Til Mrs. Holger Jensen
med Hilsen og Tak
for gode Minder fra
Aarene, der svandt.

Ella og
Konrad N. Andersen.

Juleri 1914

J. K. Andersen.

A. FIBIGER

DEN YNDIGSTE ROSE

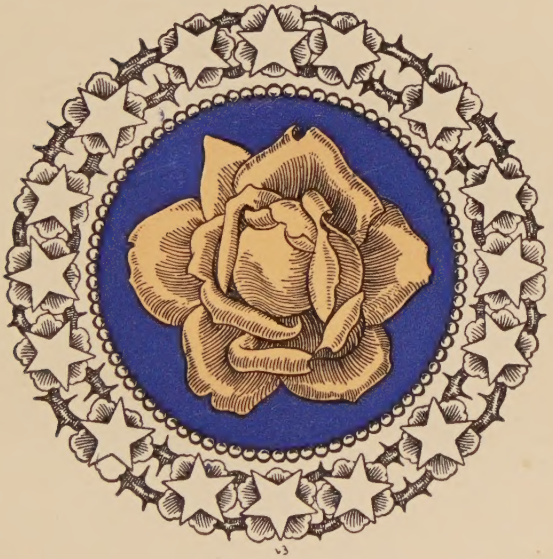

O. LOHSE · KØBENHAVN

DEN YNDIGSTE ROSE

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/denyndigsterose0000afib

A. FIBIGER

DEN YNDIGSTE ROSE

EN JULEBOG

O. LOHSE · KØBENHAVN

1926

MISSIONSTRYKKERIET - KØBENHAVN B.

TIL MINE BØRN

ELSKEDE OG VELSIGNEDE

MED TAK OG I KÆRLIGHED

FRA EDERS GAMLE FAR

BOGENS UDSTYR AF VIGGO BANG

FORORD

Denne Julebog — DEN YNDIGSTE ROSE — er skrevet ved Juletid 1925. Den kom til mig som en Gave og som en Opgave. Jeg følte baade Tilskyndelse og Lyst til at forsøge at skrive en Bog om Julen, ligesom jeg tidligere har skrevet en Fastebog: GUDS LAM, 1911, — en Paaskebog: SEJREN, 1925, — og en Pinsebog: GULDKRISTNE, 1914. I alle fire Bøger har jeg bestræbt mig for at forene det oplysende med det opbyggelige.

Maatte det nu ogsaa kunne kendes, at denne Bog er født og skrevet under Bøn til Guds, vor Faders, Ære, og maatte den blive brugt af ham i Jesu Navn Mennesker til Frelse og Hjælp.

Min Jesus, du stedse skal være
min Rose, mit Smykke, min Ære.

December 1925.

A. FIBIGER.

Printed in Denmark

INDHOLD

FORHISTORIEN

TIDENS FYLDE 13
ENGLENES TJENESTE 17
UNDFANGEN VED HELLIGAANDEN 21
GØR JESUS TIL KONGE 24
MARIAS LOVSANG 28
JESU KØDELIGE SLÆGT 33

ADVENT

BEGYNDELSEN TIL BEGYNDELSEN 45
JULE-EVANGELISTEN 52
ZAKARIAS OG ELISABETH 56
ZAKARIAS' LOVSANG 63
JOHANNES DØBEREN 69
HAN BØR VOKSE, JEG FORRINGES 74
DØBERENS EFTERMÆLE 80

JULEN

VELKOMMEN 89
JESU KRISTI FØDSEL 95
GUDS JULEGAVE 99
JULESTJERNEN 105
ENGLENES JULEPRÆDIKEN 109
LAMMET 114
GLÆDELIG JUL 122
HERREN HJÆLPER 129
ST. STEFANS DAG 137

NYTAAR

JESU DYREBARE NAVN 145
NYTAAR 150
NAVNET OVER ALLE NAVNE 154

FREMSTILLINGEN I TEMPLET

DE GAMLE 161
SIMEON OG ANNA 168
MODSIGELSENS TEGN 174

FLUGTEN TIL ÆGYPTEN

STJERNEN I ØSTEN 183
HELLIG-TRE-KONGER 190
HERODES' BARNEMORD 196
HJEM TIL NAZARET 204

JESUS SOM TOLVAARIG I TEMPLET

GUDS PLAN MED VORT LIV 211
REJSESELSKABET 216

SLUTNING

MIN ROSE JEG ALDRIG VIL MISTE 227

IALT 35 STYKKER

FORHISTORIEN.

TIDENS FYLDE.

Hvornaar blev Jesus født?

Om dette saa vel som om alle andre vigtige Spørgsmaal er de Lærde uenige. Hvis de ikke var uenige, vilde de ikke være Lærde.

Nogle mener, at det i Følge den gamle kirkelige Tradition var ved Vinter-Solhvervs-Tid, altsaa ved den Tid, vi holder Julefest, — andre, og deriblandt en saa fortrinlig Forsker af det hellige Land som Pastor *Schneller,* Forfatteren af „Kender du Landet?", hævder bestemt, at det maa have været ved Sommertid, eftersom Hyrderne var paa Marken og holdt Nattevagt over deres Hjord. Og han mener — ligesom Justinos Martyr, † 166 —, at „Stalden" rimeligvis har været en af de Klippegrotter, i hvilke Hyrderne ofte plejede at søge Ly med deres Hjord.

Den hellige Skrift selv siger os intetsomhelst om, paa hvilken Aarstid Jesus blev født, — kun at han blev det.

Først ved Aar 400 e. Kr. blev det almindeligt i Kristenheden at fejre Julen som Kristi Fødselsfest. Pave Liberius fastslog i Aaret 352, at det var d. 25. Decbr., og at Natten forud skulde være en Glædesfest.

Med Hensyn til Aarstallet har vi lidt sikrere Grund under Fødderne, idet Lukas fortæller, at „det begav sig, at Kejser Augustus befalede, at al Verden skulde skrives i Mandtal, da Kvirinius var Landsherre i Syrien". Herudfra har man da beregnet hans Fødselsaar til 754 efter Roms Grundlæggelse og kaldet dette Tidspunkt Aar 1, og herfra regner vi saa vor Tidsregning. Men ogsaa ved denne Beregning er der sandsynligvis begaaet Fejl, saa Aaret 1900 egentlig skulde være 1905 o. s. v. Resultatet er, at vi altsaa historisk set hverken kender Aarstid eller Aarstal nøjagtigt.

Aandelig talt har vi derimod et saare klart og fast Tidspunkt for Jesu Fødsel, idet den nemlig skete i „Tidens Fylde", som der staar.

Det er Paulus, der bruger dette Udtryk i Galat. 4, 4: *„Men da Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn, født af en Kvinde, født under Loven."*

Selv den gamle Kristushader, Georg Brandes, der endog har forsøgt at benægte selve Frelserens Eksistens, indrømmer dog, at Galaterbrevet (tillige med Romerbrevet og delvis I Korintierbrev) er ægte, hvilket kan have en vis Betydning for dem, der overhovedet tillægger Georg Brandes' Ord i denne Sag nogen Betydning. I Parentes bemærket har han iøvrigt ikke meget tilovers for Paulus. Han siger f. Eks. om ham, at „naar Lidenskab ikke gjorde ham vredagtig og vild, var han velopdragen, endog hjærtelig, — iøvrigt pirrelig og tilbøjelig til Skinsyge, grim, lille, firskaaren, skrutrygget, — en uhyggelig Personlighed, en af de sygelige, hos hvem Begejstringen slaar om og bliver Afsky, mens Had slaar om og bliver Kærlighed."

— — —

Det er altsaa Paulus, der iøvrigt ikke giver os nogen Levnedstegning af Jesus, der er Ophavsmand til dette træffende og malende Udtryk: „Tidens Fylde". Det fører

frem for vor Tanke Billedet af et uhyre Kar, i hvilket Sekunderne, Minuterne, Timerne, Dagene og Aarene falder Dryp i Dryp, det ene efter det andet, indtil Karret er fuldt, og Tidens Fylde for Haanden.

Saadan er det med dit eget Liv.

Ustandseligt drypper dit Livs Minuter og Dage deres Draaber ned i din Tids Kar, indtil en Dag Karret er fyldt, og da er din Opbrudstid for Haanden.

Saadan dryppede ogsaa Verdenskrigens onde Tid omsider *sit* Kar fuldt, Blodsdraabe efter Blodsdraabe, Nationernes bedste Kraft, deres unge Sønners Hjærteblod, indtil endelig det blodige Kar var fuldt, og Vaabenstilstanden blev sluttet.

Og gælder dette i almindelige, timelige Forhold, hvor meget mere da ikke, naar Talen er om Guds Riges Husholdning, han, om hvem den samme Apostel siger, at han er ikke Forvirringens, men Fredens Gud, og at alt skal ske sømmeligt og med Orden i hans Rige.

Det var ikke i et planløst eller tilfældigt Øjeblik, Jesus blev født; men gennem Aartusinder laa Guds Frelsesplan fast og klar. Lige fra det Øjeblik, da det første Syndefald var sket, var ogsaa straks den første Forjættelse til Rede, idet det lød: „Kvindens Sæd skal knuse Slangens Hoved." Udtrykket „Kvindens Sæd" er jo egentlig højst mærkeligt. Ikkke mindst for en østerlandsk Betragtning vilde det jo være naturligt, om der var bleven talt om Mandens Sæd. Men vi ser heraf, hvor Guds Plan har ligget klar og fast; lige fra første Begyndelse har han bestemt, at hans enbaarne Søn paa underfuld Vis skulde fødes til sin jordiske Tilværelse af en Jomfru ved en overnaturlig Undfangelse.

„Født af en Kvinde" gik han ind i Menneskeslægtens lange Række som sandt Menneske. Han dalede ikke ned fra Himlen paa en Rosensky, fuldvoksen, i skinnende Klædebon; men begyndte spæd og hjælpeløs ved en Kvin-

des Moderbryst. Og som „født under Loven“ gik han fuldt ud ind under Menneskelivets Kaar. Ogsaa ham har Loven mødt med sit Krav, ogsaa for ham blev dens Forbud til Fristelse, — han er prøvet i alle Ting i Lighed med os, — dog uden Synd.

— — —

I Guds Værksted er der Orden og Nøjagtighed. Vel røber han ikke altid sine Planer for os Smaafolk, hans Skibe maa i Reglen stikke i Søen med forseglede Ordrer; men Plan og Orden er der i det, derpaa kan du lide: vor Herre ved Raad.

At komme ind i denne Guds Fortroligheds Omgang er Kristenlivets højeste Glæde og guddommelige Besegling.

Da den haarde Strid om Ypperstepræsten Josva, hvor Herren og Satan tvistedes om hans Sjæl, var bleven udkæmpet, og Herren i Naade havde borttaget hans Skyld og iført ham Helligdagsklæder, hvorom der saa levende fortælles i Zach. 3, saa sagde Herren til den rensede, genindviede Præst: „Dersom du vandrer paa mine Veje og tager Vare paa, hvad jeg har givet dig at varetage, da skal du baade dømme mit Hus og tage Vare paa mine Forgaarde, og jeg vil give dig Gang iblandt dem, der staar for mit Ansigt,“ d. v. s. Englene.

Der er nogle gode Gerninger, som Gud forud har lagt til Rette for dig og mig, for at vi skal tage Vare paa dem og fuldbyrde dem. Gør vi det, vil de bringe os vort Livs ædleste og reneste Glæder; gør vi det ikke, vil vi berøve os selv og andre netop den Del af Guds Velsignelse, som vilde have givet os det uudsigelige, Guds Besegling paa vor Pande, den hellige Kraft i vort Liv.

Vi kender nogle, der bærer denne forunderlige, hellige Indvielses Stempel, og hver Gang, vi møder dem, virker de paa os med en Ydmygelse, fordi vi selv er saa langt tilbage, og med en Tilskyndelse til at blive som de.

Se, hvor agtpaagivende Jesus var paa dette Punkt, lige fra det Øjeblik han som tolvaars Dreng i Templet havde faaet at se, hvor Faderens Vej gik for ham. Han uddelte ikke Brødene og de smaa Fisk i Ørkenen, før han igennem Bønnen havde hentet det guddommelige Forslag ned over dem; — han sagde ikke sit Effata til den døvstumme, før han havde set op til Himlen og i et Suk hentet Velsignelsen ned; — han opvakte ikke Lazarus, før han i sin Sjæl havde kendt den guddommelige Besegling.

Den samme Tanke om Tidens Fylde ligger i det Ord, hvormed han (Mark. 1, 15) begyndte sin Prædiken: „Tiden er fuldkommet, og Guds Rige er kommet nær. Omvender Eder og tror paa Evangeliet!"

— — —

Giv ogsaa du Agt paa Tidens Fylde! — i dit eget Liv, i dit Folks og i din Tids Liv.

Det vil værne dig for at gaa for hastigt frem og gøre Skade, og det vil lære dig at træde frem i Herrens Kraft, naar Tidens Fylde er der.

ENGLENES TJENESTE.

Det begyndte altsaa i Tidens Fylde.

Men det begyndte i al Stilhed uden nogensomhelst Kundgørelse, netop saadan som f. Eks. et Sennepskorns Frø daler til Jorden og fæster Rod.

Det begyndte med, at Gud begyndte. Det gør det altid. Det er altid Gud, der begynder, ellers blev der aldrig begyndt noget af det, der er Velsignelse i. Synde kan vi uden

Gud. Syndefaldet var det første, Menneskene begyndte med. Men Velsignelsen begynder fra Gud, og den begyndte med Bebudelsen i Nazaret. Hvad der sker stort, sker tyst, er der sagt, og tyst og stille var Begyndelsen i Nazaret, da Engelen Gabriel blev „sendt fra Gud", som der staar, til en Jomfru, „og Jomfruens Navn var Maria."

— — —

Engelen var altsaa Gabriel.

Det er ikke mange Engle, vi kender ved Navn, kun Michael, Gabriel og Rafael. Michael omtales i Judas Brev V. 9, hvor han kaldes „Overengel", og i Aab. 12, 7 tales der om *hans* Engle, som han førte i Strid mod Dragen; ligeledes kaldes han i Daniels Bog „Hjælper og Værn for Guds Folks Børn". Men skønt han saaledes er en „Erkeengel", en af de øverste iblandt Lysets Aandemagter, peger dog hans Navn bort fra ham selv og op imod Gud. Mi-cha-el — betyder: Hvem som Gud? Ogsaa blandt Englene, der kan tælles i „Titusinder i Højtidsskare", Hebr. 12, 22, er de ypperste kun lydige Tjenere, Aander, der udsendes til Hjælp for deres Skyld, som skal arve Frelsen, det vil sige for dig og mig.

Rafael omtales kun i en af Apokryferne, Tobias' Bog 3, 25; 5, 5. Ogsaa hans Navn peger hen paa Gud, det betyder: Guds Læge.

Endelig Gabriel. Det betyder: Guds Mand, Guds Helt, Guds Kraft. Vi møder ham allerede i Daniels Bog ved Siden af Michael, Dan. 8, 16; 9, 21; men særlig her i Bebudelses-Evangelierne. Ham var det, som bragte Budskabet om Guds Kraft over Elisabeths hensygnende Moderliv, den Gang han stod ved Zakarias' Side i Templet og sagde: „Jeg er Gabriel, som staar for Guds Aasyn, og jeg er udsendt for at tale til dig og for at forkynde dig dette Glædesbudskab", Luk. 1, 19.

Ham var det ogsaa, der kom til Nazaret til Maria og bragte den rene, uskyldige Jomfru Budskabet om Guds Kraft: „Helligaanden skal komme over dig, og den Højestes Kraft skal overskygge dig.“

Ham var det vel ogsaa, som fik Lov at holde den første Julepræ̀diken og forkynde Hyrderne Fuldbyrdelsen af det, han havde faaet Lov at bebude, — der skelnes jo nemlig udtrykkeligt mellem en enkelt Herrens Engel, der forkyndte dem den store Glæde og saa en himmelsk Hærskares Mangfoldighed, som straks var „med Engelen“, ligesom Michael havde *sine* Engle til at hjælpe sig.

Ham var det vel ogsaa, der værnede og vogtede det lille Jesusbarns Liv. Han var vel den „Herrens Engel“, der viste sig for Josef i en Drøm og advarede ham, da han tænkte paa at skille sig af med Maria. Og som senere igen talte til Josef i en Drøm og sagde: „Staa op, tag Barnet og dets Moder med dig og fly til Ægypten og bliv dèr, indtil jeg siger dig til.“

Og da Herodes var død, lød atter de samme Ord: „Se, en Herrens Engel viser sig i en Drøm for Josef og siger: Staa op, tag Barnet og dets Moder med dig og drag til Israels Land; thi de er døde, som efterstræbte Barnets Liv.“

Og det var vel ogsaa ham, der igen advarede Josef i en Drøm fra Gud, da han vilde slaa sig ned i Judæa, hvor Herodes' Søn Arkelaos regerede, og fik Barnet og dets Moder bjærgede hjem igen til Nazaret, fjærnt fra Herodes-Slægtens Vrede, dèr, hvor det hele var begyndt.

Ja, jeg mener, at man vel har Lov at tro, at Gabriel i særegen Forstand var vor Herres Jesu Kristi personlige Engle, den „Herrens Engel“, som bebudede hans og hans Forløbers Fødsel, som vogtede og skærmede ham i hans første Aar, som siden styrkede ham i Gethsemane Haves blodige Strid, som fik Lov at vælte Stenen fra Graven og at holde den første Paaskeprædiken saa vel som den første

Juleprædiken, og som endelig var med ved Himmelfarten og bebudede de galilæiske Mænd, som stod og stirrede op imod Himmelen, Jesu andet Komme, ligesom han havde bebudet hans første.

Herom var der meget at sige, ogsaa meget, som baade var sandt og smukt, og navnlig nødvendigt.

Skulde vor Herre Jesus Kristus ikke have *sin* særlige Engel, lige saa vel som du og jeg har hver vor, for ikke at tale om vore Børn, der er saa lykkelige, at deres Engel hver Dag ser vor Faders Ansigt, som er i Himlene, Matt. 18, 10.

Men om vor Herres Jesu Kristi personlige Engel har jeg allerede skrevet et helt Kapitel i „Sejren", der handler om Herrens Opstandelse, og om Englene og deres Tjeneste i Almindelighed i det sidste Kapitel af „Guld-Kristne", da den første Menigheds og Apostlenes Liv jo i Sandhed var fyldt af Englenes Tjeneste og Vagt.

Saa hvor fristende det end er, skal jeg dog ikke gentage det her; men indskrænke mig til at minde om, hvor gode Venner vi har i Englene. Thi sandt er det, at vi regner alt for lidt med dem, bruger dem for lidt og takker for lidt for dem. Det var godt, om vi af og til læste Filip Melanchtons fromme og enfoldige Salme:

O, gode Gud, vi takker dig,
dit Navn vi priser hjærtelig,
at du har skabt din Englehær,
som dig omringer fjern og nær,

— den eneste, vi har i vor Salmebog om Englene, Nr. 28.

Men tænk *du* nu lidt over det.

Tænk paa, at der er ogsaa udsendt en Engel til Hjælp for dig, en, som skal hjælpe dig til at arve Frelsen, som har glædet sig med de andre Engle i Himlen den Dag, du omvendte dig, Luk. 15, 10, som bedrøves, hver Gang du giver

efter for Fristelsen og falder i din Kamp, og som en Gang saa gerne vilde bære *din* Sjæl frelst og salig hjem til Paradiset. Lovet være Gud for de hellige Engle og deres Tjeneste!

UNDFANGEN VED HELLIGAANDEN.

Engelen Gabriel blev sendt fra Gud til en By i Galilæa, som hedder Nazaret, til en Jomfru, som var trolovet med en Mand ved Navn Josef, og Jomfruens Navn var Maria.

Her møder vi for første Gang den hellige, rene Jomfru, den velsignede iblandt alle Jordens Kvinder.

Intet er vidunderligere end et lille Menneskebarns Tilblivelse. Stort er Menneskets Snille, mærkværdige Ting udforsker og opdager det. Ukendte Landstrækninger kortlægges, mærkelige Kræfter afsløres, Molekyler spaltes i Atomer, og Atomerne igen i Elektroner. Altsammen mærkelige, uforstaaelige Ting! Traadløs Telegrafering og Telefonering, — ubegrænset synes den tekniske Kunst og videnskabelige Kraft at være.

Men intet, intet kan lignes med det Under, som hedder Liv af Liv. Et Ur kan de lave i en Nøddeskal, Tunneler kan de bore milelangt gennem haarde Fjælde, nøjagtigt paa en Prik kan de beregne deres tekniske Mesterværker; men hvad er det dog alt imod den lille Hemmelighed, som hedder et Hjærte, der banker under et Moderhjærte i et Barnebryst, et slumrende Liv, der vaagner til Bevidsthed, et Menneskebarn, der fødes til Verden, Liv af mit Liv, mit

Barn, avlet som et Led af min Slægt, præget med legemlig og aandelig Arv, — Underet over alle Undere.

Og over alt det staar igen Guddomsunderet over alle Guddomsundere: i Tidens Fylde, da Guds Søn paa Jord sig fandt en Moder skøn, lod uden Synd sig føde.

Ja, det *maatte* da være en overnaturlig Undfangelse, naar *det* skulde ske. Stakkels Smaamænd, der ikke forstaar, at netop saadan sømmede det sig, og ikke anderledes. Ja, at vantro Mennesker, der ikke *tror* paa Underet, ikke tror paa Jesus som Guds Søn, at de haaner og spotter denne Beretning om Jomfrufødselen, dette Evangelium i Ordets fuldeste Betydning, det er jo saa selvindlysende. Og utrolig Raahed er præsteret netop paa dette Felt. Det er klart; thi *intet* er saa ophøjet, saa mirakuløst i sig selv som Forplantningens Hemmelighed, dette at avle Liv af Liv. Men fra de højeste Tinder sker ogsaa de dybeste Fald, og faar man først dette rene, hellige Mysterium trukket ned i Smudset, er der ingen Grænser for, hvor plumpt og raat man da kan søle det til.

Heller ikke er det underligt, at en Skønaand som en af vore Digtere, Helge Rode, kan svinge frem og tilbage overfor Jomfrufødselens Under. Snart slynger han i æstetisk Betagethed Digtningens fineste Slør om den overnaturlige Undfangelse; men snart faar det kritiske Forstandsmenneske Overhaand, og da sønderriver han med plumpe Fingre sin egen Digtnings skønne Billeder. Men saadan er jo disse poetiske Sjæle, underligt spaltede op i to.

Men mærkeligt er det, at der sidder *Præster* — for ikke at tale om Teologer, for de er jo Fagarbejdere og har derfor ofte Fagmandens Mangel paa den hellige Ærbødighed for de Ting, de haandterer saa fagligt og saa overlegent; — men Præster, Forkyndere af Evangeliet, ogsaa af Bebudelsens Evangelium, Præster, der skulde være først *Ordets* Tjenere og siden Menighedens; selv af

dem sidder der saadanne skammelige Fremtoninger den Dag i Dag i vort Land, som glatvæk nægter Jomfrufødslen og i Selvraadighed „forkaster" vor Trosbekendelses Led om den overnaturlige Undfangelse!

Hvor er det sørgeligt og naturstridigt, at man i vore Dage ikke kan skrive en Bog hverken om Julen, om Paaskeoffret eller om Opstandelsen uden med det samme at være tvungen til at *skulle* bekæmpe disse vantro Fornægtere indenfor Teologernes og Præsternes Krese, som forkaster den overnaturlige Undfangelse, mistyder Forsoningen paa Golgata og benægter Herrens legemlige Opstandelse.

Men desværre, de *er* der jo, og det er en af den forbandede Bibelkritiks Frugter, at de *vover* den Slags, — og det er en af de største Gaader for mange af os andre, hvordan disse Mennesker kan forene det med almindelig, simpel personlig Redelighed: at staa ved Døbefonten og bekende en Tro og døbe til noget, de ikke selv tror paa, at de dog saa i det mindste ikke tager deres gode Tøj og *gaar*, naar de ikke deler den Tro, de er sat til at tjene, og som Guds Menighed med Rette venter og kræver forkyndt.

Og naar de forkaster Begyndelsen, den overnaturlige Undfangelse, saa Jesus kun bliver et almindeligt Menneskebarn, saa begriber man jo i Grunden ikke, hvilken Interesse de kan have af at prædike 52 Gange om Aaret om dette Menneskebarns Bedrifter og foregivne Undere.

Skulde Gud ikke kunde gøre dette det første og største Under at lade sin Søn fødes ved en overnaturlig Kraft, hvad Interesse har saa egentlig alt det øvrige? Thi med denne Begyndelse staar og falder jo det hele.

Man taler om Forstandsvanskeligheder, — ja, lad os straks være enige om, at dersom det er Forstanden, der skal afgøre det, saa er Sagen lige umulig, — ikke saa meget endda, at en Jomfru ved en overnaturlig Kraft føder en

Søn, som dette at den almægtige Gud overhovedet fra Evighed af *har* en Søn. Og har han det, saa er der da ikke noget underligt i, at han maatte fødes paa overnaturlig Vis. Det modsatte vilde tværtimod være unaturligt.

Nej, her vil Forstanden ikke slaa til. Her gælder Troen.

— — —

Overfor al denne Kritik og Tvivl staar Evangeliets Maria, den unge, velsignede Jomfrumoder.

Intet kan være renere end denne unge Kvinde, intet kan tugte alle urene Fantasier skarpere end den jomfruelige Uberørthed, der med Selvfølgelighedens Aabenhed bekender sin Kyskhed, idet hun siger: „Hvorledes skal dette gaa til, eftersom jeg ikke ved af nogen Mand." Her staar denne uberørte Kvinde, ophøjet over al smudsig Gemenhed, stærk i sin Jomfrueligheds Bevidsthed, — i Sandhed her gælder det gamle Ord: „Hony soit qui mal y pense", — skamme sig maa den, der tænker urent herom.

Men imod denne Gaade sætter Gabriel *Underet:* „Helligaanden skal komme over dig, og den højestes Kraft skal overskygge dig," siger han.

Da bøjer denne den velsignede blandt Kvinderne sig i Troens ydmyge Lydighed og siger: „Se, jeg er Herrens Tjenerinde! Mig ske efter dit Ord!"

Og til Beskæmmelse for alle Tiders og al Slags Vantro slutter Gabriel med stærkt at sige: *„Thi intet vil være umuligt for Gud!"*

Saa var det nok. „Og Engelen skiltes fra hende."

GØR JESUS TIL KONGE!

Med Rette er Marias Bebudelse sat som Tekst for et af vore Søndags Evangelier. Thi ikke blot bør vi altid med Tak mindes Guds underfulde Begyndelse til vor Frelsers Fødsel, som vi synger om i Kingos marvfulde Salme: „Nu kom der Bud fra Englekor, at Gud herned vil stige"; men Evangeliet har Bud til hver enkelt iblandt os; thi ogsaa med dig skal der ske en Bebudelse.

Ogsaa med dig begynder det med, at Gud begynder. I din Daab kom Bebudelsen første Gang til dig: Frygt ikke, du lille Barn, som af Naturen er et Vredens Barn, du skal blive et lille Guds Barn, og et lille Jesus-Menneske skal fødes inde i dit Hjærte i Daabens Genfødelses Bad!

Maaske er det din Daabsdag i Dag? Saa gaa ind i dit Kammer og luk din Dør og bøj dine Knæ og tak Gud for, at han vilde begynde at have med saadan en lille Synder som dig at gøre.

Og siden fik du jo mange Bebudelser, større eller mindre, — maaske var den Tid, da du gik til Præst, en god Bebudelses Tid for dig, da et Sendebud fra Gud var inde i din lille Stue? Og ogsaa dette Ord, som er skrevet under Bøn, kunde blive en Bebudelses-Hilsen for dig, hvis du vil lukke dit Hjærte op og tro paa det.

O, det er underfuldt endnu som hin Dag i Nazaret, naar Bebudelsens Undfangelses-Under sker i et Menneskehjærte, som naar Sæden skrider en Sommernat, eller som naar en Grøderegn ved Foraarstid faar Skoven til at springe ud paa en eneste Nat. Sker det med dig nu, da er du vakt.

— — —

Men efter Bebudelsen følger jo saa Fødselen, naar det nye Liv har vokset sig stærkt nok til selvstændigt Liv.

„Da brød det frem som af Fødselens Smærte, det af Gud skabte, ny levende Hjærte," synger Brorson, idet han taler om Vækkelsens Gennembrud til Omvendelse.

Har du oplevet dette Under i dit Liv?

Eller blev det kun til en Række Bebudelser, en Række Stemnings-Tilløb uden en sand og grundig Omvendelse? Er du et omvendt Menneske? Har Jesuslivet sejret i dit Hjærte over det gamle syndige Selvliv?

Det kan du kende derpaa, om Engelens Ord er bleven opfyldt i dit Liv. „Han skal blive stor," og „Han skal kaldes Konge!" Saadan lød det fra Engelen til Maria. Ja, Jesus maa blive Konge i dit Hjærte. Han bør vokse, du forringes! Dit eget Jeg maa stødes fra Tronen, og Jesus maa have Kongepladsen i dit Hjærte, og Kongemagten i dit Liv.

Gør Jesus til Konge!

— — —

Han skal blive Konge over dit Legeme, Sjæl og Aand, — over din Forstand, Følelse og Vilje.

Giv ham Kongemagten i dit Legeme. Ødelæg ikke din Kraft i Ungdomssynder, plet ikke dit Legeme ved Utugt, Svir og Sværm! Bliv ingen Træl af dit Legemes Lyster. Gør ikke dit Legeme til en Pyntedukke. Fremstil dig ikke som en Slave af Mode og Forfængelighed. Gør Jesus til dit Legemes Konge.

— — —

Gør Jesus til Konge over din Sjæl med alle dens Evner, — dens Forstand, Følelse og Vilje.

Forstanden kommer med sine Tvivl: „Hvorledes skal dette gaa til?" Ak, disse mangfoldige Hvorfor og Hvorledes, som har lammet og marvstjaalet saa mange fromme Længsler og gode Forsætter. Forstanden er jo god nok, vel at mærke, naar vi bruger den, hvor vi skal, og til hvad den kan magte; men du maa jo dog være klar over, at du

kan ikke spekulere dig ind i Himlen. Det er dog ikke ved Forstanden, du skal frelses; men ved Troen. Troen alene frelser, det er den Sans, hvormed vi sanser de oversanselige Ting; men hvor Troen begynder, har Forstanden sin Grænse; thi den sanser kun de sanselige Ting. Brug din Forstand, hvor den hører til; men bøj den for Underet og lær at regne med den almægtige Gud.

Og saa kommer *Følelsen.* Den siger til dig, at du er altfor ringe og uværdig til, at Gud skulde ville have noget med dig at gøre. Det følte Maria ogsaa. „Men hun blev forfærdet ved denne Tale og tænkte, hvad dette skulde være for en Hilsen?" Det saa Engelen, og han sagde: „Frygt ikke, Maria, thi du har fundet Naade hos Gud." Frygt da heller ikke du for din Ringhed og Uværdighed; thi Gud har jo kendt dig lige fra din første Bebudelse i din Daab, han vidste, hvordan du var, og at du trængte til Naade hos Gud. Derfor bøjede han sig ned over dig og tog dig i Favn, og det vil han ogsaa gøre i Dag. Thi det er de ydmyge, Gud giver Naade, og Roserne vokser i Dale. Regn ikke med dine Tanker om dig selv; men regn med Guds Naade. „Naar jeg kun i Naaden staar, uforsagt ihvor det gaar!" Det lærte Ambrosius Stub at synge, da han som et stormslaaet Vrag omsider naaede i Havn i Ribe og fandt Troens Hvile i, at om end hans Hjærte fordømte ham, saa var Gud dog større og kendte alle Ting.

Gør Jesus til Konge over dine Følelser!

— — —

Og gør Jesus til Konge over din Vilje.

Tænk, hvad Maria maatte ofre, hvad denne Bebudelse kostede hende! Hvor vilde Folk i Byen ikke faa travlt, naar det blev aabenbaret, hvordan det var fat med hende! De letsindige vilde fnise og hviske om hende, og de alvorlige vilde hudflette hende med tugtende Ord og Blikke. Sit gode Navn og Rygte maatte hun ofre, Menneskers Agtelse,

og hvad værre var: sin Trolovedes Kærlighed og Tillid!

Men hun betænkte sig ikke. Villigt lagde hun alt, sin Ære og sig selv paa Alteret, idet hun bøjede sig og sagde: „Se, jeg er Herrens Tjenerinde, mig ske efter dit Ord!“ Se, det er Lydighed og Tro!

Vil du følge hende paa den Vej? Vil du gøre Jesus til Konge over din hele Personlighed: Legeme, Sjæl og Aand?

— — —

Gør Jesus til Konge!

Se paa Maria! Tabte hun derved? Gav Gud hende ikke tusindfold igen? Vandt hun ikke den største Ære og det største Navn blandt alle Jordens Kvinder?

Gør Jesus til Konge! Og lad der ikke være Ende paa hans Kongedømme. Hverken til Legeme, Sjæl eller Aand.

MARIAS LOVSANG.

Og Engelen skiltes fra hende.“ Saa blev da Maria ene med sin søde Hemmelighed. Alt var ens i Byen og i dens Omgivelser; men for hende var det altsammen nyt, alt var som forvandlet. Blomsternes Duft, Fuglenes Sang og frem for alt Smaabørnenes Pludren, alt havde faaet ligesom en anden, en dybere Mening. Maria gik som en drømmende. Og alt som hun gik, og atter og atter gentog sin underfulde Oplevelse, alt, hvad Engelen havde sagt, og hvad hun selv havde tænkt og følt, fyldtes hendes Sjæl af en undrende Glæde og en spirende Forstaaelse af det høje, hellige Kald, der var bleven hende betroet. Ikke at hun plaprede ud med det til alle og enhver,

nej, hun skulde nok tie stille; men jo mere hun tav udadtil, desto mere steg og svulmede det i hendes Indre, — Israels Døtres høje Forestillinger om det hellige Moderkald udfoldede sin skønneste Blomst i hende, uvilkaarligt søgte hun tilbage til Minderne om de hellige Mødre i Israel, særlig til den fromme Hanna, hun, der endelig fik en Søn og kaldte ham Samuel, det betyder: begæret af Gud; thi jeg har begæret ham af Herren, og derfor skal han ogsaa indvies til hans Tjeneste, som hun sagde. Og undrende, med Undseelsens Rødme paa sin Kind, maatte Maria tilstaa for sig selv, at ved hin Englebebudelse var der ligesom løftet en Flig for den Moderlængslens Løndom, som ogsaa havde været skjult inderst i *hendes* Hjærte, halvt bevidst, halvt som ubevidste Drømme om noget herligt, og hun følte Trang til at takke Gud, og atter og atter fandt hun det bedste Udtryk for sit Hjærtes Følelser i den Lovsang, hvormed hin fromme Moder i Israel den Gang havde takket Gud for Samuel.

— — —

Men der var én, hun først maatte have talt med, og det var Josef, hendes trolovede Mand.

Ingen tør vel tænke, at hun skulde have fortiet sin Stilling overfor ham! Ingen vilde vel tro, at han skulde have faaet den første Meddelelse gennem en af Byens priviligerede Sladresøstre? Nej, da vilde Maria ikke have været den, hun var. Da vilde Gud heller ikke kunne have udvalgt hende til det høje Kald, hun fik betroet. Nej, selv gik hun til ham. Frit og aabent med den Frimodighed, som Bevidstheden om fuldstændig Skyldfrihed giver, fortalte hun ham alt, som det var.

Det kom lidt brat over ham, den brave, retsindige Mand; men han kunde ikke andet end stole paa hende, dertil kendte han hende for godt, og det var med hans Billigelse, hun fulgte sit Hjærtes Tilskyndelse til straks at

rejse bort og søge Stilhed. Engelen havde jo fortalt, at ogsaa hendes Frænke, Elisabeth, havde undfanget en Søn i sin Alderdom, og at denne Maaned var den sjette for hende. Og Maria hastede efter at mødes med hende.

— — —

„Men Maria stod op i de samme Dage og drog skyndsomt til Bjærgegnen, til en By i Juda. Og hun kom ind i Zakarias' Hus og hilste Elisabeth."

Hun trængte til at tale med én, som forstod hende, og hun længtes efter at dele disse søde Hemmeligheder med sin gamle Frænke. Og straks, da Elisabeth hørte Marias Hilsen, rørtes hun dybt og voldsomt i sit Indre og — som der staar — „Elisabeth blev fyldt af Helligaanden og raabte med høj Røst," saa stærk tog det den gamle, og i Helligaandens Kraft udsiger hun tydeligt Marias dybe Hemmelighed og kalder hende profetisk: „Min Herres Moder!" Ja, hvilket Møde fik ikke disse to hellige Kvinder! Et dejligt Maleri af Wenzel Tornøe skildrer dette Møde. Det hænger nu paa Væggen hos Pastor Enrique With, han fik det som en Mindegave og Tak for god Tjeneste i den Kirkesal, der bar Marias Navn. Man ser de to Kvinder Side om Side sidde paa en Bænk i en Have med Udsigt over et herligt Landskab. Et yndigt Udtryk præger dem begge, hellig Indvielse og dyb Forventning, baade den gamle erfarne Kvinde og den unge Jomfrumoder. Og Elisabeth sagde: „Salig er hun, som troede; thi det skal fuldkommes, hvad der er sagt hende fra Herren!" Da brast Kilderne i Marias Hjærte, og i en dejlig Lovsang tolkede hun sin Sjæls Tak og Pris. Grundtonen i den er en Genklang af Hannas Lovsang; men der høres ogsaa Toner fra Salmernes Bog, og alle er de indoptagne og levendegjorte paany i Marias eget Sind. Det, hun jubler over, er Herrens Naade, at han har ihukommet sit Folk og set til sin Tjenerindes Ringhed. Det er altsaa ikke den syndfrie Himmel-

dronning, Katolikerne fabler om; men en ydmyg Israels Datter, der har fundet Naade hos Gud.

Og Maria sagde: „Min Sjæl ophøjer Herren, og min Aand fryder sig over Gud, min Frelser; thi han har set til sin Tjenerindes Ringhed. Thi se, nu herefter skal alle Slægter prise mig salig, fordi den Mægtige har gjort store Ting imod mig, og hans Navn er helligt. Hans Barmhjærtighed varer fra Slægt til Slægt over dem, som frygter ham. Han har øvet Vælde med sin Arm, han har adspredt dem, der er hovmodige i deres Hjærters Tanke. Han har nedstødt mægtige fra Troner og ophøjet ringe. Hungrige har han mættet med gode Gaver, og rige har han sendt tomhændede bort. Han har taget sig af sin Tjener Israel, for at ihukomme Barmhjærtighed imod Abraham og hans Sæd til evig Tid, saaledes som han talte til vore Fædre."

Det er højst ejendommeligt at se, i hvilken Grad Marias egen Person træder tilbage i denne Lovsang. Vel priser hun ogsaa Gud for hans Naade mod hende personlig; men ellers er det Herrens Navn, hans Magt, hans Trofasthed, hans Barmhjærtighed mod sit Folk, Abrahams Sæd. Det er en Israels Datter, som lovsynger Israels Gud.

— — —

Saadanne Lovsangsmennesker skulde vi jo ogsaa være. Det under Gud os, og det venter han af os.

Han har jo i Sandhed ogsaa „øvet Vælde med sin Arm" overfor os, baade overfor vort lille Folk, som han bevarede, medens saa mange mægtige blev nedstødte fra Tronerne, og overfor os selv. Der er en udrakt Arm fra Naadens Trone, — den Arm, som det lille Jesusbarn glad og smilende rakte imod os Julenat, den Arm, som var udrakt med Velsignelse over spedalske Syndere og over de smaa Børn i hans Jordeliv, den Arm, som svag og magtesløs blev spigret til Golgatas Kors; men som sejrrig sprængte Dø-

dens Lænker Paaskemorgen, — den Arm, der drog os op af den brusende Grav og det skidne Dynd, den Arm, der kærligt favnede dig i den hellige Daab, den Arm, der endnu den Dag i Dag øver Vælde, nedstøder de mægtige fra Troner og ophøjer de ringe.

Der sidder en af de mægtige paa dit Hjærtes Trone, det er dit Selv. Lad Herren faa Lov at øve Vælde med sin Arm imod ham. Gør Jesus til Konge.

— — —

Men desværre er der altfor lidt Lovsang i vort Liv.

Der er sagt om os Danske — og vistnok med Rette — at vi har saa rig en Salmeskat som intet andet Folk; men med Rette er der ogsaa peget paa, hvor paafaldende faa egentlige Lovsange, vi har i Salmebogen. Det hænger vel sammen med, at der er for lidt Lovsang i Guds Børns Liv. Thi ligesom — efter Ordsproget — et Folk har den Regering, det fortjener at have, saaledes kan man vel ogsaa sige, at det forholder sig med Salmebogen.

Er du et Lovsangsmenneske? Eller kender du ret mange, der er det?

— — —

Nu kan det ikke være; fordi vi ikke har noget at takke for.

Vi skulde skamme os, skulde vi! Vi, der har baade Jul og Paaske og Pinse og mere til! Se nu paa Maria her! Se, hvor hun kunde synge Lovsang og *synge forud,* synge i Tro, prise og love Gud for al hans Naade, fordi hun var saa viss paa, at hvad han havde lovet, var han ogsaa mægtig at gøre. Hun, som kun var en fattig, ubetydelig Kvinde, der tilmed vilde komme til at staa med hele den saakaldte anstændige Verdens Haan over sig, ja endog maatte risikere hele sin jordiske Lykke, — hun sang, og hun sang forud, hun sang i Tro og priste Gud, fordi han havde set til sin Tjenerindes Ringhed.

Siden sang ogsaa alle de andre, — Zakarias, Englene, Hyrderne, Simeon og Anna; men hun sang først, hun lærte dem at synge Gud Lovsang.

Lær da ogsaa du af denne hellige Forsangerske! Lær af hende i disse mørke, korte Dage at stige i Sky som en jublende Foraarslærke.

Eller tror du da ikke Gud?

Tror du ikke, at han endnu kan mætte en hungrig med gode Gaver, at han kan klare al din Nød? Slog det da ikke til, alt det, Maria troede paa og sang forud om i Tro? Saa tro ogsaa du! Lær af din Frelsers Moder og af din Frelser selv, som gik *sin* Lidelse i Møde ved Lovsang.

Syng og tro, saa skal du stige syngende til Himmerige.

JESU KØDELIGE SLÆGT.

I. JOMFRU MARIA.

Hvem var egentlig disse Mennesker, som Gud udvalgte til jordiske Forældre for sin enbaarne Søn?

Ja, meget ved vi ikke om dem, saa lidt som om de andre Personer i den hellige Historie.

Vi har i Evangelierne to Stamtavler, én hos Mattæus, som er Josefs, og en hos Lukas, som man mener er Marias. Paa slige Stamtavler og deres Nøjagtighed lagde Jøderne megen Vægt. Man behøver blot at tænke paa Mosebøgerne og Krønikebøgerne, hvis uendelige Slægtsregistre er en Pinagtighed for mange Bibellæsere.

Stamtavlen hos Mattæus gaar kun tilbage til Abraham,

thi Mattæus skrev jo sit Evangelium for Jøder og Jødekristne, Lukas derimod, som selv var en Hedningekristen, fører Stamtavlen helt op til alle Slægters Fader: Adam, og til Gud, — altsaa til vor jordiske og himmelske Fader, ligesom Jesus jo var sand Gud, født af Faderen i Evighed, og tillige sandt Menneske, født af Jomfru Maria. Mattæus har ialt 42 Slægtled i sin Stamtavle, — maaske vil det forbavse at høre, at man fra Jesu Tid til vor kun regner 48 Slægtled.

Den hellige Skrift fortæller iøvrigt intet, hverken om Josefs eller Marias tidligere Liv; men desto mere har Traditionen at berette. Særlig hvad Maria angaar er der ingen Ende paa, hvad Katolikerne har faaet aabenbaret.

Stamtavlen hos Lukas siger, at Marias Fader hed Eli, det betyder: Min Gud. Naar Josef i Luk. 3, 23 kaldes Elis „Søn", maa dette altsaa forstaas i overført Betydning = Svigersøn. Hendes Moder har i Følge Traditionen heddet Anna, det betyder: den naaderige. Maria betyder: Ophøjet, — jævnfør Marias Lovsang: „Min Sjæl ophøjer Herren, — thi han har ophøjet den ringe." Den første Maria, der omtales i Skriften, er Moses' Søster. Paa hebraisk hedder det Mirjam.

Maria omtales i Skriften i Matt. 1. og 2.; Luk. 1. og 2.; Matt. 12, 46; 13, 55—56; Johs. 2, 1 flg.; 19, 25 flg., og sidste Gang i Ap. G. 1, 14.

En gammel Overlevering siger, at hun var 16 Aar, da hun fødte Jesus, altsaa ca. 50 Aar, da han døde, og at hun selv døde 12 Aar efter Jesu Død, altsaa Aar 45, da hun var 62 Aar gl.

Det varede ikke længe, før Pavekirken begyndte at ophøje hende mere og mere. Man følte Trang til at have det kvindelige Element repræsenteret i Guddommen ved Siden af Faderen og Sønnen. Man begyndte at paakalde — for ikke at sige: tilbede — hende som Himmeldronningen, som

vor Frue, Madonna, som Gudsmoderen. Forlængst var hun jo erklæret Helgen, nu lærtes ogsaa hendes Himmelfart, og til sidst slog Pave Pius d. 9de ved en Bulle i Aaret 1854 om *conceptio immaculata* fast, at Maria ikke blot havde født Jesus uden Synd; men at hun selv var bleven født syndfri og havde været det altid.

Maria siger selv i sin Lovsang: „Thi se, nu herefter skal alle Slægter prise mig salig." Det vil vi ogsaa gerne være med til i den protestantiske Kirke; thi hun er ogsaa i vore Øjne den reneste og helligste af alle Kvinder; men vi vil ikke dyrke hende eller noget andet Menneske.

Vi vil ære og prise hende salig; men vi vil med vore lutherske Fædre blive ved at synge (af Salme Nr. 223: Det hellige Kors, vor Herre han bar):

> Selv Jomfru Maria, Moder til Krist,
> med alle Guds Helgen, hun for vist
> blev ikkun salig paa samme Maade:
> for Jesu Skyld, af Guds Faders Naade.

Og det vil Maria selv være den første til at istemme.

Den Pave, der proklamerede hendes Syndfrihed, gav efter for et almindeligt Ønske, — derimod var de ikke slet saa begejstrede næste Gang, da han i 1870 proklamerede Pavens Ufejlbarhed. Biskop Fr. Nielsen siger i sin Kirkehistorie, at der vel var nogle, der raabte: *„Eviva Pio nono!"* (Leve Pius den niende); men at Ekko svarede: *No! No!*

Da Københavns Kirkefond i 1898 fik indviet den gamle Dansesal „Valkyrien" paa Vesterbrogade 17, foreslog Henry Ussing, at vi skulde kalde dette Sted, hvor Kvinden var bleven nedværdiget — og havde nedværdiget sig — saa dybt, op efter den helligste af alle Kvinder, og saaledes fik den Navnet: St. Mariæ Kirkesal. Vi vilde derved tillige vise vore katolske Naboer i Stenosgade, at ogsaa vi nok vilde ære og prise hende. Rundt om i Kirkesalen og

i Sakristiet, ja helt ud i Porten fandtes Maria-Ord malede, og over Altertavlen af Joakim Skovgaard, der forestillede Bebudelsen, stod den første Forjættelse: „Kvindens Sæd skal knuse Slangens Hoved", — et Ord, der jo i det smaa ogsaa havde faaet sin Opfyldelse paa selve Stedet.

Katolikerne søger naturligvis overalt „Beviser" for, at Maria var den, de har gjort hende til. Naar der saaledes i Luk. 2, 6 staa, at „hun fødte sin Søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en Krybbe", saa ser de heri et Vidnesbyrd om, at hun som syndfri havde født ham uden Smerte, da hun selv straks var i Stand til at svøbe ham. Saaledes slap hun alene fri for Trængselsordet: „Med Smerte skal du føde dine Børn." Bortset fra, at det slet ikke er ualmindeligt hos Naturfolkene, f. Eks. hos Lapperne, at Moderen selv svøber sit nyfødte Barn, er „Beviset" dog unægteligt lidt søgt. Og som et Vidnesbyrd fra modsat Side om, at det er *Barnet,* de hellige Forfattere regner for Hovedpersonen, kan man pege paa de smaa Træk, at Engelen begge Gange baade før og efter Flugten til Ægypten siger: „Staa op, tag *Barnet* og dets Moder", Matt. 2, 13 og 20, ligeledes staar der om Vismændene, at „de gik ind i Huset og fandt *Barnet* med dets Moder Maria". Det er noget helt andet end „Madonna og Bambinoen", hele dette sørgelige og forargelige Afguderi, der drives i Pavekirken med Maria.

Maria var den hellige Jomfru, udvalgt af Gud. I hende opfyldtes Profetien fra Esajas 7: „Se Jomfruen skal blive frugtsommelig og føde en Søn, og man skal kalde hans Navn Immanuel, hvilket er udlagt: Gud med os"; om hende synger vi med Martin Luther, at hun var „en Jomfru ren og skær"; men hun var ikke den syndfri Gudsmoder. Ellers var hun ikke bleven saa forfærdet, da hun saa Englen, saa han maatte begynde sin Tiltale til hende som til de andre Syndere med et: „Frygt ikke!", og derfor priser og lover

hun Gud, fordi han har set til sin Tjenerindes Ringhed, og fremhæver i samme Aandedræt, at hans, og kun hans, Navn er helligt.

II. JESU BRØDRE OG SØSTRE.

Det har naturligvis været Papisterne meget om at gøre at hævde, at Maria kun havde født det ene Barn. Derfor benægter de, at Josef og Maria senere skulde have faaet flere Børn. Ligesom Jesus red paa et Æselsføl, paa hvilket endnu ingensinde nogen havde siddet, og ligesom hans afsjælede Legeme blev lagt i en Grav, i hvilken ingen før havde hvilet, saaledes havde dette Jomfruskød selvfølgelig heller aldrig baaret flere Børn til Verden. Ogsaa Luther delte i Begyndelsen denne Opfattelse; men han var jo ogsaa opfødt i og med den katolske Mariadyrkelse.

Senere vendte han imidlertid tilbage til den ældste Kirkes Anskuelse, at Josef og Maria havde flere Børn, og at „Jesu Brødre og Søstre", som omtales f. Eks. i Matt. 12 46 og 13, 55—56, betød hans kødelige Søskende og ikke Plejebrøde og -søstre.

Det „førend", der staar i Matt. 1, 25, siger dog indirekte, at Josef og Maria senere fik flere Børn, og foruden de nævnte Steder omtales hans Brødre tillige i Johs 2, 12 og 7, 3. Jesu Brødre troede ikke paa ham i hans Jordeliv, Johs. 7, 3—8; men efter Opstandelsen aabenbarede han sig for sin Broder Jakob, 1 Kor. 15, 8, og fra den Stund var hans Brødre med blandt Apostlene, Ap. G. 1, 14 og 2, 1. Da Jakob, Zebedæus' Søn, i Aaret 44 var bleven halshugget af Kong Herodes Agrippa, blev Herrens Broder, Jakob, med Tilnavn den retfærdige, Menighedens Leder i Jerusalem, Ap. G. 12, 17; 15, 13; Gal. 1, 19; 2, 9. Han blev i Følge Josefus stenet Aar 62. Det er ham, der har skrevet det ældste Skrift, vi har i ny Testamente, Jakobs Brev, og han kalder sig der „Jesu Kristi Træl", Jak. 1, 1, et smukt

Vidnesbyrd om, at han i sin Ydmyghed ikke vilde pukke paa sit Slægtskab med Jesus, — ligesom hans Broder Judas, da han skrev *sit* Brev, kun kalder sig: „Jesu Træl, Jakobs Broder". Vi kender endvidere Navnene paa to andre af Jesu Brødre: Josef og Simon; men disse, saa vel som hans Søstre, er os i øvrigt ganske ubekendte.

III. JOSEF.

Tilbage staar af den hellige Familie Josef.

Det er dog ogsaa kun lidt, vi ved om ham.

Man plejer at kalde ham Tømmermand, og saaledes siger vor Oversættelse ogsaa; men det staar der egentlig ikke i Grundsproget. Dèr kaldes han „tekton", et Ord vi kender fra Arki-tekt, og det betyder simpelthen: Haandværker. Jeg for min Part holder med dem, der mener, at han har været Bygningshaandværker, d. v. s. Murer. Tømmer kendtes nemlig saa godt som ikke i det hellige Land. Gulvbræder behøvedes ikke, da Gulvene var af stampet Ler, og Vinduerne Glugger. Taget var enten fladt, med Risknipper, lagt over Lægter, stampede fast med Ler og dækkede af flade Sten, saa de var lette at bryde Hul paa, — Mark. 2, 4: „de tog Taget af", da de kom med den værkbrudne til Jesus, — eller det var en Kuppelhvælving af Sten, Zach. 4, 7. Landet var skovfattigt, og Tømmer maatte med meget Besvær og stor Bekostning hentes fra Libanons Cederskove, derfor kaldtes Templet ogsaa for „Skovhuset", 1 Kong. 7, 2; 10, 21; Es. 22, 8, fordi der var usædvanlig meget Træ i det.

Jesus selv bruger heller aldrig noget Billede fra Tømrerhaandværket. Vil man hævde, at han har været Tømrer, fordi han taler om Bjælken i ens eget Øje og Skæven i Næstens, saa kunde man med lige saa megen Ret paastaa, at han har været Skræder, fordi han taler om at sætte en ny Lap paa et gammelt Klædebon.

Derimod bruger han mange Murerbilleder, f. Eks. Matt. 7, 24—27 om at bygge sit Hus paa Klippen, — Matt. 21, 33 og 42—44 om Hovedhjørnestenen; Luk. 14, 28—30 om at bygge et Taarn, Johs. 2, 18—19 om at nedbryde og opbygge Templet o. s. v.

Da Jesus selv i Mark. 6, 3 kaldes Haandværker (Tømmermand), synes han at have hjulpet Josef i hans Haandværk. Derved har han ofte haft Lejlighed til at iagttage, at det gælder om „at grave dybt", Luk. 6, 48, helt ned til Klippegrunden, og at man maa sikre sig en god Hovedhjørnesten.

Et gammelt Sagn siger, at Josef skal være død Aar 19, og herpaa kan det ogsaa tyde, at han ikke nævnes, da hele den øvrige Familie opregnes af Jesu Bysbørn i Nazaret, Matt. 13, 54—56.

— — —

Josef har aabenbart hørt til de stille i Landet. Han levede sit Liv stille og i Skyggen. Men han var tro som Guld til at passe, hvad der var bleven ham betroet, og skyede ikke den lange, usikre og farefulde Rejse til Ægypten for at vogte paa sin dyrebare, betroede Skat.

Vi har allerede omtalt, at Maria selv sikkert har været den første til at betro ham, hvad der var hændet hende. Men det var alligevel et haardt Slag for ham at faa. Og da Maria i de samme Dage skyndsomt stod op og drog sydpaa til Elisabeth, har der sikkert staaet en ikke ringe Strid i denne brave, stille Mands Sjæl, da han blev ene.

Mattæus antyder det i *sin* Beretning om Juleevangeliet, idet han siger, at da Josef var en retfærdig Mand, vilde han ikke offentligt beskæmme hende; men besluttede sig til hemmeligt at skille sig fra hende. Man aner bagved Linierne den Kamp, der har raset i hans Hjærte. Hans Kærlighed syntes at være sveget; men bagved Kærligheden laa det, som er al Kærligheds oprindelige Grundvold: Til-

liden, Agtelsen. Og den var ikke forsvundet. Han *kunde* ikke tvivle paa Marias Oprigtighed og Sandhed. Men hvor har denne gode, retsindige Sjæl haft bitre Stunder! Kostede det Maria meget at naa til at sige: Se, jeg er Herrens Tjenerinde, saa har det visselig ikke kostet Josef mindre at sige: Se, jeg er Herrens Tjener!

Den Beslutning, han fattede, var overmaade viis og kærlig. Han vilde ganske stille trække sig tilbage. Han skulde ikke have noget af „deltagende" Venners Medlidenhed — og skadefro Spot bag hans Ryg. Og den var kærlig; thi havde han villet angive hende, der i Følge Trolovelsen var at anse som hans lovformelige Hustru, saa havde han fuld Ret dertil efter Loven, og hun vilde, iflg. 5 Mos. 22, 23—24, være bleven stenet til Døde.

Men skønt der staar, at han *havde* besluttet det, forstaar vi dog, at det var saa som saa med den Beslutning, og at Kampen bølgede endnu frem og tilbage i hans Sind; thi der staar: „Men idet han tænkte herpaa." Og da kom Gabriel til ham i en Drøm og sagde: „Josef, Davids Søn! Frygt ikke for at tage din Hustru Maria til dig; thi det, som er avlet i hende, er af Helligaanden." Saaledes greb Herren ind og sendte sin lidende, kæmpende Ven Englebud. Gud er jo trofast og vil aldrig lade os fristes over Evne; men samtidig med Fristelsen vil han skabe en Udgang af den, for at vi maa kunne udholde den, 1 Kor. 10, 13. Lydigt bøjede Josef sig, som der staar: „Men da Josef vaagnede op af Søvnen, gjorde han, som Herrens Engel havde befalet ham, og tog sin Hustru til sig."

— — —

Og læser du dette, du som gaar med en Josefs Kamp, hvadenten den er af denne eller af en anden Art, saa lær heraf. Lær af Josef ikke at plapre din Lidelse ud for alle Vinde, lær at være stille, lær at overveje grundigt, far ikke for hastigt frem!

Lær at bie paa Herren, indtil han i *sin* Time sender dig Englebud. Det kommer, og det kommer just i rette Tid, vær du tryg paa det!

Og lær saa af Josef ydmygt og stille at bøje dig for, hvad Gud siger. For det er altid det rette. Og tag saa din Plads i Livet, som Josef tog sin. At du altid maa være dèr, hvor Gud venter at finde dig. Thi dèr, og kun dèr, ligger Velsignelsen og venter paa dig.

— — —

Josef gaar ud af den hellige Historie, da han havde ført Barnet og sin Hustru hjem til den trygge Rede i Nazaret.

Og paa sit Kors i Dødens Smerte tog Jesus kærligt Afsked med sin Moder, — en anden Søn han hende gav til Lindring, Trøst og Støttestav, — og den sidste Gang, vi hører om Maria, er dèr, hvor det i Ap. G. 1, 14 fortælles om den lille Skare, som i endrægtig Bøn ventede paa Kraften fra det høje, efter Herrens Løfte. Dèr var alle Apostlene, paa nær Judas, „tillige med nogle Kvinder og Maria, Jesu Moder, og hans Brødre". Det er det sidste. Men det var jo ogsaa en god Plads, hun havde fundet.

— — —

Forholdet til vore Kære efter Kødet er ofte et af de ømmeste og smerteligste Punkter i et Guds Barns Liv. Men ogsaa *det* har Jesus prøvet før os, han, som er forsøgt i alle Ting i Lighed med os — „dog uden Synd". I disse tre sidste Ord ser vi den smertelige Forskel mellem ham og os.

Men vi maa dog hente den Trøst, at ogsaa Jesus bittert maatte erfare, at en Profet ikke er agtet i sit eget Fædreland; men ogsaa den Trøst, at hvad han ikke formaaede, medens han var i Live, det naaede han efter sin Død.

Sæden havde dog ikke været saaet forgæves, og Guds Ord vender heller ikke nu tomt tilbage.

ADVENT.

BEGYNDELSEN TIL BEGYNDELSEN.

JOHANNES' JULEPRÆDIKEN.

Noget af det interessanteste er altid at efterforske Begyndelsen, og det hvad enten det gælder store Personligheders Liv eller store Begivenheders Oprindelse. Naar Manden først har naaet sit Embede eller sin Position, er han sjælden saa interessant. Man bør opdrage den historiske Sans hos sine Børn, vænne dem til System og Orden og til at begynde med at sige „Først —", naar de har oplevet noget og kommer hjem og skal fortælle.

Lukas er en god Begynder, — han begynder med at efterforske alt „forfra, nøje, i Orden og i Sammenhæng". Han bevæger sig dog helst i de smaa Krese blandt de enkelte Mennesker i Præstehjemmet i Hebron og i den stille Stue i Nazaret.

Paulus har mere af den *store* Linie. Han taler om „Tidens Fylde". Der ligger meget i dette Udtryk; men herom har vi jo allerede hørt. Paulus er ogsaa inde paa Tanken om, at det hele har sin Rod i Evigheden, naar han f. Eks. siger: „Gud udvalgte os i Kristus, før Verdens Grundvold blev lagt, for at vi skulde være hans Børn, hellige og ulastelige for hans Aasyn i Kærlighed."

Men den bedste Begynder er alligevel Johannes. Han begynder i Sandhed med Begyndelsen, ja med Begyndelsen til Begyndelsen. Det kan helt svimle for os, naar han tager os paa sine Ørnevinger og stikker i Sky med os. Hans Evangelistsymbol er jo Ørnen, som siges at kunne se ind i Solen uden at blændes.

Og saa begynder han da sit Evangelium med denne ejendommelige og dybe Prolog, som der er gransket saa umaadeligt over, og som er saa bundløs dyb og saa svimlende høj som selve Evigheden.

„I Begyndelsen var Ordet," siger Johannes, „og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Dette var i Begyndelsen hos Gud. Alle Ting er blevne til ved det, og uden det blev end ikke én Ting til af det, som er. I det var Livet, og Livet var Menneskenes Lys."

Se, det er da en Begyndelse, som kan forslaa! Det er ganske vist et andet Jule-Evangelium end det, vi er vante til, og lyder os maaske straks lidt uvant og fremmedartet; thi her er jo hverken Okse eller Asen i Bethlehem, men vi løftes op, ikke blot til den Begyndelse, som Bibelen ellers begynder med: „I Begyndelsen skabte Gud Himlen og Jorden"; men meget højere op, meget længere tilbage, helt ind til Begyndelsen af selve Evigheden, — der jo naturligvis ingen Begyndelse har; men det kan vi som Børn af Tiden aldeles ikke fatte.

Men saa meget forstaar vi da, at det, Johannes her vil sige os, er dette, at Jesus Krisus selv er Guds levende Ord, ved hvem alle Ting er bleven til. Her tales altsaa baade om Jesu Kristi Forudtilværelse (Præ-Eksistens) og om hans Guddommelighed. Johannes tumler altid med de store Begreber, han har en mærkelig Evne til at forme plastiske Ord og Fyndsprog, som bider sig fast, og som ved deres Aandfuldhed og Dybde kommer til at præge Slægternes Liv og Tanker.

Vort Universitet har f. Eks. hentet et af sine Fyndsprog fra ham. Paa Talerstolen i dets Festsal staar med græske Bogstaver: „I Aand og Sandhed". Det er en god Indskrift paa en Talerstol, især paa det Sted. Dog er det ikke opfundet af nogen Professorhjærne; men det var Jesu Ord til den samaritanske Kvinde om den Maade, hvorpaa Faderen vilde tilbedes . Og over Indgangen til det store kgl. Bibliotek møder vi atter et Johannes-Ord: „I Begyndelsen var Ordet". Det er en glimrende Overskrift til et Bibliotek. Og med Rette staar det netop dèr; thi hvad er og betyder Ordet ikke for os. Johannes med sin Kærlighed til de store Begreber siger, at i Ordet var „Liv", og Livet var „Menneskenes Lys". Og det er jo rigtigt; thi uden Ord er Menneskelivet som dødt. Man kan jo nok tale baade med sine Øjne og med sine Hænder. Et Par Øjne kan funkle af morderisk Had, glimte i Skadefryd, smile i Venlighed eller straale af Kærlighed. Et Par Hænder kan knyttes i Vrede eller aabnes i Kærlighed; men først med Ordet kommer Livet, og med Livet kommer der Lys over Tilværelsen. Det kan vi se hos den gamle Zacharias, som var stum i sin Vantro. Ordet er jo Menneskets guddommelige Aabenbarings og Selvmeddelelses Form. Augustin siger, at „det lydende Ord kun er et Udtryk for det Ord, der ligger skjult herinde".

Ved Skabelsen aabenbaredes Ordet udadtil, det Ord, der i Begyndelsen var „hos Gud", egentlig: i indre Forhold til, i Livssamfund med Gud. Ordet var fra Evighed hos Gud og var selv Gud, saaledes som ogsaa Jesus ved sit Jordelivs Slutning i den ypperstepræstelige Bøn, Johs. 17, 24, siger: „— at de maa skue min Herlighed, som du har givet mig; thi du har elsket mig, før Verdens Grundvold blev lagt".

— — —

Men naar Johannes saa videre siger, at „Ordet blev

Kød og tog Bolig iblandt os", saa er vi igen med ham i Bethlehems Krybberum, hvor det lille Jesusbarn smiler os i Møde. Han „tog Bolig", staar der, — egentlig betyder Ordet: „Han opslog sit Telt" iblandt os. Billedet er hentet fra Tabernaklet i den gamle Pagt, dèr hvor Herren den Gang aabenbarede sin Herlighed. Nu — siger Johannes — saa vi her hans Herlighed, „en Herlighed, som den enbaarne Søn har den fra sin Fader, fuld af Naade og Sandhed". Han opslog sit Telt iblandt os, en liden Stund, akkurat ligesom du og jeg en lille Tid er til Huse i det Telt, vi kalder vort Legeme, indtil Sølvsnoren en Dag brister, og vort Telt nedbrydes. Salig er da den, der med Paulus kan juble: „Men vi ved, at naar vor jordiske Teltbolig nedbrydes, da har vi en Bolig fra Gud, som ikke er gjort med Hænder, evig, i Himlene."

— — —

Men saa kommer jo det gamle Julespørgsmaal ogsaa fra Johannes til dig: Tog du saa imod ham og gav ham Bolig i *dit* Hjærtes Telt? Lukas siger, at der var ingen Rum for ham i Herberget den Gang, og Johannes stadfæster det nok saa vemodigt og siger: „Han var i Verden, og Verden er bleven til ved ham; men Verden kendte ham ikke. Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham." — Men du, — tog du da imod ham?

— — —

Der var to Ting, som uimodstaaeligt og for evigt bandt Johannes' Hjærte til ham.

Først dette: „Og vi saa hans Herlighed."

Ja, det hørte der nu ellers ganske gode Øjne til den Gang, — og gør det endnu. Ypperstepræsterne og Pilatus kunde ikke se den, tværtimod, og udvortes set var der heller ingen Herlighed at se hos ham, hverken da han fødtes i Stalden, eller da han fattig og foragtet gik hernede Korsets Vej. Paa ham opfyldtes Ordet fra Es. 53: „Han

havde ingen Skikkelse eller Herlighed, saa vi kunde have Lyst til ham."

Verdens Herlighed er ikke nær saa svær at faa Øje paa.

Det var f. Eks. ikke svært at se den, da Napoleon den stores lille Kejserprins blev født i 1811. 101 Kanonskud forkyndte den glædelige Begivenhed, og Byen Paris forærede den nyfødte Prins en prægtig Vugge af drevet Sølv. En Opstander bar et Guld-Musselins Omhæng med indvævede Guldbier, og øverst oppe spilede den franske Kejserørn i drevet Guld sine Vinger ud over den lille Prins.

Se, dèr var da en Herlighed, der var en Kejsersøn værdig!

Men da Himlens Kongesøn lod sig føde, var der ingen Herlighed. Det var ikke Kejser Augustus' Palads i Rom, der fik den Ære, og ubemærket gik det hele til, som der staar i den lille Sang:

Verden havde ingen Seng
til den lille Kongedreng,
lagde ham i Straa og Pjalter,
rejste Julens første Alter
i en Stald blandt Markens Dyr.

Men siden hen gik det baglængs med Kejserprinsens Herlighed. Hvad synger ikke allerede Kingo om Verdens Afgud, Rigdom og Guld: „Du smukke Bedrager med smilende Mund, der skuffer saa ofte i Drøvelsens Stund." Kejserprinsen fra Paris blev en daadløs Drømmer, — Hertug af Reichstadt, — den rige Stad — kaldte de ham; men han døde, kun 21 Aar gammel, af Tæring uden at have udført en eneste Bedrift eller sagt et eneste Ord, som Verden mindes.

Jesus — ja, han blev heller ikke gammel. Nogen rig Stad kom han aldrig til at eje, — han havde ikke det, han kunde hælde sit Hoved til; men han var fuld af Daad og

Kraft, hans Minde flammer som en Ildsøjle, og med usvækket Myndighed runger hans Ord den Dag i Dag.

At møde disse uimodstaaelige Øjne og at høre denne Røst, det er at se hans Herlighed.

Og den forvandler et Menneske. Thi saa mange, som tog imod ham, fordi de saa hans Herlighed, dem „har han givet Magt til at blive Guds Børn, dem, som tror paa hans Navn, og som ikke blev fødte af Blod, ej heller af Køds Vilje, ej heller af Mands Vilje; men af Gud."

Ja, i Sandhed: det skal der *Magt* til fra Gud!

At vi er fødte af Blod og Køds Vilje og af Mands Vilje, det har enhver ofte nok smerteligt erfaret. Blodet bruser i os og driver os ud i Hidsighed og Vrede, Brutalitet eller Surhed, — Kødet regerer med sine Drifter og Lidenskaber, og Mandeviljen trodser med sin Herskesyge, — og hvor vil du finde den Magt, der kan mestre disse? Gaa til Rigsdagen, og de har den ikke; gaa til Børsmatadorerne med Pengemagten, gaa til Stormagterne med Bajonetter og Kanoner, gaa til Videnskabens Professorer, og de ved det ikke; men saa mange, som tog imod ham, dem har *han* givet Magt, Magt til at frigøres fra Køds og Blods og Mands Vilje, Magt til at blive Guds Børn.

Genfødende Magt i Daaben til at plante en ny Sæd ind i vor Slægts den fordærvede Grøde, frelsende Magt fra Syndens og Satans Vold, rensende Magt fra al Kødets Besmittelse, bevarende Magt, saa vi kan naa igennem og holde ud, og helliggørende Magt, saa Jesus kan vinde sin Skikkelse i os.

Al denne Magt har Jesus, og i den aabenbarer han sin Herlighed; — stor i Bethlehem, større i hans Liv paa Jord, størst paa Golgatas Kors.

— — —

Det andet, siger Johannes, var, at vi saa hans Herlighed, *fuld af Naade og Sandhed.*

Det er her, det kniber for saa mange. Det kniber at blive lille nok til at komme paa Knæ for det lille Barn i Krybben, det kniber at faa kasseret al sin egen Mande-Herlighed og at blive fattig nok til at lade sig frelse alene *af Naade.*

Men det hænger igen sammen med, at det kniber med at blive rigtig *sand.* Vi er saa forløjede og saa fulde af Undskyldninger. Vi bærer allesammen Maske, og det ene Menneske kan ikke se det andet længere end til Tænderne. Da den gamle Kejser Augustus, som var en stor Skeptiker, skulde til at dø, skal han have sagt: „Komedien er til Ende, klap, mine Venner! Har jeg ikke spillet min Rolle godt?"

Men paa den anden Side har dette med Sandheden altid haft en uimodstaaelig Tiltrækning for dem, der selv er af Sandheden. Som Jesus ogsaa sagde til Pilatus: „Hver den, som er af Sandheden, hører min Røst." Sandheden gør et Menneske stærkt, ja uovervindeligt, fordi den gør stærk indefra.

Det var denne Sandhedstrang, som knyttede Apostlene uopløseligt til Jesus. Kun én faldt fra, fordi han ikke var af Sandheden.

Men Sandheden fører uomgængeligt ned i Ydmygelsens dybe Dale. Vil jeg være helt sand, saa maa det ydmyge mig. Men Ydmygelsen føder atter Trang til Naaden, og i Ydmyghedens Dal vokser Naadens Roser. Derfor hænger de to Ting uadskilleligt sammen: fuld af Naade og fuld af Sandhed.

Derfor slutter Johannes ogsaa sit Juleevangelium med at sige: „Thi af hans Fylde har vi alle modtaget, og det Naade over Naade."

Han begynder højt i Sky, helt inde i Evigheden, og han ender i Naadens Dal. Det er Vejen for Syndere.

JULE-EVANGELISTEN.

Vi har hørt om Begyndelsen til Begyndelsen, saaledes som *Johannes* fortæller den, — vi har hørt, hvad *Mattæus* fortæller om Josefs Kamp og Lydigheds-Sejr, — *Markus* slipper vi desværre let forbi i denne Sammenhæng, da han aldeles intet Juleevangelium har. Han er en fortræffelig Fortæller, og han begynder ganske vist med: „Jesu Kristi, Guds Søns, Evangeliums Begyndelse er saaledes;“ men det viser sig, at Begyndelsen for ham begynder med Johannes Døberens Prædiken i Ørkenen, hele Forhistorien har Markus — eller den daadskraftige Peter, der jo staar bagved Markus-Evangeliet, med Løven til Evangelist-Symbol, — desværre ikke Spor af Interesse for.

Tilbage har vi saa *Lukas*. Og det er da godt, at der dog var én af de fire Evangelister, som havde den saa herlige og nødvendige, men ak, saa sjældne historiske Sans. Fordi saa mange mangler den, eller har for lidt af den, har vor Viden om de svundne Tider saa sørgelig mange Huller. Fordi kun saa faa skriver bag paa deres Billeder, maa f. Eks. Frederiksborg Musæet Gang paa Gang notere: Maleri af en ukendt! Og fordi vi er saa overfladiske og udadvendte, ved saa faa af os noget virkeligt om vor Slægt. Hvor ofte har jeg ikke fortrudt, at jeg ikke ganske anderledes fik min Far til at fortælle om *sit* Hjem og *sine* Forældre. Men ak, da min Far døde i 1910, var jeg endnu saa forholdsvis ung og fremadvendt, at jeg ikke ret havde Sans derfor. Man staar i sin fulde Manddomskraft, som man fortærer hurtigt og ubetænksomt, uden at skønne ret derpaa, og man faar selv Børn og er hjærteligt optaget af at opfostre disse Vidundere, og først, naar man kommer paa den rigtige Side af de 50, og har set, at disse vidunderlige Børn kun bliver ganske almindelige smaa Hjul i

Livets store Maskineri, først da begynder man at faa Interesse for sine Rødder bagud. Fars og Mors Billeder træder stærkere og stærkere frem, Barndomshjemmet bliver mere og mere straalende i Mindets Glans; men ak, saa er Far død, og Mor kan ikke mere rigtig huske, og deraf kommer „Hullerne“ i vor Viden.

Et typisk Eksempel paa, hvad Mangelen paa historisk Sans kan forvolde, er Biskop Hans Adolf Brorsons Grav i Ribe Domkirke. Han døde i 1764, det er da ikke saa forskrækkeligt længe siden, og blev begravet i Domkirken, naturligvis, han var jo en anset Biskop og en højt hædret Salmedigter. Ih, det vidste da alle Folk i Ribe, hvor Biskoppen laa begravet! Men lidt efter lidt døde de sandelig, en for en, og til sidst døde den sidste, der vidste det. Men da ingen spurgte ham ad, — nu var det jo ogsaa den aandeligt døde Rationalismes Tid, — tog han sin Viden med i Graven, og nu staar vel Biskop Brorsons Statue udenfor Domkirken; men hans Grav derinde kender ingen!

— — —

Evangelisten Lukas, der jo var en studeret Mand, — den Slags kan sommetider hjælpe! — havde lykkeligvis historisk Sans. Og da han derfor satte sig for at fortælle, besluttede han, at det skulde være „efter nøje at have efterforsket alt forfra,“ hvorefter han vilde „nedskrive det i Orden“. Saadan siger han til den „mægtigste Teofilos“, efter Traditionen en Rigmand fra det syriske Antiokia, hvem han har tilegnet baade sit Evangelium og den anden Bog om Fortsættelsen, den, vi kalder „Apostlenes Gerninger“; men som snarere burde hedde „Helligaandens Gerninger“.

Naar Lukas i sit Evangeliums første Vers siger, at „mange har taget sig for at forfatte en Beretning om de Ting, som er fuldbyrdede iblandt os, saaledes som de, der fra Begyndelsen blev Øjenvidner og Ordets Tjenere, har

overleveret os," saa kan han iblandt disse „mange" i hvert Fald ikke have kendt andre af *vore* Evangelister end Markus og Mattæus; thi Johannes skrev nemlig sit Evangelium længe efter Lukas. Men Markus fortæller jo — som nævnt — ingenting om Begyndelsen, og Mattæus' Beretning kunde nok trænge til at suppleres. Hvilke disse „mange" da iøvrigt er, ved vi ikke, — atter et Hul i vor Viden! Vi har ganske vist nogle apokryfiske Evangelier; men de er værdiløse og fulde af smagløse Eventyr.

— — —

Saaledes blev altsaa Lukas vor egentlige Advents- og Jule-Evangelist. Hans Navn er rimeligvis en Forkortelse af det latinske „Lukanus", der stammer fra Ordet „Lux", og som betyder den lysende. Og som et helligt Søgelys har Lukas da med Flid søgt ind i Fortidens Mørke. Meget har han ogsaa fundet, og det er vi ham Tak skyldige for; men vi synes gerne, vi vilde have vidst og hørt endnu mere.

Om Lukas selv ved vi heller ikke nogetsomhelst, — ud over, at han fulgte Paulus paa hans Rejser, og at han var Læge, Kol. 4, 14. Et gammelt Sagn siger, at han var fra Antiokia, og at han „hensov i Helligaanden", 84 Aar gammel i Makedonien. En anden Tradition siger, at han tillige var Maler. Hans Evangelistsymbol er Oksen, og det passer godt til, at han begynder sit Evangelium med Begivenhederne i Stalden.

Hans Evangelium er rimeligvis først skrevet omkring ved Aar 70, efter Jerusalems Undergang.

Hans Hovedkilde har naturligvis været Maria. Hvis den Overlevering har Ret, som siger, at Maria døde Aar 45, tolv Aar efter Jesu Død, har han dog ikke truffet hende personlig, da Lukas ved den Tid endnu slet ikke var kommen i Berøring med Kristendommen. Det skete nemlig først paa Paulus' anden store Missionsrejse, Aar 52—

55, hvor Lukas — maaske som Læge for den Øjensygdom, Paulus iflg. Gal. 4, 13—14 har lidt af, — blev hans Ledsager og snart efter selv fik sine Øjne aabnede for Guds underfulde Lys, saa han først nu ret kom til at svare til sit Navn og blev en rigtig Lyskaster.

Men i hvert Fald har han senere i Jerusalem som Ledsager af Paulus paa dennes sidste Rejse dertil, ved Pinsetid Aar 59, truffet Herrens Broder Jakob, Ap. G. 21, 15—19. Og her havde han da en Førstehaands-Kilde. Jakob har sikkert været den ældste af Josefs og Marias Børn, idet han nævnes først iblandt sine Brødre, Matt. 13, 55—56, og i hvert Fald var han den aandeligt betydeligste af dem, eftersom Jesus aabenbarede sig særskilt for ham efter sin Opstandelse, 1 Kor. 15, 8, og senere stod han som Menighedens ubestridte Leder og Førstemand i Jerusalem, Ap. G. 12, 17 og 15, 13, saa Lukas har sikkert ikke forgæves henvendt sig til ham, om end han maaske ogsaa har haft andre Kilder.

Men Maria faar i hvert Fald Æren som Hovedkilden; thi ikke mindre end to Gange — i Kap. 2, 19 efter Hyrdernes Tilbedelse og i 2, 51 efter Oplevelsen med den tolvaarige Dreng i Templet, — fremhæver Lukas, at Maria baade har gemt og overvejet alle disse Ord, og det ikke blot i sin Hukommelse; men — ægte moderligt — „i sit Hjærte".

— — —

Det er ogsaa den rigtige Vej for enhver af os til at blive en Jule-Evangelist. Lad os mobilisere vor historiske Sans og rigtig studere alt om Jesus forfra, nøje og i Orden. Og lad os saa gemme det i vort Hjærte og bekende det med vor Mund.

ZAKARIAS OG ELISABETH.

Vi har hørt om saa mange Begyndelser, den ene bagved den anden, for hele Julehistorien *er* jo en Begyndelseshistorie; men inden vi kommer til den *egentlige* Begyndelse Julenat, er der endnu tre Advents-Personer, vi maa høre om, og det er naturligvis vor trofaste Jule-Evangelist Lukas, der fortæller os om dem. Det er om det gamle Præstepar Zakarias og Elisabeth og deres Barn Johannes Døberen. Vi læser om dem i Luk. 1.

— — —

Det var en overmaade viis Ordning, der var bleven truffet, den Gang David, som det fortælles i 1 Krøn. 23, 6, havde delt hele Præsteskabet i 24 Skifter. Præsterne, som jo hørte til Levi Stamme, havde ikke faaet nogen selvstændig Lod, da Landet blev delt mellem de andre Stammer. Men nu havde David delt dem i 24 Skifter, som skulde gøre Tjeneste hver en Uge ad Gangen, altsaa 2 Gange aarligt, ved Helligdommen i Jerusalem, medens de iøvrigt boede spredt ud over hele Landet, hvorved de ligesom dannede en Række faste Borge for Gudsfrygt, Orden og Sædelighed. Ofte besørgede de naturligvis tillige den lokale Synagogetjeneste.

Desværre har Lukas' historiske Sans ikke strakt til, — eller han har ikke kunnet faa det opsporet, *hvor* de boede. Han siger bare, at de boede „i en By i Juda, i Bjærgegnen". Traditionen har siden sagt, at det var Hebron.

Lukas fortæller os dog ikke dette af historisk Interesse for *deres* Vedkommende, vi faar det kun at vide som en Sidebemærkning ved Omtalen af, hvor Maria drog hen for at finde sin gamle Frænke; thi hvad dem selv angaar, haster Lukas i den Grad fremad til de store aande-

lige Begivenheder, at han ganske glemmer de geografiske! — Men Navnene faar vi da at vide: Zakarias og Elisabeth. Som alle andre israelitiske Navne havde de deres særegne Betydning, og her var den tillige i høj Grad symbolsk. Tiden var som Helhed aandelig død og mørk. I 400 Aar havde Gud ligesom holdt sig fuldstændig tavs. Profetiens Kilde var tillukket, og ingen Profet havde besøgt Israels Folk siden Malakias' Dage.

Tænk, om noget tilsvarende var sket her i vort Fædreland! Om vi ingen Reformation havde haft i vor Kirke, ingen Martin Luther, ingen Hans Tavsen, ingen Kingo, Brorson eller Grundtvig, ingen Martensen eller Vilhelm Beck; men kun nogle gamle, katolske Andagtsbøger og tomme Ceremonier fra for 400 Aar siden!

Men nu var det Bebudelsens Tid, og Bebudelsen kom til de to gamle Præstefolk, hvis Navne netop betyder: Gud kommer i Hu! og Gud er min Ed! Det havde Zakarias ogsaa forstaaet, og derfor siger han senere i sin Lovsang, at alt dette gjorde Gud „for at ihukomme sin hellige Pagt, den Ed, han tilsvor vor Fader Abraham." Og hermed oprandt igen Vederkvægelsens Tider for Folket.

— — —

Det var et Par yndige Præstefolk, som sikkert havde et dejligt Hjem; og de faar det Vidnesbyrd, at de „var begge retfærdige for Gud og vandrede udadleligt i alle Herrens Bud og Forskrifter;" men én Ting manglede de: de havde ingen Børn.

Det er altid uheldigt, naar der ingen Børn er i et Ægteskab, for saa fristes man til at pylre for meget om hinanden og bliver let noget sære og egoistiske med saa mange Skrøbeligheder. Derfor havde de ogsaa begge inderligt bedt Gud, om han dog vilde give dem et Barn, rimeligvis har de ofte bedt sammen derom; men i hvert Fald enkeltvis.

Men nu havde de til sidst opgivet Haabet, for de var begge ældre, som Zakarias siger til Engelen: „Jeg er gammel, og min Hustru er fremrykket i Alder.“ Saa helt gamle var de dog ikke, som man maaske i Reglen forestiller sig det, som om de skulde være paa Alder omtrent med Abraham og Sara, der var op imod hundrede Aar. Zakarias kan ikke have været over 50 Aar; thi fra den Alder traadte Præsterne tilbage fra den aktive Tjeneste, 4. Mos. 8, 25 som de først maatte begynde, naar de var fyldt 30 Aar, og Elisabeth har vel efter Landets Skik og Brug været noget yngre.

— — —

Nu skete det imidlertid, at Zakarias efter sit Skiftes Orden, — Abias Skifte var det ottende i Rækken, — maatte forlade sin lille, lune Rede og drage til Jerusalem. Elisabeth har sikkert givet ham mange Formaninger med om at passe paa, undgaa Træk og Kulde og ikke forkøle sig o. s. v.; hun havde jo ikke andre Børn end ham, og et Moderhjærte trænger jo altid til at formane.

Zakarias kom da ogsaa godt til Jerusalem, og Tjenesten gik sin Gang. Hver Dag kastede Præsterne Lod om Udførelsen af de gudstjenstlige Handlinger, og saaledes tilfaldt det da ogsaa ham en Dag at gaa ind i Herrens Tempel og bringe Røgelseofferet. Dette Offer bragtes to Gange daglig: om Morgenen og ved Skumringstide om Eftermiddagen, „mellem de to Aftener“, d. e. mellem Kl. 3 og 6 (2. Mos. 30, 7—8).

Røgelseofferet er et Billede paa Bønnen. Der staar i Aabenb. 8, 3—4, at „Røgelsen er de helliges Bønner,“ og allerede David bad: „Lad min Bøn staa som et Røgelseoffer for dit Ansigt, Herre.“ Derfor var det ogsaa Skik, at naar Præsten gik ind i Templets Forhal, hvor Alteret stod, for at frembære Røgelseofferet, samledes gerne en stor

Skare udenfor, som „holdt Bøn“ under den hellige Handling.

Og her — i Bønnens hellige Time — skete Underet. Paa højre Side af Alteret stod paa én Gang Engelen Gabriel. *Han* begyndte. Og hans Begyndelse er den sædvanlige smukke Hilsen: Frygt ikke! Og derefter Løftet: Din Bøn er hørt, og din Hustru skal føde dig en Søn, som du skal kalde Johannes, — atter et symbolsk Navn for den nye Tid, det betyder: Gud er naadig! — En Herrens Naziræer skal han være, afholdende fra Vin; men til Gengæld fyldt af en bedre Kraft, af Helligaanden, og det lige fra Moders Liv, derfor skal han ogsaa gøre en stor Gerning og omvende mange af Israels Børn til Herren, deres Gud.

Det var jo i Sandhed et Budskab, der nok kunde bringe en Mand ud af Fatning, og man forstaar, at Zakarias noget tvivlende spurgte: „Hvorpaa skal jeg kende dette?“

Der er maaske dem, der harcellerer lidt over den gamle Præst, der havde bedt saa længe og saa inderligt, og som saa alligevel tvivler, da han hører, at nu er hans Bøn opfyldt; men heri ligner i hvert Fald de første Guld-Kristne ham, for de kunde ogsaa bede inderligt f. Eks. om Peters Udfrielse af Fængslet, og naar de saa fik Besked om, at nu var deres Bøn hørt, nu stod han dernede, saa sagde de til Pigen: Du raser jo! Og hvad enhver af os angaar, mon vi saa ikke havde Grund til at feje for vor egen Dør, før vi giver os i Lag med at spotte Zakarias' Vantro?

— — —

Engelen derimod tog den Sag uhyre alvorligt. Vantro er en gruelig Synd, den værste af alle, den stammer fra Djævelen, fra det djævelske „Mon?“, og den bringer sin Mand sikkert i Djævelens Vold.

Derfor irettesatte Engelen ogsaa den gamle Præst strengt. Med hellig Myndighed lod han ham vide, at han,

Gabriel, som havde sin Plads og sin Gang inde for Guds Ansigt, han fo'r ikke med løs Tale. Det *skulde* være et Glædesbudskab for dig, og det skal ogsaa nok ske, for alt det, Gud har bestemt, det sker; men for *dig* skal det tillige blive et Straffebudskab, thi du skal blive stum for din Vantros Skyld!

Dermed skiltes Engelen fra ham. *Den* Bebudelse endte altsaa ikke saa smukt som den, han et halvt Aar senere bragte Jomfruen i Nazaret!

Folket, som stod udenfor, blev uroligt over den lange Ventetid. Hvad mon der var sket? Der var vel ikke hændt en Ulykke? Nogle talte allerede om at lade de andre Præster det vide. Men i det samme kom den gamle Præst til Syne. De trængte sig om ham og spurgte ivrigt, om han ikke befandt sig vel? Men han svarede intet, gjorde bare Tegn til dem og banede sig Vej igennem Skaren. Da forstod de, at han nok „havde haft et Syn i Templet", og veg til Side med Ærefrygt.

Men saa snart hans Tjenestes Dage var omme, gik han hjem til sit Hus. Han gik, staar der, saa har hans Hjem formodentlig ikke ligget ret langt fra Jerusalem. Men til Hebron kunde en god Fodgænger nok gaa, det var en 7—8 Timers Vej derfra, mod Syd.

— — —

Zakarias kom hjem og fik en kærlig Modtagelse af Elisabeth. I Førstningen behøvede han slet ikke at anstrænge sig for at dække over, at han var stum. Det ved enhver Mand, som har en god Hustru, at naar han kommer hjem fra Rejse, behøver han kun at give hende et kærligt Velkomstkys, saa sørger hun iøvrigt for Underholdningen. Der er sket saa meget, de har f. Eks. haft Storvask, og tænk, hvor Gud er god imod mig, vi fik hele Vasken tør paa én Dag! Og saa har Tante Mathilde været

her, og hun havde en hel Pose nyt at fortælle, og det maa Manden da ogsaa høre.

Saa da det var overstaaet, og han ogsaa skulde til at sige noget, kunde han ikke faa en Lyd frem, men pegede bare paa sin Mund. Saa fik han mange Skænd i Kærlighed, fordi han nu alligevel ikke havde passet paa, men var bleven forkølet. Han blev da heller aldrig klogere, skønt han nu var saa gammel, og skønt hun havde formanet ham saa alvorligt!

Men endelig kom han da til Orde. Det vil sige, han maatte have fat paa en Vokstavle, og paa den fik han skrevet sin Beretning. Og da blev der Stilhed og Tak i Hjemmet hos de gamle Præstefolk.

— — —

Men Elisabeth, staar der, „holdt sig skjult i fem Maaneder". Saa først, da hun mærkede Liv under sit Hjærte og var helt sikker i sin Sag, traadte hun frem og kundgjorde sin Glæde for alle. Og hun sagde: „Saaledes har Herren gjort imod mig i de Dage, da han saa til mig for at borttage min Skam iblandt Mennesker!"

— Min Skam, siger hun, denne kære, ædle Kvinde.

Det var jo alle de hellige israelitiske Kvinders Ære, om de kunde blive Mødre. For var der ikke lovet, at en Gang skulde Forjættelsen opfyldes: „Kvindens Sæd skal knuse Slangens Hoved." Og hvem vidste? Maaske kunde *hun* blive den højlovedes Moder? Eller dog i det mindste være med i Rækken af hans Stammødre? Men dersom hun intet Barn fik, følte hun det som en stor Skam, — som om Herren vilde sige til hende: Nej, dig kan jeg ikke bruge! Dig tør jeg ikke betro det hellige Moderkald! Derfor var det nu, som om hun var bleven ført fra Mørket ind i Lyset, og som om hendes Skam var borttaget.

Maaske drømte hun ogsaa om, at hun virkelig skulde

blive den udvalgte, den højlovedes Moder. Var det da ikke forunderlige Ting, Englen havde varslet det Barn, hun skulde føde? „Mange skal glæde sig over hans Fødsel; thi han skal være stor for Herren," — „han skal fyldes med Helligaanden fra Moders Liv og gaa frem for Herren i Elias' Aand og Kraft," havde Engelen sagt.

— — —

Men da hun en Maaned efter fik uventet Besøg af sin unge Frænke fra Nazaret og hørte Marias Hilsen, sprang Fosteret i hendes Liv, og i det samme blev hun fyldt af Helligaanden og brød ud i en ydmyg jublende Hilsen til den unge Jomfrumoder: „Velsignet er du iblandt Kvinderne, og velsignet er dit Livs Frugt! Og hvorledes times dette mig, at min Herres Moder kommer til mig? Thi se, da din Hilsens Røst naaede mit Øre, sprang Fosteret i mit Liv med Fryd. Og salig er hun, som troede; thi det skal fuldkommes, hvad der er sagt hende af Herren!" — Salig er du, som troede, og ikke tvivlede som min stakkels, stumme Mand.

Og saaledes fandt Elisabeth, vejledet af Helligaanden, den rette Plads baade for sig selv og for sit Barn. Hun kendte med Fryd, at Maria var den salvedes, den højlovedes Moder.

Lykkeligt er det Folk, der fostrer saadanne Kvinder, og de Børn, der bæres under Hjærte af saadanne Mødre!

ZAKARIAS' LOVSANG.

Saa oprandt da den store Dag, da alle disse Begyndelser og Bebudelser skulde begynde at fuldbyrdes. „Men for Elisabeth fuldkommedes Tiden til, at hun skulde føde, og hun fødte en Søn."

— „Der kom et Menneske," siger Johannes herom i sit Evangelium, „sendt af Gud, hans Navn var Johannes. Han kom til et Vidnesbyrd, for at han skulde vidne om Lyset, for at alle skulde tro ved ham. Han *var* ikke Lyset; men han skulde vidne om Lyset. Det sande Lys, det, der oplyser ethvert Menneske, var ved at komme til Verden." I disse faa, forunderligt kraftige, ja plastiske Ord opridser Johannes Guds-Linien for Johannes Døberen, for hans Liv og for hans Forhold til det sande Lys.

Der kom et Menneske, — og naar et lille Menneskebarn kommer til Verden, saa glemmes al Ve og Smerte. Kvinden kommer ikke mere sin Trængsel i Hu af Glæde over, at et Menneske er født til Verden. Ingen Smerte er saa sund som denne; fordi den er saa frugtbar, thi den bringer *Liv* til Verden. Derfor bruger Jesus ogsaa dette Billede for at oplive sine bedrøvede Disciple den sidste Aften, Skærtorsdag i Nadversalen i Jerusalem: „Saaledes er vel ogsaa I nu bedrøvede; men jeg skal se Eder igen, og da skal Eders Hjærter glædes, og ingen skal tage den Glæde fra Eder," Johs. 16, 21—22.

Da nu det lille Barn var født i Præstehjemmet i Hebron, flokkedes Slægt og Naboer, da de hørte, „at Herren havde gjort sin Barmhjærtighed stor imod hende, og de glædede sig med hende."

Se, hvilket yndigt Billede: Den lykkelige Moder med sin lille Skat i Favn og lutter milde, glade Ansigter omkring hende! Det er den Slags, som maa faa selv den

værste Menneskeforagter til at smile, og som faar os andre til — trods al Verdens Synd og Ondskab — at sige: Ja, Menneskene er nu alligevel rare!

— — —

Men nu kom det store Problem: Drengens Navn.

Navngivningen fandt Sted, naar de var otte Dage gamle, ved Omskærelsen. Slægt og Venner gjorde deres Indflydelse gældende og vilde have ham kaldt op efter sin Fader. Men Elisabeth sagde: „Nej, han skal kaldes Johannes!" Herover blev der stor Slægts-Opstandelse; thi „der er ingen i din Slægt, der kaldes med *det* Navn!" Til sidst blev den stakkels, stumme Fader kaldt til, og „de gjorde Tegn til ham om, hvad han vilde, det skulde kaldes? Og han forlangte en Tavle og skrev disse Ord: „Johannes er hans Navn!" Og de forundrede sig alle." Saaledes slutter denne lille, livligt beskrevne Episode.

I den nye Pagt er det i Daaben, vore smaa Børn faar Navn. Derfor er det urigtigt, om nogen kalder dem ved deres Navn, før de er døbte, lige saa lidt som nogen Præst bør spørge: Hvad er Barnets Navn? men — som der staar her om Johannes —: Hvad skal Barnets Navn være? Herrens Tjener bliver da i Daabens Stund den første, der i Herrens Navn og paa Herrens Vegne kalder Barnet ved dets Navn, saa at ogsaa her det Ord kan opfyldes: „Jeg kaldte dig ved dit Navn, — du er min!"

Og idet dit Barns Navn i Daaben nævnes overfor det store, hellige Guds Navn, slutter Herren sin Naadepagt med dit Barn og sætter sit hellige Ejendomsmærke, Korsets Tegn, for dit Barns Pande og Bryst, for at disse to Værksteder, Hjærnens og Hjærtets, skal være helligede ham, saa ingen Tanke og ingen Følelse huses, som han ikke kan kendes ved. Derfor bør du lære dit Barn at kende og at elske sin Daabsdag.

Navnegivningen er ogsaa i vore Dage ofte et vanske-

ligt Problem! Nu til Dags tager man ikke saa meget Hensyn til Slægtstraditioner og Opkaldelser. Nogle forfængelige Fædre er der ganske vist, som absolut vil, at deres Sønner skal bære deres eget, glorværdige Navn! men det er kun faa. Som oftest vælges Navnene frit; men især med Pigenavnene er det vanskeligt. De gode, gamle Mette, Stine og Maren er forsvundne, — ih, det var dog rædsomt! Men ogsaa de „fine": Gurli, Dagny, Solvejg og Edith er et overstaaet Stadium. For Tiden synes de gammeldanske at have Overtaget: Birthe, Merete, Vibeke, Tove.

Med Drengene gaar man mindre efter Moden — bortset fra Børge, der var en hel Mani en Overgang; men gode, gamle, danske Navne som Svend, Aage, Erik, Knud, har aldrig været helt af Brug, og endnu kan man godt være bekendt at hedde Peter, Jakob, Andreas og Johannes. Tilmed kan det endda ske ogsaa i vor Tid, at Far, naar Kvinderne har diskuteret sig trætte, til sidst bliver tilkaldt og faar Lov at afgøre Sagen.

— — —

Saa fik han da Navnet Johannes: Gud er naadig.

Og da det hele nu var kommet saa vidt, forsvandt den sidste Sky fra de gamle Præstefolks Himmel. Guds Straffedom blev taget bort, fordi de i Lydighed valgte det Navn, Gud ved sin Engel havde givet dem, og fordi Guds Tugt og Trøst som Regn og Sol gennem disse bevægede Maaneder havde modnet dem. „Men straks oplodes hans Mund og hans Tunge, og han talte og priste Gud." Og det første, han brugte sit nyvundne Mæle til, var at synge Gud en dejlig Lovsang, ligesom han 3 Maaneder før havde hørt den unge Jomfrumoder gøre det. „Og Zakarias blev fyldt af Helligaanden og profeterede og sagde: „Lovet være Herren, Israels Gud, thi han har besøgt og forløst sit Folk og har oprejst os et Frelsens Horn i sin

Tjener Davids Hus, saaledes som han talte ved sine hellige Profeters Mund fra fordums Tid, en Frelse fra vore Fjender, og fra alle deres Haand, som hader os, for at gøre Barmhjærtighed mod vore Fædre og ihukomme sin hellige Pagt, den Ed, som han svor vor Fader Abraham, at han vilde give os, at vi, friede fra vore Fjenders Haand, skulde tjene ham uden Frygt, i Hellighed og Retfærdighed for hans Aasyn alle vore Dage."

Hvor er det skønt af denne Lovsang at mærke, hvad der har rørt sig i den fromme, gamle Præsts Hjærte i de lange, tunge Maaneder. Var han end stum paa Grund af sin Vantro, saadan som Vantroen ogsaa den Dag i Dag gør vantro Mennesker stumme, saa de nok kan snakke om Vind og Vejr og Bedrift og Konjunkturer; men bliver fuldstændig stumme, saa snart Talen kommer ind paa de hellige Ting i Guds Rige, saa var hans Sjæl dog ikke tørret ind i Vantroens Stumhed, langt mindre var han bleven bitter i Trods eller i Selvmedlidenhed; tværtimod, han var bleven mere og mere fyldt af Taknemmelighed og Tilbedelse, og nu, da hans Tunges Baand blev løste, brød Lovsangen frem som en jublende Strøm, der ved Foraarstide sprænger Isens Dække.

— — —

Og hvad var det saa, han priste Gud for?

Ja, var Maria en ægte Israels Datter, der priste Israels Gud, saa var Zakarias ikke mindre en ægte Israels Søn. Det er Guds Frelses-Kendsgerninger, han lovsynger, den Naade, at Gud er trofast, at han nu igen efter de lange 400 Aar havde besøgt sit Folk, at han „kom i Hu" sin hellige Pagt og „den Ed", han havde tilsvoret Abraham.

Det er den dybe, nationale Ydmygelse, der har pint ham, at hans Folk havde mistet sin Selvstændighed og maatte smægte under den romerske Kejserørns Kløer; men nu skulde Frelsen komme, saa de, friede fra Fjendernes

Haand, igen skulde kunne tjene Herren deres Gud i Hellighed og Retfærdighed. Det kan vi lære af ogsaa i vore Dage.

Thi er der noget, vi kan stole paa, saa er det det, *Gud* har lovet og tilsagt os. Stol du kun fast paa hans hellige Løfter og paa din Daabs Pagt, saa bliver du aldrig skuffet; thi han fortryder ikke sit Kald og sine Naadegaver.

Men du kan ogsaa lære, at hans Stilling til os afhænger af vor Stilling til ham. „Er I ikke troende, bliver I ikke boende," siger en af de gamle Profeter. Er du vantro og stum, saa er Gud stum overfor dig. Mod de oprigtige viser han sig oprigtig, men mod den forvendte viser han sig forvendt. Den Erfaring havde allerede David gjort, Sl. 18, 27, og den slaar til den Dag i Dag.

Men sidder du i noget, der er trangt og svært for dig, og som vil kvæle Lovsangen i dit Hjærte, saa klyng dig til Guds trofaste Løfter, og da skal du erfare, at Lovsangstonen skal bryde frem.

— — —

Men selv om han var Præst og en god Søn af sit Folk, saa var han jo da alligevel ogsaa Fader. Han begynder ikke med det privat personlige, saaledes som Adam Homos Fader, der efter sin lille Drengs Fødsel begyndte sin Juleprædiken saaledes:

> Et Barn er født, — saa udbrød han med Glæde,
> idet hans Haand paa Prækestolen faldt, —

og som saa væsentligt prædikede om sin egen lille Dreng.

Zakarias derimod priser først Gud for hans urokkelige Frelses Kendsgerninger, og derefter vender han sig saa til sin lille Dreng. Det havde Engelen jo ogsaa givet ham Lov til, da han havde sagt: „Han skal blive dig til Glæde og Fryd, og mange skal glædes over hans Fødsel; thi han skal være stor for Herren."

Nu siger Zakarias: „Og du, Barnlille, du skal kaldes

den Højestes Profet, thi du skal gaa foran for Herrens Aasyn for at berede hans Veje, for at give hans Folk Erkendelse af Frelse ved deres Synders Forladelse, for vor Guds inderlige Barmhjærtigheds Skyld, ved hvilken Lyset fra det høje har besøgt os for at skinne for dem, som sidder i Mørke og i Dødens Skygge, for at lede vore Fødder ind paa Fredens Vej."

Dèr laa han, den lille Gut, kun otte Dage gammel; men hans Fader tegner i profetisk Kraft et straalende Fremtidsbillede for ham. Det gør vel saa mange Fædre ogsaa i vore Dage for deres Børn, mange skønne Billeder, som kun bliver til Fantasifostre eller Luftkasteller; men hvor mange Fædre sætter saadanne *hellige* Maal for deres Børn? Den fromme Gerok siger: „Hvor mange Fædre beder ikke om et ærefuldt Embede for deres Sønner, hellere end en Plads i Himmeriges Rige, og hvor mangen Moder higer ikke ivrigere efter en Brudekrans for deres Døtre fremfor det evige Livs Krone?"

Men Zakarias' Fremtidshaab for sin Dreng var bygget paa Guds Løfte om, at han skulde blive stor for Herren og gaa frem i Elias' Aand og Kraft for at omvende mange Hjærter til Herren.

— — —

Og hermed gaar saa dette hellige Præstepar, Zakarias og Elisabeth, ud af den hellige Historie. Vi forlader dem her paa deres Lykkes Tinde og hører ikke mere om dem.

Men som hellige Forældre holder de endnu deres Prædiken for alle Tiders Fædre og Mødre.

Træd frem, I Fædre, i deres Spor og Eksempel, hver som Præst for sit eget Hus! Og I Mødre, indvi som Præstinder for Herren Eder selv og Eders Livs Frugt til at tjene ham, saa Eders Børn kan være fyldte af Helligaanden fra Moders Liv.

Tjen Herren alle dit Livs Dage, uden Frygt, i Retfær-

dighed og Hellighed, saa skal dit Hjem blive et Lovsangshjem, og du og alle dine blive Vejberedere for Herren, saa Lyset fra det høje ogsaa ved dig og alle dine kan skinne for dem, der sidder i Mørke og i Dødens Skygge, baade her hjemme og ude i Hedningeland.

JOHANNES DØBEREN.

EN RØST FOR JESUS.

Og hvad blev der saa ud af dette Barn?

Ja, det var ikke underligt, om — som der staar — „en Frygt kom over alle, som boede omkring dem, og alt dette rygtedes over hele Judæas Bjærgegn. Og alle, som hørte det, lagde sig det paa Hjærte og sagde: Hvad mon der skal blive af dette Barn?“

Hvilken Far og Mor kender ikke dette Spørgsmaal? Det rører sig saa ofte dybt og inderligt i os, naar vi ved Aftenstide gaar forbi de smaa i Barnekammeret og ser dem sove sorgløse og trygge i deres smaa Senge.

Hvor ofte hændte det ikke mig, den Gang vore Børn var smaa, og vi havde Puslinger i hver en Vraa. Naar jeg i den for Konfirmanderne nu om Dage ubegribelige Tid, da man hverken havde Telefoner, Automobiler eller elektrisk Lys, havde slukket min Lampe og tændt mit Lys for at gaa til Sovekammeret, standsede jeg ofte i Barnekammeret, løftede Lyset op over mit Hoved og lod det skinne paa de smaa. Da rørte mangehaande Tanker sig i en. O, der var ikke alt det gode, man ikke kunde unde dem, og ikke alt det onde, man ikke gerne vilde fri dem fra! Da satte man ofte Lyset fra sig, lagde sig paa Knæ ved Seng

efter Seng, saa paa de smaa og bad for dem. Bad om alt muligt godt for dem; men bad først og fremmest om, at *det* maatte ske, som der staar om Johannes her: „Og Herrens Haand var med ham."

Thi saa, vidste vi, vilde alt blive godt.

— — —

Der blev ogsaa noget godt ud af ham, noget saa godt og saa stort, at Jesus senere sagde om ham: „Sandelig siger jeg Eder, iblandt dem, som er fødte af Kvinder, er ingen større fremstaaet end Johannes Døberen."
Lukas siger om ham i hans Opvækst kun disse faa, men ganske vist meget indholdsrige Ord: „Thi Herrens Haand var med ham." Og: „Barnet voksede og blev styrket i Aanden, og han var i Ørknerne indtil den Dag, da han traadte frem for Israel."

Han var vel altid noget ejendommelig, — som Enebarn, tilmed født af halvgamle Forældre, fik han vel tidlig Enebarnets lidt gammelkloge Præg, hørte kun bestandig voksne Folks Tale og har vel aldrig haft nogen egentlig Barndom. Tidlig blev han klar over sin høje, hellige Bestemmelse, atter og atter har han hørt om de underfulde Ting ved hans Fødsel, og da hans Forældre naaede den Livets Grænse, vi kalder Støvets Aar, var han en Yngling paa en Snes Aar. Og da han saa stod ganske ene i Verden, fulgte han sin Lyst, trak sig tilbage fra al Omgang og søgte ud i Ørknerne, hvor han fandt sit beskedne Underhold. Her tilbragte han saa en halv Snes Aar. Hans legemlige Fornødenheder var beskæmmende faa. En Kappe af groft Kameluld, sammenholdt af et Læderbælte, var hans Dragt, — den havde han taget op efter Profeten Elias, den gamle Pagts store Bodsprædikant, — hans Drik var Vand; thi han var en Naziræer fra Moders Liv, og hans Føde var Græshopper og vild Honning.

Men desto rigere var hans indre Liv. Herrens Haand

var over ham, og han blev kraftigt styrket af Guds Aand i det indvortes Menneske. Om Vejbereder-Gerningen havde Engelen talt, da hans Fødsel blev bebudet: „Han skal gaa frem foran Herren i Elias' Aand og Kraft for at berede Herren et velskikket Folk," og baade Malakias, den sidste af Profeterne, hvis Gerning han nu efter de 400 Aar skulde optage, og fremfor alt Esajas havde varslet derom. Derfor levede og aandede han ogsaa i deres Tanker, og fra Esajas tog han sin Tekst til sin første Prædiken.

Da han havde naaet den levitiske Præstealder og var fyldt 30 Aar, „kom Guds Ord til Johannes i Ørkenen. Og han gik ud i hele Omegnen af Jordan og prædikede Omvendelsens Ord til Syndernes Forladelse, som der er skrevet i Profeten Esajas' Talers Bog: Der er en Røst af en, der raber i Ørkenen: Bereder Herrens Vej, gører hans Stier jævne." Det var, som Lukas siger, 3, 1, i Kejser Tiberius' femtende Regeringsaar, altsaa Aar 29, og et gammelt Sagn siger, at det var et Sabbatsaar, det syvende, i hvilket han fremtraadte, 3 Mos. 25, og at Jesus derefter fremtraadte i det følgende Aar, som var et Jubelaar, — jfr. Luk. 4, 18—19.

— — —

Det vilde nu føre for vidt, og tillige falde udenfor denne Bogs Ramme, om vi her i det enkelte vilde gennemgaa hele Johannes' Liv. Kun et Par af vore Advents-Tekster og lidt om hans og Frelserens indbyrdes Forhold vil vi pege paa.

Grundtrækket i hans Karakter var en alt beherskende Ydmyghed i Bevidstheden om sit Kald som Forløber og Vejbereder og et deraf følgende Tjenersind. Det var disse to Egenskaber, som gjorde ham til den største af alle kvindefødte; thi ingen Dyd er skønnere end Ydmygheden eller kosteligere i Guds Øjne.

Om Ydmygheden har Christian Scriver sagt: Den er

som en gylden Lilie paa Frelserens hvide Dragt. Ligesom Øjet er Sjælens Spejl og derfor det skønneste paa et Menneske, ligner Ydmygheden Øjet deri, at den, ligesom Øjet, kan se alle Ting — undtagen sig selv!

Hans Ydmyghed kom skønt og klart frem, da han en Gang blev spurgt: Hvad siger du om dig selv?

Saa stærkt et Røre havde hans Fremtræden vakt, at ikke blot Folkeskarerne flokkedes om ham; men at selve det høje Synedrium i Jerusalem, Ypperstepræsterne og de skriftkloge, fandt sig foranledigede til at sende en Deputation ud til ham for at faa at vide, hvem han egentlig var.

Saa kom da Døberen til Bispeeksamen, idet de, som det fortælles i Johs. 1, 19 flg. spurgte ham: Hvem er du?

De gik lige til Sagen og spurgte ham, om han maaske var Kristus selv, den højlovede Messias? Nej, o, nej, „han bekendte og nægtede ikke og bekendte", at det var han ikke. Er du da Elias, han, som blev borttagen i en Storm til Himmelen og om hvem den sidste Profet, Malakias, havde varslet: „Se, jeg sender Eder Elias, Profeten, førend Herrens Dag, den store og forfærdelige, kommer." Nej, svarede Johannes. Er du da Profeten, Storprofeten, om hvem Moses ved sin Bortgang havde varslet, ham, med hvem Gud igen vilde tale Ansigt til Ansigt som en Mand med sin Næste? Nej, svarede Johannes, det er jeg heller ikke. Da spurgte de: „Hvem er du da, for at vi kan give dem Svar, som har udsendt os, hvad siger du om dig selv?"

Han *kunde* nu egentlig godt have svaret Ja til begge Dele; thi baade var han Elias, det sagde Jesus senere om ham, da de gik ned fra Forklarelsens Bjærg: „Vel kommer Elias og skal genoprette alle Ting; men jeg siger Eder, at Elias er allerede kommen; men de erkendte ham ikke; men gjorde med ham alt, hvad de vilde. Da forstod Disciplene, at han havde talt til dem om Johannes Døberen."

Matt. 17, 10—13. Og han var ogsaa Profeten, ja mere end en Profet. Det sagde Jesus ogsaa om ham, Matt. 11, 7—10: Han er ikke et Rør, der svajer hid og did for Vinden, heller ikke én, der søger sit eget Velvære i Kongers Huse og i bløde Klæder. Han er en Profet, ja mere end en Profet; thi han er den, om hvem der er skrevet: Se, jeg sender min Engel for dit Ansigt, at han skal berede din Vej foran dig.

Men Johannes vilde ikke staa i nogen andens Navn eller Kraft, og saa fik han da til sidst det direkte Spørgsmaal: Hvad siger du om dig selv?

Se, her var en Sjæleprøve!

Ak, hvor mange er ikke faldne for denne Fristelse til at fremhæve og stille sig selv i Relief! Hvor mangen i sine egne Tanker miskendt Storhed vilde ikke gribe denne Lejlighed, hvor mangen Farisæer vilde ikke her takke Gud, at han dog ikke var som de andre; bare Folk dog rigtig kunde faa Øjnene op for, hvilken Storhed man er!

Men Johannes var i sin dybe Ydmyghed kemisk fri for alle den Slags Tilbøjeligheder til at fremhæve sin egen Fortrinlighed. Han havde faaet Guds Lys ind over sig selv og sit Livsmaal, og det er jo det eneste Lys, i hvilket vi virkelig kan se Lys, over os selv og over vort Livsmaal, saa vi hverken overvurderer eller undervurderer os selv. Derfor svarer han: Jeg er kun en Røst, en Røst, som raaber i Ørkenen: Jævner Herrens Vej, som Profeten Esajas har sagt.

Hvilken dyb og ægte Ydmyghed aabenbarer ikke dette Svar! En Røst har jo ingen Eksistens i sig selv, den er kun helt igennem til for at tjene, ikke for selv at eksistere.

— — —

Men var han end kun en Røst, saa var han dog en Røst for Jesus, der raabte, saa det kunde høres, en Røst, der var uforfærdet, en Tjener, der var tro i alt det, som *skulde*

siges, om det saa sved i de høje Herrers Hjærter, ja helt op i Kongens Palads.

O, om vi maatte ligne Johannes heri.

Du skal ikke undervurdere dig selv. Du skal ogsaa være en Røst for Jesus. Den sande Ydmyghed er lig den sande Sjælsstorhed. Intet vilde være urigtigere end at tro, at du skal bare krybe i Skjul, holde dig saa ubemærket som muligt og passe godt paa at knappe baade Vest og Frakke over din blufærdige Kristendom. Nej, frem at vidne! Frem at tjene! Frem at raabe dit Vidnesbyrd om Jesus uforfærdet ud i Verdens Ørken!

Men det kan du lære af Johannes: at bevare din dybe Hjærtens Ydmyghed, hvad enten der saa staar Ry om din Person eller Gny om dit Vidnesbyrd.

Kære Læser, — hvad siger du saa om dig selv?

Var det ikke godt, om du med Sandhed og i Ydmyghed kunde kalde dig selv: en Røst for Jesus?

HAN BØR VOKSE, JEG FORRINGES.

Den skønneste Blomst satte Døberens Ydmyghed sig vel nok i hans Forhold overfor Jesus.

Da Jesu „Time" var inde, og han brød op fra Nazaret for at gaa ud i sin Frelsergærning, søgte han hen til Johannes, — ligesom hans Moder i sin Tid havde søgt hen til sin Frænke Elisabeth.

Men da han begærede at blive døbt af Johannes, blev denne ganske forfærdet: Jeg! skulde jeg døbe dig! Jeg, som snarere havde behov, at du skulde døbe mig! Jeg, som ikke en Gang er værdig at løse din Skotvinge! Men

da Jesus stille og fast sagde: „Tilsted det nu; thi saaledes bør det os at fuldkomme, hvad Ret er," saa bøjede Johannes sig ydmygt og lydigt til Tjenesten.

Og saa hvælvede Faderen selv Kirke over dem derude ved Jordans Flod. Himlen aabnes, Guds Aand daler ned som en Due, og den guddommelige Røst besegler ham i hans Kald som Verdens Frelser. Det er et yndigt Møde mellem de to, Forløberen og Frelseren, Johannes ydmygt tjenende i Bevidstheden om, at det egentlig var ham, der skulde døbes af Jesus, og Frelseren selv med den bævende Spændings Glæde i sin Sjæl, rede til at fuldkomme, hvad Ret var. Grundtvig har sunget en dejlig Salme, fuld af Poesi, over denne Scene og slutter hvert Vers med dette Omkvæd: Her ser du over Daaben Guds Husets Dør staa aaben!

— — —

Ubrydelig tro staar Johannes ligeledes i Forholdet til Jesus, da Jesus begyndte at virke og at samle Disciple om sig.

Johannes var jo ellers skarp i sin Forkyndelse. Han var en Bodsprædikant, som kunde skære igennem, saa selv de moralsk anløbne Tolderes Samvittighed blev ramt, saa vel som de Krigsfolk, der ellers lod sig leje til hvad som helst af hvem som helst, og hvis Retsbegreber vist var temmelig afstumpede, — alle flokkedes de om ham med urolige Samvittigheders Spørgsmaal om, hvad de dog skulde gøre.

Guds Vredes Kasteskovl var i hans Haand, og han gennemrensede Guds Lo, saa Avnerne fløj lige ind imod den uslukkelige Ild, og allerskarpest glimtede hans Økse imod det trøskede Træ, som hed den jødiske udvortes Pænhed og Praleriet af at være Abrahams Sæd. „I Øgleunger," tordnede han dem i Møde, „hvem har lært Eder at fly fra den kommende Vrede?"

Man kan egentlig ikke sige, at Evangeliets Himmerigs-Klokker lyder særlig fremtrædende i hans Prædikener, saaledes som de omtales i Matt. 3 og Luk. 3, langt snarere er der Klang af Dommens skarpe Øksehug; men Røre vakte de saavist.

Men en Dag — fortælles der i Johs. 1, just som han stod og prædikede for de store Skarer, kom der en helt anden Klang i hans Røst. De stærke Toner dæmpedes, Stemmen blev øm og blød, og det skarpe Glimt i Øjet blev mildt og dugget. Og han udrakte sin Haand og pegede paa en Skikkelse, som kom gaaende langs Jordans Bred, og han sagde: „Se det Guds Lam, som bærer Verdens Synd! Han er den, som døber med Helligaanden. Og jeg har set og vidnet, at denne er Guds Søn!"

Her holder Johannes sin største og bedste Prædiken for os. Og hvor betegnende er det ikke, at det netop blev en Paaskeprædiken! Hvor mangfoldige Gange siden har dette Vidnesbyrd om Guds Lam ikke lydt paa Langfredag? Paa den tyske Munk, Mystikeren Johannes Taulers Ligsten i Strasbourg ser man ham selv pegende paa Lammet. Og hvor mange tusinde andre Vidner har ikke ønsket med Johannes at være en Røst, der vidnede om Jesus, og en Finger, der pegede paa Guds Lam.

Saa var det alligevel rigtigt, naar han i sin første Prædiken ikke sagde: Omvender Eder; thi Helvedes uslukkelige Ild er kommet nær; men: Himmeriges Rige er kommet nær! Thi just paa Baggrund af Guds Vredes Dom og Trusel skal Lammet ses. Just naar Synderen er gennemrystet af Dommens Torden, faar Evangeliet sin fulde, liflige Klang. Og saaledes møder os atter her — i denne Julebog — Paasketonerne om det Guds Lam med Korsets Skam, der bar al Verdens Synder.

— — —

Den næste Dag gentog det samme sig. Atter stod Jo-

hannes dèr, og atter, „idet han saa paa Jesus, som gik der, siger han: Se det Guds Lam!“ Og denne Gang lykkedes det.

Iblandt hans Tilhørere var en Skare unge Mænd, jævne Fiskere, men med den vaagne Ungdoms Længsel efter store Maal. To af dem, som ogsaa havde hørt hans Ord Dagen før, besluttede, at de vilde opsøge ham, hvem Johannes gav dette mærkelige Vidnesbyrd. Og med den største Uselviskhed viser Johannes dem fra sig. I den hellige Skrift er det beskrevet med disse meget sigende Ord: „Og de to Disciple hørte ham tale, og de fulgte Jesus.“

Hvad dette første Trolovelses-Møde mellem Jesus og de to galilæiske Broderpar, denne Dobbelt-Tvillingstjerne, kom til at betyde for Jesus og hans Sag, skal ikke nærmere skildres her. Her maa det være nok at pege paa, hvorledes Johannes var tro ogsaa i *denne* Tjenergerning: villigt at aflevere sine bedste Disciple til Mesteren. De hørte *ham* tale; men de fulgte Jesus!

Det er jo i Virkeligheden Maalet for alle Herrens sande Tjenere: ikke at samle til sig selv, ikke at holde paa sin egen Ære, men glad og villigt gøre Vejbereder ens Gerning og altid kun have Jesus for Øje.

Og det er ogsaa værd at lægge Mærke til, at det var dette Korsets Ord, Johannes igen brugte. Han siger ikke: Se her er Stor-Profeten, — her er Israels Konge, — eller her er „Mesteren“, som det jo nu er saa moderne at kalde ham, — langt mindre den politiske Reformator eller den sociale Fredsfyrste! Nej, dreven af Helligaanden talte Johannes dette Paaske-Ord om Guds Lammet, og det var *det,* der greb Hjærterne. Det er det ogsaa i vore Dage, alt det andet til Trods.

Kristus er Kristendommens Hjærte, og Hjærtepunktet i Kristendommen er Korset paa Golgata. Dèr skal ogsaa

du hen! Se det Guds Lam, som bærer Verdens Synd — ogsaa din!

— — —

Men endnu en Prøve, den sidste og den største, havde Døberens Ydmyghed at bestaa.

En Tid endnu fortsatte Johannes sin Gerning ved Siden af Herren. Jesus var allerede i fuld Gang med sit Arbejde, som der fortælles om i Johs. 3; men ogsaa Johannes arbejdede, — „han døbte i Ænon, nær ved Salem, fordi der var meget Vand dèr, og de kom derhen og lod sig døbe." Det var to Byer i Samarias nordlige Del paa Jordans vestlige Bred.

Da kom der en Jøde, som yppede Strid med Johannes' Disciple. Der staar i Evangeliet om Johannes, at han var „sendt af Gud", — om denne Jøde kan man i Sandhed sige, at han var „sendt af Satan"; thi det var da ret at friste et Menneske paa det ømmeste Punkt, da han begyndte: Nu kan I jo selv se, at Eders Mester duer ikke; thi nu løber de jo alle efter den nye Profet, Jesus fra Nazaret! — Det er meget betegnende — og en stor Ros for Johannes — at han ikke turde gaa til ham selv, men kun til Disciplene, og de faldt straks for Fristelsen. De kom og klagede til Johannes: Se, Mester, hvor de alle nu flokkes om Jesus, og det var dog *dig,* der døbte ham, og dig, der med hele din Autoritet fra først af sagde god for ham. Hvad havde han været uden dig!

O, hvilken svær Fristelse! At have staaet som en ubestridt Nr. 1 og saa at skulle vige og træde tilbage i Skyggen! Hvor mange andre Prædikanters Ydmyghed har ikke her lidt ynkeligt Skibbrud. Det Kapitel, der hedder: Min Formand eller min Eftermand, — min Sognepræst eller min Kapellan, har for alle været en Prøvelse og er for mange blevet en Anstødssten.

Men Johannes' Ydmyghed var saa ægte, at den bestod ogsaa denne Prøve.

I rokker mig ikke, sagde Johannes. I er selv mine Vidner, at jeg har sagt: Jeg er ikke Kristus, men kun hans Vejbereder. *Han* har Bruden, altsaa er han Brudgommen, jeg derimod er kun Brudeføreren og Brudgommens Ven. Det er altsammen rigtigt nok endnu. I kaster ingen Skygge ind i *min* Sjæl, tværtimod, „denne min Glæde er fuldkommen."

Se saa dyb en Ydmyghed, se saa blankt et Sind!

Og nu holder Johannes sin anden store Prædiken, idet han siger:

„Han bør vokse; men jeg forringes!"

Biskop Ambrosius af Milano siger herom: „Det er med disse to som med Solen paa St. Hansdag og ved Juletid. Solen straaler vel i sin Kraft paa Døberens Dag; men den vil snart forringes, — Julesolen derimod fødes vel i Ringhed; men den vil snart vokse i Herlighed. Og saaledes opfyldes ogsaa her Johannes' Ord: Han bør vokse, jeg forringes!"

Lykkelig den, der lever sit Liv med *det* Sind, uden smaaligt Nid og Skinsyge og i den fuldkomne Glæde.

Men for Resten, tilføjer Johannes, skal I ikke tro det, at *alle* gaar efter ham. Tværtimod, I vil snarere faa at se, at *ingen* modtager hans Vidnesbyrd. Han er den, han er, og ingen kan tage noget af sig selv, uden at det bliver givet ham af Himlen. Han er ovenfra, derfor er han over alle, medens jeg er af Jorden og taler af Jorden.

Og saa slutter han med et Ord, klart og stærkt som en fuldtonende Basun: „Den, som tror paa Sønnen, har et evigt Liv, men den, som ikke vil tro Sønnen, skal ikke se Livet; men Guds Vrede bliver over ham."

Se, *det* er Kristendom! I Sandhed, denne Basun giver

en tydelig Lyd! Her har vi baade Evangelisten og Bodsprædikanten, — Guds Gave og vor Opgave.

Trofaste, redelige Johannes!

Gud gøre os stærke, sanddru og ydmyge som du!

DØBERENS DØD OG EFTERMÆLE.

Johannes havde vundet en uhyre Folkegunst; men de høje Herrer i Landet var ham ikke naadige. Ypperstepræsterne havde sikkert ikke hverken glemt eller tilgivet ham, at han havde trakteret dem med Skældsord og i hele Folkets Paahør havde kaldt dem Øgleunger, og da han nu tilmed fik Kong Herodes Antipas til Fjende, eller vel snarere hans Hustru Herodias, var hans Skæbne beseglet. Han blev arresteret og anbragt i Fængsel i Klippefæstningen Machærus, langt mod Øst, hinsides det døde Hav.

Slaa ham ihjel turde Herodes ikke; „thi han frygtede for Mængden; thi de holdt ham for en Profet", Matt. 14, 5. Siden kom han ogsaa selv til at sætte stor Pris paa ham, efter at han havde haft flere Samtaler med ham, „thi Herodes vidste, at han var en retfærdig og hellig Mand, og naar han hørte ham, blev han tvivlraadig om mange Ting, og han hørte ham gerne", Mark. 6, 20.

Men desto mere forbitret forfulgte Herodias ham med sit Had, og atter her viste det sig, at „Mandelist er vel behænde, men Kvindelist er uden Ende", thi som Kvinderne er de bedste, naar de er gode, er de jo, som bekendt, ogsaa de værste, naar de er onde.

Vi ved, hvorledes det gik. Herodias benyttede sig af

alle Midler og greb den gunstige Lejlighed, da Kongen i alle sine Hoffolks Nærværelse havde lovet, at han vilde give sin Steddatter Salome, hvad hun end bad om, fordi hun havde danset for dem paa Kongens Fødselsdag. Moderen overtalte da den unge Pige til at begære Johannes Døberens Hoved paa et Fad. Og vel blev Kongen bedrøvet; men — hvad vilde Folk sige? — og „for Edernes og Gæsternes Skyld" fik hun sit Ønske opfyldt. Saa faldt da Johannes' Hoved for Bøddelsværdet. Med Rette har Joakim Skovgaard paa sit Maleri i Viborg Domkirke ladet Svenden, der staar med Fadet, gysende vende sit Hoved bort for ikke at se det blodige Syn; men desto mere har sikkert Herodias frydet sig ved at betragte sin Dødsfjendes Hoved, da Pigen overleverede sin Moder den gruelige Gave, medens Johannes' trofaste Disciple tog hans Lig og lagde det i en Grav. Herom var der meget mere at sige; men jeg maa henvise til min Bog „Kongespejlet", hvori hele Herodes-Slægten er beskrevet.

— — —

Herodes' Fængsel var imidlertid ikke det værste for Johannes. Der var et andet Fængsel, som var værre endnu, og det var Tvivlens Fængsel, som hans egne, triste Tanker murede op om ham. Et er at staa fri og frank under en aaben Himmel og forkynde Ordet, et andet er, naar saadan et Friluftsmenneske, en Ørkenens Søn, bliver muret inde bag Laas og Slaa. Et er at døbe sin Herre og Mester, medens Røster fra Himlen svarer, et andet er, naar baade Guds og Frelserens Røst synes at forstumme og at svigte.

Det kender vi lidt til allesammen. Det gaar jo saa glat og let, naar man er ung og modig; men siden hen synes man ofte, at der er flere Torne end Roser. Der gaar Slid paa Livsmodet, Haabets Svingfjer bliver klippede af, Helbredet svigter, eller der kommer en Sorg af den Slags,

som ubarmhjærtigt slaar en i Knæ, saa det sortner for Øjnene. Saa kommer man i Fængsel, Livsledens, Skuffelsens, Træthedens Fængsel, en Fange for Livet.

Tvivl er maaske ogsaa en særlig Plage for den ældre Alder. Disse knudrede Skaldepander med de haarde Træk og smalle Læber har ogsaa gerne et kritisk Sind, der ikke let lader sig rive hen eller overrumple. Og Johannes havde maaske arvet nogle Anlæg i den Retning fra sin Fader, der en Tid var stum for sin Vantros Skyld. Af og til farer en lammende Angst igennem en: Sæt nu det hele er et eneste stort Bedrag, en skøn Indbildning eller et Selvbedrag.

Men i saadanne Tider skal vi huske, at vor Frelsers Kærlighed til os er uforandret. Han er den samme i Dag som i Gaar, ja til evig Tid.

Og det kan vi lære af Johannes: hvor mørkt det end ser ud, saa bryd dog aldrig Forbindelsen med Jesus.

Det er den største Ulykke, der kan ske for en stakkels Synder. Det kan times enhver af os at komme i Fængsel, og hvor mange har ikke senere hen i Livet set, at skønt de troede, de tømrede deres Lykkes Slot, saa byggede de i Virkeligheden Fængselsmurene op om sig, fordi de havde tabt Forbindelsen med Jesus. Et Liv uden Forbindelse med ham kan aldrig blive andet end et Fængsel, selv om Gitteret er forgyldt. Men holder du Forbindelsen med ham vedlige, da er der Haab selv i det mørkeste Fængsel. En troende Kvinde af høj Kultur og af adelig Slægt stod midt i et virksomt, blomstrende Menighedsarbejde. Da blev hun paa en Gang ramt af en svær Nervekrise, som tvang hende til for en Tid at trække sig tilbage fra alt aktivt Arbejde.

Da skrev hun følgende to smaa Vers, der synes mig at være en god Illustration til Døberens Ord: Han bør vokse, jeg forringes, og til hans Liv i Fængselet:

Lær mig, Herre, da at stille vandre,
ogsaa naar du deler Prisen ud til andre,
glædes ved, at *de* kan Fanen bære,
være med i Kampen til din Ære.

Og naar Hjærtet brænder selv af Længsel
efter dig at tjene fra sit Fængsel,
hvisk da til mig: der er skjulte Sejre,
vi i Himmerige først skal fejre!

— — —

Johannes brød aldrig Forbindelsen med Jesus. Tværtimod, da det blev rent galt, sendte han Bud til ham, Han lagde sine Tvivl og sine Begymringer aabent frem for ham; men han klyngede sig dog, med Haab mod Haab, til, at han alligevel var den, der skulde komme, den højlovede Messias.

Og se, Jesus glemte heller ikke sin stakkels, mismodige Ven. Han sendte ham Svar og henviste ham til de Gerninger, der var bleven øvede: „Blinde ser, lamme gaar, spedalske renses, døve hører, døde staar op, og Evangelium prædikes for fattige." Og hertil føjede han saa som en kærlig Formaning: „Og salig er den, der ikke forarges paa mig."

„Dette Svar var" — som Domprovst Ole Iversen har sagt — „fuldt af Visdom og Kærlighed. Thi disse Ord maatte lede den fangne Tvivlers Tanker i en helt ny Retning. Disse Ord virkede saa kendte, — hvorfra kendte han dem dog? Jo, det var jo fra Profeten Esajas! Og i det samme stod et helt andet Billede for ham; Billedet af den lidende, medlidende, lægende Messias. Nu var han reddet! Saa var det dog ham, der skulde komme, og ingen anden skulde ventes!"

Ja, Johannes blev reddet, og det var Jesus, som reddede ham. Kunde han end ikke redde ham fra det ydre

Fængsel, saa gav han ham nyt Mod og nyt Lys over det altsammen, og derved blev ogsaa denne Fange frigivet fra sit aandelige Fængsel.

Det fremgaar ogsaa klart af, hvad Jesus sagde om Johannes til Folkeskarerne, da Johannes' Disciple var gaaede bort igen. Det lyder som en hel Forsvarstale. Maaske har den ogsaa været nødvendig, for Folkegunst er en saare omskiftelig Ting.

Men den var mere endnu: den var en Vens begejstrede Lovtale over sin ædle, selvopofrende Ven. I Sandhed, siger Jesus, han var intet svajende Rør, skønt det kunde synes saa ved hans tvivlende Spørgsmaal; ingen Slavesjæl, der af Menneskefrygt snobbede i Kongernes Huse, saa havde han nok snarere siddet ved Fødselsdagstaflet end nede i Fængselskælderen, nej, han var en Profet, ja mere end en Profet, en Herrens Engel til at berede Guds Vej for hans Salvedes Ansigt, ja han var den største af alle kvindefødte, vel mindre end den mindste i Himmeriges Rige, men dog den sidste og den største i den gamle Pagt.

— — —

Og saaledes rister vor Herre og Frelser ogsaa senere en Minderune over sin Ven. Det er i Johs. 5, 35, hvor Jesus siger de dejlige Ord: „Han var et brændende og skinnende Lys." O, mine Venner, hvilken Ligtale! Kan noget Vidnesbyrd være større eller bedre?

Hvad er det for en Adelsslægt, der har et brændende Lys i sit Vaabenskjold, og udenom staar der: „Idet jeg lyser for andre, fortærer jeg mig selv"?

Jeg har ikke kunnet faa det opspurgt; men jeg ved, at havde nogen fortjent et saadant Ridderskjold og en saadan Devise, saa maatte det være Johannes Døberen, Guds trofaste, ydmyge Vidne.

Han var et brændende og skinnende Lys!

Du leder os, Herre, gennem det dunkle,
at vi som Lys skal klarere funkle,
brænde alene for hvad der er Guds,
naar atter du tænder Lampens Blus.

JULEN.

VELKOMMEN.

Vi har nu hørt om de mange Bebudelser, om de kære Advents-Skikkelser fra det gamle Præstehjem, kort sagt, om alt, hvad *Gud* har gjort for at berede os en velsignet Jul.

Og saa er det jo ikke mer end rimeligt, at det bliver *os,* der faar Ordet. Og hvad skal vi da hertil sige?

Ja, der er jo da ikke for os arme, smaa Menneskebørn andet at sige end: Tak og Velkommen.

Det er ogsaa den Grundtone, der gaar igennem hele vor Adventstid: en spirende Tak og Glæde med Længsel og Forventning.

Man kan være nok saa prosaisk, man være vil, nok saa merkantil, saa man kun vurderer December efter Julesalget og Omsætningen, saa mærkes det alligevel, snart sagt overalt, at vi lever i et gammel Kristenland, og at Herren, i sit Ord og ved sin Aand, gennem et Aartusinde har haft Bosted iblandt os. Inderst inde i ethvert Hjærte, der ikke i bevidst Vantro har laaset af, ligger alligevel gemt Lysbarnets Længsel efter Sejr over de mørke, kolde Dage, og uvilkaarligt løfter man Hovedet, naar Advents-

klokkerne begynder at ringe, og siger til sig selv: Nu blot et bette Nøkk endnu, som Jyderne siger, saa er vi over det værste, saa kommer Julen, og saa gaar vi atter fremad mod den lyse Tid.

Denne underbevidste Glæde præger vort hele Samfund, mere eller mindre; men særlig kan den naturligvis mærkes indenfor Guds troende Menighed.

— — —

Desværre ikke saa meget paa vore Adventsevangelier. Opfindsomheden hos dem, der fra først af lagde vore Prædiketekster til Rette, har desværre ikke været stor nok til, at de har kunnet give os en ordentlig Adventstekst, men har ansat Matt. 21 om Jesu Indtog i Jerusalem. Vi har den samme Tekst igen Palmesøndag, og dèr er den paa sin rette Plads, — „se hvor nu Jesus træder hen til den Morderstad —"; men her, paa første Søndag i Advent, — ja, det er bare den spinkle Tanke om Jesu Indtog i Kirkeaaret, der har anbragt dette deciderede Paaskeevangelium her; men det burde egentlig ændres.

Den anden Tekstrække har vel været heldigere i sit Valg med Jesu første Prædiken i Synagogen i Nazaret, — det er heldigere, for saa vidt som hans Forkyndelse af et Naadeaar fra Herren passer godt til Indgangen til Kirkeaaret; men det kunde have været endnu heldigere, hvis man havde faaet en direkte Advents og Bebudelses Tekst.

Overhovedet er der meget, der burde ændres med Hensyn til vore Prædiketekster. Maaske gaar det ikke an at røre ved den ældste Tekstrække, der jo har Traditionens Ærværdighed og Aarhundreders Patina, — (hvilket dog forøvrigt ikke for bestandigt burde hindre en Reform i praktisk Retning), — men selv om vi beholdt de to, vi har, kunde det sikkert virke i høj Grad befrugtende og ansporende baade paa de bedste af vore Tilhørere og navnlig paa Prædikanterne, om vi kunde faa to til, én fra Evan-

gelierne og Apostlenes Gerninger og én fra gl. Testamente. Og jeg ved da ogsaa de Præster og Menighedsraad, som arbejder derpaa. Maatte det lykkes snart!

Anden Søndag i Advent møder os med dystre, alvorsfulde Toner: Se, din Dommer kommer til dig! og Lignelsen om Brudejomfruerne. Det er saaledes først med 3. og 4. Søndag, vi naar til de egentlige Adventstekster: Zakarias Lovsang og Optrin fra Johannes Døberens Liv. Men alt i alt maa det siges, at det „Velkommen", der lyder fra vore Adventstekster, er temmelig svagt.

— — —

Men desto klarere lyder det fra vore Salmer. Stærkt og festligt møder det os allerede i Grundtvigs kendte: „Vær velkommen Herrens Aar!" Naar man staar for Alteret paa første Søndag i Advent og lytter til, kan man ligefrem høre Adventsglæden i Stemmernes lyse Klang.

Det er en rigtig Kirkeaars-Salme. Den er bygget op fra Julenat, da vor Frelser blev født, over Paaskemorgen, da Herren opstod, og til Pinsedag, da Guds Aand kom herned. Altsaa den samme Tanke, som møder os i Salmelinien: „Paaske og Pinse udsprang af Jul." Eller — for at bruge et andet Billede —: Stjernen, der glimtede frem Julenat, blev til Morgenrøde Paaskedag, da Krist stod op af Døde i Paaskemorgenrøde, og til Pinsemorgens klare Sol, der straaler i fuld Kraft og danser af Glæde, — „i al sin Glans nu straaler Solen, Livs-Lyset over Naadestolen".

Konfirmanderne, med hvem man naturligvis gennemgaar Kirkeaaret, som de i Reglen ogsaa er meget interesserede i, er ganske vist lidt i Vilderede med den dybere Symbolik i de tre store Fester og med deres Fordeling.

„Hvem er Julen til Ære for?" spørger Præsten, og Børnene svarer i jublende Kor: „For Jesus!" „Hvornaar blev Jesus født?" „Juleaften," svarer de og løber sig der-

ved den første Staver i Livet. Men Juleaften har jo i den Grad i den almindelige Bevidsthed fortrængt Juledag eller „Kristi Fødselsdag", som der staar i vore Alterbøger, at medens man næppe kan mase sig igennem den tætpakkede Mængde op til Alteret Juleaften, er der, i det mindste i København, ikke saa mange Mennesker til Højmesse Juledag som paa en almindelig Trinitatis-Søndag. Og paa samme Maade har jo Nytaarsnats-Vigilierne ødelagt Højmessen Nytaarsdag.

Dersom jeg havde Magt, som jeg har Agt, saa skulde alle Kirker simpelthen lukkes Juleaften, som burde være forbeholdt Hjemmene alene. Men ingen formaar vist at dæmme op mod Strømmen her, og saa maa man jo hellere sætte Garnet dèr, hvor Fiskene gaar, og give Folk en ordentlig Julepræ̀diken med hjem i Stedet for at nøjes med en Smule Liturgi og Granduft.

„Naa; men hvem er saa Paasken til Ære for?" spørger Præsten videre, og Børnene svarer igen: „For Jesus," og det hàr de jo Ret i, da det var ham, der blev hengiven for vore Overtrædelser Langfredag og oprejst til vor Retfærdiggørelse Paaskedag.

„Men saa Pinsen da?" spørger Præsten. Her tier i Reglen Drengene, som er de dummeste paa det Punkt; men nogle af Pigerne, især de, som har gaaet i Søndagsskole, svarer: „For den Helligaand!" og bliver rettede af Præsten, som siger: „Vent med det „den", til I bliver Tyskere. Her i Danmark siger vi „Helligaanden" og „Johannes Døberen" og ikke „den" Døber og „den" Helligaand".

„Vel," siger Præsten saa, „men den stakkels Gud Fader da, skal han slet ingen Fest have? Nu har vi Julen for Jesus, Paasken for Jesus, og Pinsen for Helligaanden; men hvad bliver der da til Faderen?" Naa, saa ender det jo med, at vi vender tilbage igen og — som ret og rimeligt er — giver Faderen Julen som *sin* Fest. Thi det var jo

da *Gud,* som elskede Verden saaledes, at han gav sin Søn den enbaarne. Og Paulus siger ogsaa: „Da Tidens Fylde kom, udsendte *Gud* sin Søn, født af en Kvinde, født under Loven."

Og saa synger vi gerne Brorsons Julesang:

Højlovet i al Evighed
skal Jesus Kristus være,
og naar for ham vi knæler ned,
det er *Gud Faders Ære!*

— — —

Men det er ikke blot Kirkeaaret, Grundtvig byder velkommen. Han har et Velkommen til, og det er til Englene.

„Velkommen igen, Guds Engle smaa, fra høje Himmelsale."

Det er godt, vi faar den Velkomsthilsen med, for skønt Englene altid er virksomme, altid til Tjeneste for os, saa er de jo dog særligt knyttede til Adventsbegivenhederne og Julefesten. Da Grundtvig var Barn, havde man rigtige skrappe Vintre, med „klingrende Frost og Sne ved Nytaarstide". De synes at være blevne sjældnere nu. Og kommer de, jamrer vi os over den tidlige Vinter. Den Gang var der heller ikke nogen Gudstjenester Juleaften. Mens som Barn paa Landet han var hjemme, var det Julemorgen, der var hans Himmerig, da havde Juleaften ikke fortrængt Ottesangs-Tjenesten Julemorgen. Men hvordan skulde Folk kunne komme op i vore Dage til Foprædiken, naar baade Børn og Voksne sover Julemorgen bort, overtrætte og overmætte fra Festen Juleaften? Men naar Lysene tidligt Juledag i den stille Frostmorgen glimtede ud fra Kirkens oplyste Vinduer, da baade saa og hørte Grundtvig Englene omkring sig, ja selv Kirkeklokken klang for ham med Englestemme, kimed klart den store Glæde ind.

— — —

Men saa kommer til sidst Julens egentlige Sanger iblandt os: Brorson.

Han nøjes ikke blot med at byde Herrens Aar eller Guds Engle Velkommen, han retter sin Velkomstsang til Jesus selv.

Velkommen fra din Himmelsal
til denne Verdens Jammerdal,
hvor man dig intet andet bød
end Stald og Krybbe, Kors og Død.

Og det bliver jo nok den reneste og dybeste Tone i vore Velkomstsange, — at sige da: hvor man kan tage den rigtigt af Hjærtet. Thi en Jul uden Jesus er ingen Jul, var der saa end nok saa megen Adventsglæde og Englestemning.

Men som Gud lod mange Bebudelser og Beredelser gaa forud for selve Julenat, og som han i Kirkeaaret har givet os fire Adventssøndage til at berede Julefesten, saaledes vil han ogsaa, at vi skal berede os, ikke blot med Engleforventning og Adventssalmer, men til at modtage Jesus selv.

Travlhed og Mylder, Sus og Jag, behøver vi ikke at berede. Det skal nok komme af sig selv.

Hed det i det gamle Mundheld: „Om hele Aaret er aldrig saa lang, saa bliver Juleaften dog trang", saa gælder det meget mere nu, i vor forjagede Tid.

Men husk da, at Adventstiden skal være en Beredelsestid, en Beredelse til at modtage Jesus selv. Saa det kan være Sandhed, naar vi synger, — og denne Gang med Luther —:

O, vær velkommen, ædle Gæst,
for Syndres Skyld du kommen est
i Verdens Jammer ned til mig,
jeg aldrig kan fuldtakke dig!

JESU KRISTI FØDSEL.

aa oprandt da endelig selve den store Begivenhed i Tidens Fylde, da Guds Søn paa Jord sig fandt en Moder skøn, lod uden Synd sig føde.

Kejser Augustus, som regerede fra 31 f. Kr. til 14 e. Kr., maatte ogsaa, uden at vide det, træde i den almægtige Guds Tjeneste. Thi uden hans Befaling var det store Under jo rimeligvis sket i Nazaret; men nu tvang hans Bud om, at al Verden skulde skrives i Mandtal, Folk ud paa Rejse i Massevis og deriblandt ogsaa Josef og Maria. Og saaledes opfyldtes den gamle Profeti om, at Kristus skulde fødes i Bethlehem: „Og du, Bethlehem i Judas Land, du er ingenlunde den mindste iblandt Judas Fyrster; thi af dig skal der udgaa en Fyrste, som skal vogte mit Folk Israel," Matt. 2, 6.

Saaledes kom da dette unge, fattige Vandringspar „til Judæa, til Davids Stad, som kaldes Bethlehem", — den trofaste, stilfærdige Josef og hans unge, trætte Hustru Maria.

„Men det skete, medens de var der, blev Tiden fuldkommet til, at hun skulde føde. Og hun fødte sin Søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en Krybbe; thi der var ikke Rum for dem i Herberget." Det er Jule-Evangeliet.

Saa enkelt, saa ligefremt fortæller Lukas i sit 2det Kapitel herom. Saa ydmygt, saa stilfærdigt fuldbyrdedes denne Verdenshistoriens og Menneskeslægtens største Begivenhed. Man kan mene om den og om Kristus, hvad man vil; men blind og endda haardt med Blindhed slagen maa den være, som ikke kan se, at her, i det fattige Krybberum i Bethlehem, skete alle Tiders og alle Slægters største Under. Hvem kan tvivle, naar man ser alene dette,

at der i Aar holdes Jul i mange flere Lande og i mange flere Hjem end i Fjor, end for 100, for ikke at sige for 1000 Aar siden? Og hvem, der kender en lille Smule til at føle Tidens Puls, eller at følge med i Evangeliets Sejrsgang ud over Jord, kan tvivle om, at der vil være endnu mange flere Hjem om ti Aar, end der er i Aar? Og saaledes vil det blive ved, indtil det Maal er naaet, som Grundtvig har udtalt i en af disse dunkelt forvredne Salmestrofer, som man dog aldrig glemmer, naar de først en Gang er lærte, — „at ingen Menneskefod har rørt Pletten, hvor ikke dets Røst blev hørt".

Nu knejser en prægtig Kirke over det Sted, hvor man mener, „Stalden" var. En Sølvstjerne i Gulvet viser Krybbens Plads, og Omskriften lyder: *„Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est"* — her fødtes Jesus Kristus af Jomfruen Maria.

Men vi behøver aldeles ikke disse ydre Tegn og Steder. Paa underlig, men ægte guddommelig Vis har Gud ligesom udslettet alle jordiske Spor, saa man ikke med virkelig Sikkerhed kan sige hverken om Fødselsgrotten, Nadversalen, Gethsemane Have, Golgata eller Klippegraven: Her var det! Men ligesom der staar paa Gravmælet over Bramante, Peterskirkens Bygmester: *„Si monumentum quæris, circumspice!* — Hvis du søger et Mindesmærke, saa se dig om!" saaledes er den korsfæstede, men genopstandne Frelsers levende Liv i Millioner af Hjærter Jorden over og hans evigt voksende Herredømme, et større og bedre Vidnesbyrd end al Verdens Monumenter og døde Stenhuse.

Liv blev der født i Bethlehems Krybberum, og Liv og Livets Værk er Kristendommen den Dag i Dag.

— — —

Men hvad betyder nu denne gamle Saga for dig?

Thi her hjælper til syvende og sidst hverken Angreb

eller Forsvar, Kirkehuse eller Hedningemission, det hele beror paa dit personlige Forhold til ham.

Og for nu at hjælpe dig til Klarhed vil jeg gerne pege paa et Spørgsmaal og tre Svar.

Spørgsmaalet sendte en af mine Præstevenner en Gang i en Julehilsen til mig: „Gaa ind og knæl ved Bethlehems Krybbe og spørg saa dig selv: *Hvad betyder dette Barn for dig?*" Dette Spørgsmaal blev mig til Selvprøvelse og hjalp mig til at faa en velsignet Jul. Maatte det ogsaa ske for dig!

— — —

Det første Svar: Barnet betyder ingenting for mig!

Saadan maa endnu i denne Jul Millioner af Mennesker svare, alle Hedningerne, der aldrig har hørt hans Navn. Og det er *vor* Skyld, fordi vi i vor Lunkenhed aldrig har bragt dem Budskabet derom. Og saadan vil Jøderne svare, fordi de hader ham, „den hængte", den Dag i Dag.

Men der er ogsaa dem her hjemme, som svarer saaledes. Det er den rolige, afgærede Vantros Svar. Sagen er uddebatteret, der er intet mer, som sætter Hjærtet i Bevægelse ved Julebudskabet. Alt det, vi andre ser, ser de ikke, fordi de sætter Kikkerten for det blinde Øje.

Men i Virkeligheden er dette et uholdbart Standpunkt. Denne foregivne Ligegyldighed er kun en Maske. Thi der har altid været den Mærkelighed ved dette Barn, at enten maa man knæle ned og tilbede det og kysse den Haand, det saa tillidsfuldt rækker os i Møde, eller ogsaa maa man gribe dets uskyldige Hænder, brutalt drive Naglerne igennem dem og spigre dem til Golgatas Kors. Et af to. Enten maa du modtage Jesus som din Frelser, eller ogsaa tvinger du ham til at blive din Dommer.

Men det skal du vide, at der er *intet,* han nødigere vil,

og *intet,* du var daarligere tjent med. Thi han kom jo ikke herned for at dømme, men for at frelse Menneskene. Derfor *maa* du ikke bedrage dig selv og sige, at dette Barn er dig uvedkommende eller ligegyldigt, for det hverken kan eller maa han være.

— — —

Det andet Svar: Dette Barn bærer min Jul til mig.

Det er det store Flertals Svar i dette „kristne" Land. Der er noget ved Julen, de ved selv ej hvad —. Men Julen og det lille Jesusbarn hører nu en Gang uadskilleligt sammen. Hvad vilde det være for en Jul, hvis de ikke var i Kirke Juleaften, (dermed er ganske vist ogsaa deres Jule-Kirkegang forbi). Men de maa da hen at høre det gamle Jule-Evangelium og helst i den gamle Form: „Men det begav sig —" og ikke i den nye: „Men det skete —". Og Julesalmerne, — hvor skulde man kunne undvære dem? Barnet vil man nok lulle i Favn og selv lulles ind i Granduft og gamle Melodier. Men *Herredømmet* maa ikke være paa hans Skuldre. Og naar Skraldemanden har faaet Juletræet, fordi det drysser, saa bliver Barnet gemt hen, tillige med al den øvrige Julepynt, og Livet gaar sin gamle, vante Gang, — Barnet betød intet *reelt* for dem.

Min Ven — dersom dette er *dit* Standpunkt, saa tænk nu lidt alvorligt over det. For du *maa* jo en Gang for Alvor tage personlig Stilling til dette Barn. Du *kan* ikke klare dig igennem med Stemninger, hverken i Livet, ej heller i Døden og allermindst i Dommen. Da gælder det ikke, om du i et stemningsbevæget Øjeblik har taget ham i Favn, men om han som din personlige Frelser har taget dig i Favn.

— — —

Det tredje Svar er kort, men omfattende.

Dette Barn betyder for mig *alt.*

Han betyder for mig: Naade for alle mine Synder, Forladelse for al min Skyld, Udslettelse af al min Gæld, Frikendelse i Dommen, Frelse fra Helvedes Pine og evig Salighed i Himlen.

Og her paa Jorden: Frihed i Livet, Fred i Sindet, Glæde i Hjærtet, Lykke over vore Kaar, Mening i Tilværelsen, Sejr i Fristelserne, Kraft i Trængslerne, Trøst i Sorgen og Triumf i Døden.

— — —

Lad os da ikke tvivle eller tøve.

Lad os bede, som der staar i et af vore gamle Julevers:

Min kære Herre, Jesus Krist,
gør dig en Vugge i mit Bryst,
saa under Hjærtekamrets Tag
du er at finde, Nat og Dag!

GUDS JULEGAVE.

Da Gud i sin Visdom og Kærlighed havde besluttet, at nu vilde han give alle Mennesker en Julegave, — hvad saa?

Ja, naar det var en Gave fra Gud, saa maatte det da være baade en god og en fuldkommen Gave; thi det er jo kun saadanne Gaver, der kommer ned ovenfra, fra Lysenes Fader.

Men hvad trængte saa Menneskene til?

— — —

Sundhed og Helbred vel? For det er jo da „det vig-

tigste, Hr. Pastor", som Folk siger til os, naar vi gaar paa Husbesøg. Og vist er det en saare vigtig Ting og en kostelig Gave, for naar man er rask, saa er der hundrede Ting, man skal; men naar man er syg, er der kun en eneste Ting, man skal, og det er at se at blive rask. Og vist er Sundheden et herligt Gode, som vi, der er raske, naturligvis skønner altfor lidt paa og takker alt for lidt for; men det vigtigste er det nu alligevel ikke. Thi — som Jesus siger — de karske trænger ikke til Læge, men kun de, som lider ilde.

Og selv iblandt de syge er der mangfoldige, der vil sige: Ja, vist var det dejligt at være rask; men det bedste er det nu alligevel ikke. Thi først da jeg blev syg og svag, saa jeg ikke kunde tumle med de mange Ting, der før tumlede med mig og voldte mig Uro og Bekymring, først da fandt jeg Stilhed til at søge Lægedom for min Sjæl. Og derfor siger jeg, at jeg vilde hellere undvære mit Helbred for bestandig end at have undværet denne Sygdomstid; thi den bragte mig Vished om mine Synders Forladelse.

Saadan sagde f. Eks. „syge Margrethe", som laa syg i over 40 Aar nede ved Holsteinborg. Ingen af os, som besøgte Grev Holstein, slap for at gaa med ud at se til syge Margrethe, — og ingen af os sad der uden at føle, at det var ikke os, der bragte hende noget, men hende, den syge Stakkel, der delte ud til os af sit Hjærtes Rigdom, som hun hentede i de mange stille Timer i Bønnens Samfund med sin Herre.

— — —

Naa, men saa vel Penge da?

For det er jo dem, der regerer Verden, som en Pranger en Gang sagde, idet han slog sig for sin brede Bringe, hvor Tegnebogen sad: „Nej, ser De, Hr. Pastor, dette hèr, det er dog lige godt det reelle!" Ja, man siger jo

endogsaa, at alle Døre springer op, naar man banker paa dem med Guldnøglen.

Men det passer jo slet ikke! Var det da dermed, din Ægtefælles eller dine Børns Hjærtedøre sprang op for dig? Eller kan du købe dig deres Kærlighed? Det er i Virkeligheden uhyre faa og smaa Ting, man kan faa for Penge. Du kan maaske forgylde hele dit Hjem; men du kan ikke købe dig en eneste Times Fred i dit Hjærte, ikke én varig Glæde, ikke en sund Appetit til et Maaltid. ikke en Nats naturlig Søvn. Ak, der er Mennesker, der har svømmet i Penge, fra de blev fødte; men som dog er ulykkelige og bundfattige. Og der er fattige Mennesker, som knap ejer Skjorten paa Kroppen, men som er rige og lykkelige i Gud.

Nej, det er ikke Penge, der gør det. Kong Mammon er en haard Herre at tjene; thi han er hjærteløs. Og Penge gør langt snarere Mennesker kolde og egenkærlige end juleglade og kærlige.

— — —

Nej, da Gud vilde give os en Julegave, saa tænkte han: Nu vil jeg give dem noget, som de trænger til alle som en, sunde og syge, rige og fattige, unge og gamle.

Jeg vil give dem en Frelser, for ham trænger de alle til, saa sandt som der ikke er Forskel; thi alle har syndet og fattes Ære for Gud.

Og saa gav han os da af faderlig guddommelig Godhed og Barmhjærtighed, uden nogen vor Fortjeneste eller Værdighed, sin egen hellige, enbaarne Søn; thi saa højt elskede Gud Verden.

Gaa da ind i Bethlehems Krybberum! Se, dèr ligger Guds Julegave til dig! Tag imod den! Tro ham og tak ham derfor! Thi det er en god og fuldkommen Gave, en Frelser, som virkelig kan frelse.

— — —

Men nu ved vi jo allesammen, at til en rigtig Jul hører ikke blot det at modtage, men ogsaa at give. Ja, der er vel mange af os, der har oplevet Sandheden af Jesu Ord: „Det er saligere at give end at tage.“ Maaske er det det, du egentlig glæder dig allermest til, ikke, hvad du selv skal faa, men hvad du skal faa Lov at give andre?

Men hvad har du da tænkt paa at give Gud?

Du har intet, siger du; men det passer jo slet ikke. Du har en meget kostelig og dyrebar Gave, som du skulde give Gud til Gengæld for, hvad han har givet dig; thi Gud kan ikke faa den, hvis du ikke selv giver ham den.

Jeg læste en Gang en lille Historie, som bedst kan forklare dig, hvad jeg mener.

En Mand havde en Søn, hans eneste. De to levede sammen og var uadskillelige. Som det sig hør og bør, havde Sønnen ikke nogen bedre og mere fortrolig Ven end sin kærlige, erfarne Fader, og Faderen paa sin Side hyllede sig ikke — som saa mange andre Fædre desværre gør — i en dumstolt Overlegenhed, saa han mistede sin Søns Fortrolighed. Disse to levede og aandede kun for hinanden. Næsten altid var de sammen, var de ude at spadsere, fulgtes de ad, og var de hjemme, sad de sammen i fortrolige Samtaler. Og de var meget lykkelige begge to.

Men paa én Gang var det, som om der skete en Forandring med Sønnen. Han trak sig tilbage, undslog sig for Spadsereturene og opholdt sig mest paa sit Værelse. Faderen forsøgte Gang paa Gang at komme ind til ham, eller at faa ham med sig ud; men bestandig mødte han en lukket Dør eller en Afvisning. Det pinte ham meget. Saa til sidst holdt han op at plage Sønnen; men desto mere talte han med Gud om Sagen. Han var saa bekymret for sin Dreng; thi han frygtede for, at der var kommet *Synd* ind i Drengens Liv, og han vidste, at Synden

gør sky, og at den bringer Skilsmisse, mellem Gud og os, og mellem os og vore bedste Venner.

Dette varede hele tre Maaneder.

Saa oprandt Faderens Fødselsdag.

Tidlig om Morgenen kom Sønnen ind til sin Fader, glædestraalende og med sit gamle, gode Udtryk. Og her skal du se, Far, her er min Fødselsdagsgave til dig! Og han rakte ham et Skrin, kunstfærdigt udskaaret og smukt poleret.

Og det har du lavet til mig, min Dreng?

Ja, hver en Smule, — er du ikke glad, Far?

Og det var derfor, du trak dig tilbage fra mig?

Ja, naturligvis, du maatte jo intet vide om Skrinet!

Da blev Faderen dybt bevæget og brød ud med Tak og Pris til Gud. Derefter vendte han sig til sin Dreng og sagde: „Jeg takker dig, min kære Dreng, for al din Kærlighed og for din smukke Gave. Men det skal du vide," tilføjede han alvorligt, „og husk altid det, at der er ingen Gave, jeg sætter saa megen Pris paa, og intet er mig saa dyrebart som — *dig selv!*"

Og han sluttede ham i sine Arme med Glædestaarer.

— — —

Dette lille Træk har jeg aldrig kunnet glemme.

Og det bringer mig en rig Velsignelse ofte endnu.

For er det ikke mig, — er det ikke os, der har saa travlt og er saa optagne, at vi glemmer at give Gud os selv?

Det er maaske for *hans* Skyld, vi arbejder. Det er *hans* Skrin, vi er saa optagne af. Vi skriver Bøger og holder Foredrag, vi rejser ud, og vi gaar paa Husbesøg. Vi holder Søndagsskole og Bibelsamtaler, vi er til Møder tidligt og silde; men — os selv?

O, mine Brødre og Søstre, det er ikke vort Skrin. Gud

vil have, han vil have os selv! Hvor ofte har jeg ikke, siden jeg læste dette — ogsaa i mit Lønkammer, — bedst som jeg laa paa Knæ og bad, bad for dette og hint, for ham og for hende, for indre og ydre Mission o. s. v., — hvor ofte har jeg da ikke mærket ligesom en Arm om min Hals og en kærlig Stemme, der hviskede i mit Øre: „Ja, og saa dig selv!“ Og saa fik Bønnen paa én Gang et helt nyt Indhold, en hel ny Tone.

— — —

Og da jeg læste det, tænkte jeg: dette er saa skønt og saa sandt, at det maa staa i Guds Ord! For dèr staar jo alt, hvad skønt og sandt er.

Og se, saa fandt jeg det ogsaa. Det staar i 2 Kor. 8, hvor Paulus taler om, med hvilken Iver Makedoniens Menigheder har taget Del i Indsamlingen til de fattige blandt de hellige i Jerusalem, i den Grad, at „deres dybe Fattigdom strømmede over i en Rigdom af Gavmildhed“. Hvilken lykkelig Livets Inkonsekvens, som vi ser stadfæstet den Dag i Dag, for det er jo næsten altid dem, der ingenting har, der giver mest!

Men saa fortsætter han: Thi efter Evne, det vidner jeg, ja, over Evne, af egen Drift, gav de, først og fremmest *sig selv* til Herren, og dernæst deres Gaver.

Se, her har vi det jo! Derfor kunde de ofre saa meget, fordi de havde først og fremmest givet sig selv til Herren.

Og idet Paulus nu fremholder dette Eksempel til Efterfølgelse for de hellige i Korint, stiger et andet, et højere og helligere Billede frem for hans Hjærte. Det er Jesus. Og saa holder han en dejlig Julepræ̀diken for os og siger: „I kender jo vor Herres Jesu Kristi Naade, at han for Eders Skyld blev fattig, da han var rig, for at I ved hans Fattigdom skulde blive rige!“

— — —

Hvad var det, vor Herre Jesus Kristus gav os?

Et Skrin? — Et Evangelium? Et nyt Testamente til Raad og Vejledning? Et Englebudskab?

O, mine Venner, han gav os det altsammen; men hvad gav han os?

Han gav os *sig selv,* først og fremmest sig selv, helt og udelt sig selv.

Fattig kom du til Jorden ned,
adlede Armod og Usselhed,
fattig du gjorde dig med Flid,
rige blev vi til evig Tid,
o, Gud ske Lov!

Se, min Ven, — han er Guds Julegave til dig.
Til Gengæld — giv ham dig selv!
Saa faar baade du og Gud en Julegave.

JULESTJERNEN.

EN JULEFANTASI.

Tavs og urokkelig stod Engelen med det blinkende Flammesværd foran Paradisets Port. Dèr havde Gud Herren stillet ham den Dag, da Adam og Eva, bævende for Guds Vrede og med Syndens Ufred i deres Hjærter, maatte vige fra Edens Have ud i den syndefulde Verden, der ligger i det onde.

Og da Paradisporten faldt drønende i bag dem, forplantede Genlyden sig over den ganske Jord, og det lød som et dybt Suk, der klang igennem Alskabningen.

Og saa randt Tiden.

Aarhundreder svandt og blev til Aartusinder; men stadig stod Engelen paa Vagt, urokkelig og tavs. Bag ham var Himmeriges lukkede Port, og foran ham snoede sig den bugtede Vej nedad mod Jorderiges Dale.

Vilde Dyrs Brøl lød op til ham i den stille Nattetime, og vilde, syndebundne Menneskers Latter og Spot steg op til ham; men af og til fornam han ogsaa en Lyd af beklemte Hjærters dybe Suk og Raab om Hjælp.

Altid tavs stod han, altid holdende det blinkende Sværd i begge sine Hænder foran sig, — og stundom, naar det skiftende Lys spillede i den flammetungede Klinge, skar et isnende Blink som et Lyn ud gennem Rummet; da gøs det i Spotternes Marv og Ben, da skjalv de bange Sjæle, og knurrende trak de vilde Dyr sig ind i de tætte Skove.

— — —

Men nu var det blevet *Julenat,* og en Befaling udgik fra Kejser Augustus, at al Verden skulde skrives i Mandtal. Og alle gik for at lade sig indskrive, hver til sin By.

En højtidsfuld Stilhed raadede inde i Himlen, og en underlig Forventning hvilede over den gamle Jord. Underfulde Anelser, fødte i Englenes Hjærter, naar de, ivrige, begærede at skue ind i de hemmelige Ting, der forberedtes, fløj som himmelske Luftninger ud over Paradismuren ned mod Jorden, og med lyttende Hjærter spejdede alle de vaagne Guds Børn opad imod Himmelen.

Selv den tavse Portvagt blev greben af den sælsomme Forventning, og medens han stod som en drømmende, kunde han høre sit eget Hjærte slaa i den hellige Nats Stilhed.

Da — det var midt i Julenat, hver en Stjerne glimted mat, — da lød der paa en Gang en jublende Sang inde fra Himlen. Det var Englene, der sang. Aldrig saa snart fik de at høre om Guds Frelses-Raadslutning og at Tidens

Fylde nu var kommen, før de begyndte Guds Harper at slaa. Saa vidunderlig en Jubel havde Dørvogteren aldrig før hørt. Som en fossende Strøm vældede Lovsangen ud fra Guds Trones Fod og steg og svulmede til mægtige, brusende Harmonier. Nærmere og nærmere kom de syngende Engleskarer, nu var de ganske tæt bagved ham, og fyldt af anelsesfuld Glæde vendte han sit Hoved om.

Og se — i det samme aabnedes Porten.

Denne Port, som ingen Menneskетanke og ingen Menneskekraft nogensinde havde kunnet aabne, den blev nu aabnet paa Herrens Befaling *indefra.*

Indefra ved Guds Kærligheds Magt og Vilje aabnedes denne Port, som ingen havde kunnet saa meget som se op imod uden at blændes som af et svirrende Ildhjul fra det blinkende Sværd. Og hør: nu lød Sangen dobbelt stærk og jublende: Nu aabner sig Himlens Borgeled, nu kommer ret Guds Rige!

Som en Sværm af hvide Duer med Solblink over Vingerne fløj Engleskaren forbi ham, ud i Natten, ned mod Jorderigs Dale. Det var som en hvid Sky med lysende Klarhed midt i den mørke Nat, dybere og dybere dalede de ned og lyste snart kun som en skælvende Sølvtaage i det fjerne; — men Porten blev staaende vidaaben bag dem, og han hørte som en fjern Nynnen deres Lovsang: Ære være Gud i det Højeste! Fred paa Jorden i Velbehags Mennesker!

Da *forstod* Engelen. Og han rettede sig som af en tusindaarig Drøm, og han smilede for første Gang, da han saa ind i den aabne Himmel og ned mod den frelste Jord, hvor Englene sang for Markens Hyrder.

— — —

Da forstod han Guds Frelses-Raadslutnings Hemmelighed. Og han greb med begge Hænder om Sværdets

blinkende Od. Med Kæmpekraft sønderbrød han den flammende Klinge og kastede den af al sin Styrke ned i Helvedes Afgrund. Hvislende og sydende sank Guds Vredes Flammesværd i Søen, der brænder evigt med Ild og Svovl.

Saa stod han et Øjeblik med det brudte Sværds Fæste i sin Haand. Underligt at se var det dannet just som et Kors. Da løftede han Sværdhjaltet i begge sine Hænder og kastede det med Kæmpekraft opad imod Himlens Bue. Og som om det blev baaret af usynlige Kræfter steg og steg det, — ligesom Flammesværdet sank og sank i Afgrunden. Til sidst kunde han ikke se, om det steg mere; thi nu var det helt oppe mellem de tusinde blinkende Stjerner. Roligt hang det nu, som om det var fæstnet ved Guds Almagtsbud, og omkring det korstegnede Fæste stod en straalende Ring, en funklende Bue som en lille Stjernesol, der drog alles Øjne og Hjærter til sig.

Sværdhjaltet blev til Julestjernen!

Da smeltede mange, mange Aars tavse Suk hen i salig Undren. Det begyndte at svulme i hans Bryst som en stigende Flod, det pressede paa indefra, og se, da løstes hans bundne Mæle, hans tavse Læbe aabnedes — og vidt, vidt ud i Rummet lød den ensomme Portvagts bævende Julesang. Han sang om Guds Ære og om Menneskehjærters Fred paa Jorden, saa Hjærtet hamrede i hans Bryst og hans Øjne skinnede som to smaa Julestjerner. Og som han sang, blev han drevet i Knæ, han græd af Glæde og tilbad i hellig Ærefrygt Guds ufattelige Kærlighed.

— — —

Vagttjenesten var endt.

Engelen stod op fra sin Bøn. Saa gik han ind til sin Herres Glæde. Thi nu var Julestjernen tændt for Menneskenes Børn.

Fundet har nu Mennesket
Bod for alt Forliset,
Sværdet nu, det flammende,
svandt fra Paradiset.

ENGLENES JULEPRÆDIKEN.

Da Barnet nu var født, og Guds Løfte opfyldt, skulde han jo ogsaa have det forkyndt. „Thi hvorledes skulde de nu paakalde den, paa hvem de ikke har troet? Og hvorledes skulde de tro den, om hvem de ikke har hørt? Og hvorledes skulde de høre, uden at der er nogen, som prædiker? og hvorledes skulde de prædike, dersom de ikke bliver udsendte? Altsaa kommer Troen af det, som høres; men det, som høres, kommer igennem Guds Ord. Men jeg siger: Har de da ikke hørt? Jo vist, over hele Jorden er deres Røst udgaaet, og til Jorderiges Grænser deres Ord," Rom. 10, 14—18.

Saa sendte da Gud sine første Forkyndere ud, det var de hellige Engle. Og Englene sang det først for Markens Hyrder. „Og der var Hyrder i den samme Egn, som laa ude paa Marken, og holdt Nattevagt over deres Hjord. Og se, en Herrens Engel stod for dem, og Herrens Herlighed skinnede om dem, og de frygtede saare." Og saa var det — vel Gabriel? — der sagde: „Frygt ikke! Thi se, jeg forkynder Eder en stor Glæde, som skal være for hele Folket. Thi Eder er i Dag en Frelser født, som er den Herre Kristus i Davids By. Og dette skal I have til Tegn: I skal finde et Barn, svøbt, liggende i en Krybbe."

Og straks var der med Engelen en himmelsk Hærskares Mangfoldighed, som lovede Gud og sagde: Ære være Gud i det højeste og Fred paa Jorden i Velbehags Mennesker."

Her har vi den første Juleprædiken, som nogensinde er bleven holdt.

Det hele er altsaa beredt af Gud.

Vi skal — for igen at citere Rom. 10 — ikke fare op til Himlen for at hente Kristus ned, — eller fare ned i Afgrunden for at hente Kristus op. Men: Ordet er dig nær, i din Mund og i dit Hjærte, det er det Troens Ord, som vi prædiker.

Det er ikke os, der kan skabe Jul, om vi saa hænger Jul paa alting i hele December Maaned, — man sætter Julen for, man sætter Julen bag, det naturlige Sind beholder dog sin Smag.

Nej, Julen begynder i Bethlehem, — dèr ligger Julen i det lille Barns Skikkelse; thi en Jul uden Jesus er ingen Jul. Det og kun det skal vi have som Tegn. Og denne Glæde er bestemt for alt Folket, for store Folk og for smaa Folk, for rige og for fattige, for hvide og sorte og gule og brune og røde Mennesker, — for *alt* Folket! Thi Gud sparede ikke sin egen Søn, men gav ham hen *for os alle*. Rom. 8, 32.

— — —

Nu er der maaske en og anden, som har studset lidt ved den Form, hvori Englenes Lovsang her blev gengivet: „Ære være Gud i det højeste! Og Fred paa Jorden i Velbehags Mennesker!"

Det er særlig dette om „Velbehags Mennesker". Den gamle Oversættelse sagde „i Mennesker en Velbehagelighed", og den nye af 1907 siger: „i Mennesker Velbehag"; men den græske Grundtekst siger klart og tydeligt: „i Velbehags Mennesker".

Og hvem forstaar ogsaa det gamle Udtryk?

For hvad vil det egentlig sige? Har Gud siden Julenat faaet mere Velbehag i Mennesker, end han havde før? Det vil vel ingen paastaa, som læser f. Eks. om David, Manden efter Guds Hjærte, eller om Abraham, der fik Hædersnavnet Guds Ven. Nej, i Guds Væsen er der ikke sket nogen Forandring. Han er nu, som altid, den hellige Kærlighed, — som Augustin forklarer det: Han hader Synden; men han elsker Synderen.

Og hvad Menneskene angaar, saa er de jo ikke blevne mere „velbehagelige", end de altid har været. Julenat forandrede i hvert Fald ikke deres Sind. Det lille Jesusbarn var ikke ret gammelt, før blodige Morderhænder greb efter det, og til sidst lykkedes det jo virkeligt de „velbehagelige" Mennesker at faa klynget ham op paa Golgatas Kors.

Saa i Virkeligheden er det uforstaaeligt med dette: I Mennesker Velbehag, eller en Velbehagelighed.

Uvilkaarlig studser man alligevel ved en Forandring i det gamle, tilvante. Vi er jo ikke saa lidt konservative af Naturen. Og da denne Ændring „i Velbehags Mennesker" første Gang mødte mit Øje — gennem Pastor Ejnar Prip — reagerede ogsaa jeg instinktsmæssig. Men da jeg saa Grundteksten efter, fandt jeg, at han havde Ret. Ubegribeligt blot, at man har „studeret Teologi" og ikke før lagt Mærke til det, — og ubegribeligt, at ikke vore lærde Oversættere har rettet det.

I Noterne til sin Oversættelse siger Biskop Rørdam: „De ældste Vidner læser: „i Velbehags Mennesker". Lovsangen bliver da tveleddet, saa det første Led handler om Himlen, det andet om Jorden (ligesom Serafernes Lovsang, Es. 6, 3: Hellig, hellig, hellig er Herren, Hærskarernes Gud, — al Jorden er fuld af hans Herlighed"), og den kan, ordret, oversættes: Ære i det højeste for Gud! Og

Fred paa Jorden i Velbehags Mennesker! det vil sige: i, eller iblandt, Mennesker, i hvilke Gud finder Velbehag.

Denne Læsemaade er maaske den rette. Der er intet Haandskrift, som læser „og i Mennesker".

Saa vidt Biskop Rørdam.

Altsaa: Lovsangen er tveleddet. Gud faar Æren, og Jorden faar Fred. Æren stiger op til Gud i det højeste, og Freden daler ned fra Gud til Mennesker.

Men ikke til alle Mennesker.

Nej, desværre! Der *er* ikke Fred paa Jorden, har heller aldrig været det, siden hin første Krigserklæring blev udstedt: „Jeg vil sætte Fjendskab mellem din Sæd og Slangens Sæd", og bliver det heller aldrig, før vi har faaet nye Himle og en ny Jord, paa hvilken Retfærdighed bor. Mennesker, der ikke giver Gud Ære, men tværtimod vanærer ham ved Verdslighed, Vantro, Synd og Ugudelighed, de har naturligvis ingen Fred, thi Gud har ikke Velbehag i dem, og den „Fred", som kunstig frembringes paa Jorden Julenat, varer jo som bekendt kun, til Julelysene slukkes, og maaske knap nok det! Men Velbehags Mennesker, de har Fred, Fred paa Jorden, Fred i Trængsler og Fred i Døden.

— — —

Men naar nu denne Læsemaade er rigtig, hvad den utvivlsomt er, saa bliver dette Spørgsmaal tilbage: Er jeg da et Velbehags Menneske, eller hvordan skal jeg blive det?

Og saa svarer jeg dig ved at henvise dig til Guds Ord. Menneskesvar betyder intet; men Guds Ord er os „en Ende paa al Modsigelse til Stadfæstelse".

Og hvad siger Ordet da om denne Sag?

I det Kapitel i vor Bibel, vi kalder „Troens Højsang", Hebr. 11, fordi det helt igennem handler om Troen, staar der: „Men uden Tro er det umuligt at behage Gud."

Vantroen er Kilden til al Synd. Men Troen er den Haand, hvormed vi griber Guds Naade. Der er intet andet, der fordømmer, end Vantro, og intet andet, der frelser, end Tro.

Uden Tro er det umuligt at behage Gud. Vil du blive et Velbehags Menneske, saa tro. Luk dit Hjærte op og tag imod hans Julegave. Giv Gud i det højeste Ære og tro! Saa er du et Velbehags Menneske, og saa faar du Fred! Al Tid og alle Vegne Fred!

— — —

Saadan gik det med Hyrderne.

Saa snart Engleflokken havde forladt dem, sagde de: „Lad os dog gaa til Bethlehem og se dette, som er sket, hvilket Herren har kundgjort os.“ De vilde ikke hen at se, om det var sket; thi det tvivlede de ikke om, fordi Herren havde sagt det. De troede Gud.

„Og de skyndte sig og kom og fandt baade Maria og Josef og Barnet liggende i Krybben. Men da de saa det, kundgjorde de, hvad der var talt til dem om dette Barn. Og alle, som hørte det, undrede sig over det, der blev talt til dem af Hyrderne. Men Maria gemte alle disse Ord og overvejede dem i sit Hjærte. Og Hyrderne vendte tilbage, idet de prisede og lovede Gud for alt, hvad de havde hørt og set, saaledes som der var talt til dem.“

Se, her er et smukt Eksempel tegnet for os: De skyndte sig, de kom, de fandt, de kundgjorde, og de priste Gud!

De var de første, som gav Gud i det højeste Æren, derfor blev de ogsaa de første Velbehags Mennesker, som fik Julens Fred i Eje.

Lad os ligne dem! Lad os skynde os med dem!

O, lad os gaa med stille Sind
som Hyrderne til Barnet ind,
med Glædestaarer takke Gud
for Miskundhed og Naadebud!

LAMMET.

EN JULEFANTASI.

Nej, det var ikke saadan at komme frem, naar man var født i Fattigdom og Ringhed og havde ligesom et Trællemærke brændt ind i sin Sjæl, om ikke paa sin Pande. Fattig havde han altid været, ligefra han som ganske ung Knøs kom ud at tjene, og fattig var han bleven ved at være, lige til han nu var gammel.

Det havde ikke været sunget for hans Vugge, at han skulde blive andet end en fattig Hyrde, som lod sig leje til Tjeneste alle sine Dage. Fremdrift havde der aldrig været i ham, og Frihed, — ja Gud bedre det! det var nok ikke til at tænke paa nu om Dage. Det kunde man tale om i gamle Dage, da det var Sabbatsaar hvert syvende Aar, hvor alle Trælle blev givne fri, for ikke at tale om Jubelaaret, da al Ejendom blev tilbagegivet sin oprindelige Ejer; men nu, da Romerkejseren havde taget Magten, var det nok ikke værd at tænke paa Frihed.

Nu var han tilmed gammel og skrøbelig, og Gigten brød og vred i de gamle, stive Lemmer. For det er jo klart: man henter sig alligevel en fæl Masse Træk og Kulde, naar man saadan skal færdes ude baade Nat og Dag, i Sol og i Regn, i Hede og i Kulde.

Mange mærkelige og spændende Ting havde han oplevet i sit lange Hyrdeliv, f. Eks. naar Ulvene var ude, griske og modige af Sult, — bitterlig kolde Nætter og smeltende hede Dage, naar baade Dyr og Mennesker gispede efter Luft, og allerværst naar glødende Sandstorme fra Ørkenen tvang baade Faar og Hyrder sammen i Læ bag et Klippestykke.

— — —

Dog gemte han inderst inde i sin Sjæl et vidunderligt

Minde. Det var som en Løndoms Kilde, der bestandig randt, og som han alene kendte. Det var en Nat for mange Aar siden, da han endnu var en ung Knøs, da han sammen med nogle andre Hyrder holdt Nattevagt udenfor Bethlehem. Paa én Gang blev den mørke Nat gennemlysnet af et straalende Skær, og midt i Lysglansen stod en Engel, som talte til dem om en stor Glæde, de alle skulde faa Del i, om en Frelser i Davids Stad og om et Tegn, et lille Barn, svøbt, liggende i en Krybbe. Og ligesom Engelen holdt op at tale, hørte han den yndigste Sang med de dejligste Toner, det var en stor Skare Engle, som stod og sang, saa det rislede igennem ham, og saa Vandet drev ham i Øjnene. Og se, medens den himmelske Lovsang endnu tonede omkring dem, løftede hele Engleflokken sig om en hvid Dueflok med Stjernernes Sølvblink paa Vingerne og fløj højt opad mod Himmelen i lysende Skare.

Hvor tydeligt huskede han ikke, at han var en af dem, der kom først, da de alle som en besluttede at skynde sig til Bethlehem. Han var jo den Gang ung og let til Bens. Og hvor han stirrede paa dette Barn, om hvilket der var varslet saa vidunderligt.

I denne hellige Nat tændtes Troen i den enfoldige Hyrdes Hjærte, — ligesom Stjernesolen tændtes over Bethlehems Vange. Og den blev ved at lyse for ham Livet igennem. Mange, mange Gange, naar noget siden hen syntes ham for mørkt og trangt, tyede han i Mindet tilbage til denne sin Ungdoms store Oplevelse, og da var det, som om den lille Haabets Kilde piblede frem inde i hans Hjærte. Det var Begivenheden i hans ellers saa begivenhedsfattige Liv.

Især Barnet kunde han aldrig glemme; det lille, smilende Barn i Marias Moderskød, og han syntes, han kunde ofre alt for det lille Barn, og at det maatte være saligt

for den, der altid kunde faa Lov at være ham nær. Han syntes, at Barnets Øjne lyste som Himlens klareste Stjerner, og at man blev mild og god bare ved at tænke paa dem. Og han tænkte ofte paa dem. Derfor syntes ogsaa alle de andre, at han var saadan en rar gammel Mand, og de kaldte ham indbyrdes den gode Hyrde. Men naar han hørte *det,* rystede han paa Hovedet og sagde, at saadan maatte de ikke sige, for det svarede han slet ikke til.

— — —

Nej, dersom han skulde sige, hvad han egentlig havde mest Lyst til af alt, saa var det, om han kunde faa Lov at bringe Herren et Offer for alle sine Synder, saa maaske vilde han blive rigtig glad og smage den himmelske Fred, der havde fyldt ham hin Nat.

Og tænk, saa skete det virkelig!

Da han havde tjent i den samme Plads i halvtredsindstyve Aar, kaldte hans Herre ham for sig en Dag og sagde, at nu vilde han give ham en Gave som Ekstra-Løn for lang og tro Tjeneste, — hvad han nu helst vilde have? Og den rige Mand fingrede ved sit Bælte, for det skulde da naturligvis være Penge, mente han. Men til hans Forbavselse var det ikke Penge, Hyrden begærede. „Herre," sagde han, „jeg ved nok, hvad jeg helst vilde have; men jeg ved ikke, om du vil give mig det? For jeg ved jo, du er øm over dine Lam. Jeg husker nok, hvordan jeg en Gang paa dit Bud maatte forlade nioghalvfems i Ørkenen og gaa ud at søge en hel Dag igennem bare for at finde et eneste Lam, der var løbet vild. Men hvis du vil give mig mit Hjærtes Begæring, saa giv mig et Lam, som jeg selv maa udtage." — „Et Lam, hvad vil du dog med det?" spurgte hans Herre forbavset. „Jeg vil føre det op til Templet og bringe Herren det som et Skyldoffer for alle mine Synder, — saa maaske kan jeg faa Fred!" Og idet han sagde dette, saa han saa god og kærlig ud, at hans

Herre blev helt varm om Hjærtet og gik hen og klappede ham paa Skulderen og sagde, at hans Ønske var opfyldt.

Og nu kan det nok være, den gamle Hyrde fik travlt den næste Dag. Med Kendermine udsøgte han sig det bedste af alle Lammene, et aargammelt, fejlfrit Vædderlam, netop saadan som Loven krævede, det skulde være. Hans Øjne straalede ved Tanken om, at dette Lam nu skulde helliges som et Offer for ham. Han vidste, at hellig betød: afsondret, renset og indviet til Gud. Derfor afsondrede han sit Lam fra Hjorden, tvættede det omhyggeligt rent og begav sig paa Vej til Jerusalem med det.

De gik og blev helt gode Venner, han og det lille Lam, som de fulgtes hen ad Vejen, og det var ikke frit for, at det gjorde ham ondt, da han omsider naaede Templet og overgav Lammet til Præsterne. Dem var han egentlig ikke tilfreds med. Han syntes, de tog saa underligt forretningsmæssigt paa det. Der var saadan noget udvendigt og forjasket over hele den Offertjeneste, — de maatte dog kunne se, at dette var noget særligt, — det var jo hans Sonebod, virkelig et Offerlam.

Men det var, som om han og Lammet forstod hinanden bedre, end Præsterne forstod ham, og da de bandt det med Offerrebene og førte det ind til Brændofferalteret, saa gav det vel ikke nogen Klagelyd fra sig, det var stumt og fandt sig taalmodigt i alting; men det saa saa mindeligt paa ham, at det ligefrem skar ham i Hjærtet.

Og da han om Aftenen igen var hjemme og krøb ind under Kamelhaarstæppet paa sit fattige Leje, var det ikke frit for, at han følte en bitter Skuffelse i sin Sjæl, — det var jo slet ikke saadan, han havde tænkt, det skulde være. Og han forstod paa en Gang, at der var vist ikke Fred at hente ved *den* Slags Sonofre.

— — —

Men om Natten havde han et underligt Syn.

Han drømte, at han var henrykket ind i selve Himmelen og saa vidunderlige Ting. Han kunde ikke faa fat paa det altsammen, men to Ting stod ham fuldstændig klart, da han vaagnede.

Det ene var Lyset, denne forunderlige, ubeskrivelige Lysglans, som han kun havde set én Gang før i sit Liv; men som han øjeblikkelig kendte igen, Lysglansen fra Engleskaren ved Bethlehem, o, hvor det fyldte ham med Fryd, det var, som om en frostbunden Kilde med ét sprang op og rislende flød gennem hele hans Krop og Sjæl.

Og det andet var Lammet, hans søde, lille Lam. Det vil sige, der var kommet en forunderlig Herlighed over det. Majestætisk, næsten som en Løve, kom det skridende hen over Himlens Bue, og rundt om bøjede Engleskarerne sig for det, og hellige Harmonier bruste det i Møde; men det maatte alligevel være hans eget Lam, for det havde et stygt rødt Stiksaar i sit Bryst, hvor dets hvide Uld var farvet blodig rød. Og da det standsede foran Himlens Trone, dèr, hvor Lysglansen straalede blændende hvid, saa han paa én Gang igen det samme Blik, taalmodigt og stumt, men dog saa talende, netop som hans eget lille Offerlam havde set paa ham om Formiddagen, da de skiltes foran Brændofferalteret i Templet.

Dette Drømmesyn blev ved at følge ham hele Dagen, ja mange Dage derefter. Og paa en underlig Maade forbandt disse to: det himmelske Lys og det slagtede Lam, sig for hans enfoldige Bevidsthed i en dyb Mystik, som han sikkert ikke selv kunde forklare. Men smukt var det, og saa saligt at mindes.

Sit Offer havde han bragt, Lammet var bleven slagtet; men *Fred* havde han ikke faaet.

— — —

Saa var det en Aftenstund silde.

Han var gaaet tidligt til Ro i sin Hytte, der laa ensomt

for sig selv nede i Sydlandet. Han laa, som gamle Folk ofte gør, en Stund og døsede, inden han faldt rigtigt i Søvn. Han laa og tænkte — og paa hvad? Ja, Dagen og Vejen var der ikke meget ved at tænke paa, det var altid ens; men som sædvanligt søgte hans Tanke saa tilbage til hans Livs store Oplevelse: Ungdomsmindet fra Bethlehem, og saa hans Offergang til Jerusalem og hans dejlige Drømmesyn.

Da bankede det pludseligt derude. Ængsteligt famlede han sig frem til Døren, Vejen var jo øde, og hvem kunde vide —? Man havde før hørt om Stimænd og Røvere, som overfaldt ensomme Gamle og udplyndrede dem. Men en venlig Stemme svarede udenfor og beroligede ham, og da han lukkede op, kom en fredelig Vandringsmand ind og bad om en Drik Vand og om Nattely.

Som de nu talte sammen, — og det var jo da ikke mere end rimeligt, at den gamle skulde have at vide, hvor han kom fra, og hvor han skulde hen, — fortalte den fremmede, at han hed Filip, og at han kom fra Samaria. Det var ellers en lang Tur, mente den gamle. Ja, og det mærkeligste var, at han vidste ikke selv, hvor han skulde hen, og hvem han skulde træffe. Saa blev den gamle jo endnu mere nysgerrig, og saa fik han da at vide, at Filip var en Guds Mand. — Var han maaske en Profet? — Aa, nej, det vilde han just ikke kalde sig, det var saa stort; men en Evangelist. Ja, det vidste den gamle ikke, hvad var? Jo, det var en Forkynder af et godt Budskab. Ja, saa var han nok kommen til den rette, for her var i Sandhed én, der trængte til et godt Budskab, og hvis han kunde hjælpe ham, saa — — —. Og nu rykkede den gamle ud med sin Livshistorie, baade den timelige, som snart var fortalt, og den aandelige, som var meget bedre, og som fik den anden til at lytte med aaben Mund. Og til sidst standsede den gamle ved det om Lammet og løftede en lille Flig af For-

hænget til alt det mystiske, der boede i hans Hjærtes Lønkammer.

Det Lam tror jeg, jeg kan fortælle dig lidt om, sagde Filip med et lyst og venligt Smil.

Det kan du da vel ikke, spurgte den gamle aandeløst.

Og saa tog Filip fat. Og i denne sene Nattetime, i den fattige Hytte paa den øde Vej fik denne gamle enfoldige Sjæl Lys fra Herren, Lys over Frelsens Hemmelighed, over Jesus, Guds-Lammet, der blev saaret for vore Overtrædelser, og som bar alle vore Synder.

Det blev sent, inden de gik til Ro den Nat. Og da Filip næste Dag fortsatte sin Vandring syd paa, ad den øde Vej, der fører fra Jerusalem til Gaza, stod den gamle udenfor sin Hytte og vinkede til ham. Morgensolen lagde sig som en gylden Glorie om den gamle, og Filip syntes, det var, som om han stod i en Søjle af Lys.

Men da Filip senere paa den øde Vej var bleven ledet til sit Maal og sad ved den ætiopiske Kammerherres, Dronning Kandakes Skatmesters Side, hørte han, at det Stykke af Skriften, som Hofmanden just havde læst, var dette: „Som et Faar blev han ført til Slagtning, og som et Lam er stumt imod den, der klipper det, saaledes oplod han ikke sin Mund.“ Og da Hofmanden spurgte: „Jeg beder dig: om hvem siger Profeten dette, om sig selv eller om en anden?“ — da maatte Filip tænke paa sin gamle Ven i den ensomme Hytte og med Undren prise Gud, der havde givet ham denne Oplevelse som en god Indledning til Samtalen med den fine Mand, og med Iver og Glæde „oplod Filip sin Mund, og idet han gik ud fra dette Skriftsted, forkyndte han ham Evangeliet om Jesus“, Ap. G. 8.

Men den gamle Hyrde havde faaet den Fred, han saa længe havde higet efter. I en salig Glæde gik han sin daglige Gang og røgtede sin Dont. De, som mødte ham, var ikke forundrede over den Mildhed, der lyste ud af hans

Øjne, for det var de vant til at se; men ingen kunde undgaa at lægge Mærke til den forunderlige Glæde, som glimtede i hans Øjne, skønt han ellers nok kunde se ret tungsindig ud. Men i Dag var han glad, det var let at se. Han har nok haft et Syn i Nat, sagde de til hverandre, — og det havde han jo paa en Maade ogsaa, medens han sad og talte med Filip.

— — —

Men det skønneste Syn fik han dog Natten efter. Fyldt af Guds Barnets Fryd sov han ind, let og fredfyldt som et Barn.

Igen var han ung, og igen var han udenfor Bethlehem og holdt Vagt over sin Hjord. Og se, Herrens Herlighed skinnede om ham, og han saa den himmelske Hærskares Mangfoldighed. Og dèr var jo Stalden, og se, dèr var Barnet, og ved Barnets Krybbe laa et lille Lam, og nu saa Lammet op paa ham, og se, det var jo hans Lam, hans eget Offerlam! Og nu paa en Gang var Barnet selv bleven til et Lam, — hvor underligt det dog var: Barnet var Lammet, og Lammet var Barnet! Og se, dèr var Lyset, det dejlige Lys fra Himlen, nej, det glemte han aldrig, — — og se, nu kom Lammet hen til ham, og det var jo Jesus selv, som Filip havde fortalt saa skønt om, og Jesus bøjede sig ned over ham og kyssede ham — o, saa saligt det var, og han sukkede, dybt, tre Gange, — saa blev alt stille.

— — —

Den næste Dag bankede Filip paa Døren; men ingen svarede.

Filip gik ind — og fandt den gamle Hyrde liggende i sin Seng med et forklaret Smil. Filip gjorde Korsets Tegn over ham og gik stille bort.

Han gik som i en Drøm, opfyldt af Undren og Tak, indtil han fandt sig selv igen i Asdod.

GLÆDELIG JUL!

At disse to Ord om Julen og Glæden hører sammen er jo ikke saa underligt. Det skriver sig fra Julenat, da Engelen fra først af kædede dem uadskilleligt sammen, idet han sagde: „Se, jeg forkynder Eder en stor Glæde!“ Derfor skriver vi disse to Ord paa vore Julehilsner og siger dem, naar vi mødes og hilser hinanden.

Fra Engelens Julehilsen stammer ogsaa Ordet Evangelium, som betyder: et glædeligt Budskab. Det sagde Gabriel allerede til Zakarias: „Jeg er udsendt for at forkynde dig dette Glædesbudskab.“ Men man bør ikke sige: „det glade Budskab“. Det er en skrækkelig Sprogbrug. Man har dog aldrig set „et glad Brev“; men nok et glædeligt. Allerværst er nu „Glædskabens Bud“, som Grundtvig siger; det er det rene Bragesnak.

I skulde vel ogsaa have en glædelig Jul derhjemme hos Jer?

Men saa kommer det jo an paa, af hvilke Kilder man øser sin Glæde; thi som Kilderne er, saaledes bliver Glæden.

Og nu skal vi høre om forskellige Glædeskilder, hentede fra forskellige Lande og Skikke.

— — —

Der er nu først den romerske Jul.

De gamle, hedenske Romere, der levede paa den Tid, da Kejser Augustus lod al Verden skrive i Mandtal, fejrede ved Juletid nogle Fester, som de til Ære for Agerdyrkningens Gud, Saturn, kaldte Saturnalier. Under denne Fest fra d. 19. til 26. Decbr. hvilede Retsplejen til Tegn paa, at nu skulde alle Mennesker være gode imod hinanden til Minde om den svundne Guldalder, som ogsaa de havde Sagn om. Man spillede alle Slags Spil, især de ellers for-

budte Terningespil, om Nødder, der ansaas for et Symbol paa Frugtbarhed. Børnene fik smaa Figurer af Ler eller Voks. Slægt og Venner gav hinanden Gaver og beredte alle Slags Overraskelser. Man bragte hinanden Vokskærter til Tegn paa Lysets Tiltagen, og Festen endte Nytaarsdag med Sus og Dus. Paa selve Festaftenen fik Slaverne for en Gangs Skyld Lov at spille Herskab og ligge til Bords, medens Herskabet vartede dem op.

Den romerske Jul har jo sat et ret tydeligt Præg ogsaa paa *vor* Jul. Vi kender det igen, Træk for Træk. Alle er saa venlige imod hinanden, og selv den sureste forsøger et Smil. Ingen skælder ud, selv om man bliver puffet og maset paa Toget eller i Sporvognen. Og alle er fulde af Hemmeligheder og Overraskelser. Kommer Far uforvarende ind i Stuen, hvor Døtrene sidder, bliver han hilst med et Hyl, og alle Hænder forsvinder under Bordet med Sytøjet. Julespil om Pebernødder mangler heller ikke, og paa selve Festaftenen kommer Tyendet, lige fra Husassistenten til Røgteren, ind i Stuerne. Fruen tager nok saa kønt Kokkepigen i Haanden, medens de gaar omkring Juletræet, og Husets Herre, som var Nr. 1 i Rækken, faar fat i Morgenpigens ru og røde Fingre, fordi hun var Nr. sidst, og finder sig pænt i hendes fugtige Haand.

Jo, vist har vi „romersk Jul" her hjemme.

— — —

Saa kommer den nordiske Jul.

Mærkeligt nok findes selve Ordet Jul jo ikke i Bibelen.

Men naar vore hedenske Forfædre var naaede til den mørkeste Tid med de korteste Dage, fejrede de en mægtig Fest. Naar Vinterstormene tudede, og Iskrystallerne hang ned ad Bjælkevæggene, tændte man Juleblussene, og saa var der Gilde, saa det kunde forslaa.

Professor Vilhelm Andersen siger i „Hellig og Søgn", at Ordet Jul kommer af Jubel. „Jul er Jubel. I de nor-

diske Sprog, de eneste, hvor Ordet har bevaret sin Urklang, betyder det sagtens noget saadant, ikke Glæde, men et pludseligt og voldsomt Glædesudbrud. Som et Orgie, hvor man med Blus gennede Mørkets Vætter fra Huset. Som et Gilde, hvor man ved kunstigt Lys og Varme trodsede Aarets lange Nat og med en Overflødighed af Mad og Drikke Naturens Karrighed. — — — Det er ingen Fest for Lyset, men en Fest mod Mørket, som man vil skræmme ved Lyset og Larmen."

Denne Tydning er dog næppe rigtig; Ordet Jubel er nemlig, saa vidt jeg ved, ikke et gammelnordisk Ord, men et hebraisk. I 3 Mos. 25, hvor Jubelaaret omtales, finder vi Ordet „Jubel", der nævnes i Forbindelse med Basunblæsningen, der indledede Jubelaaret, og som overalt, hvor den klang udover Landet, blev hilst med Jubel.

Snarere kommer Ordet Jul af *Hjul,* nemlig Solens, der drejer sig ved denne Aarstid.

Herom siger en anden Forfatter, der kalder sig „Ærrageola", følgende: „Det laa nær for vore første Forfædre at fremstille Solens Kresløb som et Hjul. Paa Ægyptens Tempelprydelser vistes den nyfødte Sol, Horkut, ved et vinget Hjul, omtrent som vore Statsbaners kendte Mærke. I Indien prydedes Solguden Surias Templer ligesaa med et Hjul. Hos Germaner og Kelter fremstilledes Solen som en Mand med et flammende Hjul paa Brystet. I vore oldnordiske Eddadigte betegnedes Solen som det lysende, skinnende Hjul, og ved Sommer- og Vintersolhverv, Aarets største Fester, hilstes den med Runddanse.

Sol-Aarets allegoriske Tegn blev derfor til et Hjul, hvis tolv Eger betegner de tolv Maaneder. Ved Vintersolhverv sluttede Aaret sit Kresløb, og da Menneskene alle Tider har tilbedt Livets guddommelige Princip i Solen, hilste man den livgivende Krafts Tilbagevenden med Julefesten, Vintersolhvervets Glædesfest."

— — —

Den nordiske Vinter var jo lang og barsk, — „de Nætter ruge, saa lange, saa sorte, Syvstjernen glimter saa mat, ud stormer Vinden fra Himmelens Porte, fælt knager Granen i mørke Nat," synger Oehlenschläger, og da var det, vore Forfædre tændte de knitrende Juleblus af brændende Fyrregrene. Foran Gaardene, paa Høje og Bakker, brændte store Julebaal for at skræmme Troldfolket bort. Der bragtes Juleoffer til den unge Sol, „Midvinterblot", hvor man blotede eller ofrede mest Grise, dog ogsaa Okser, ja stundom Mennesker. I sidste Tilfælde blev det ulykkelige Offer først sænket ned i en Brønd til Ære for Jorden, saa hængt op i et Træ til Ære for Maanen og til sidst brændt til Ære for Solen.

Man vedblev længe efter Kristendommens Sejr i Sverige at bage sit Julebrød i Skikkelse af en Galt, Krummerne deraf smuldredes imellem Saasæden, det skulde give Frugtbarhed, og naar man Julemorgen kørte til Fromesse i Kirken, lyste „Husets Sol", d. e. Fyrretræet, fra alle Høje og Bakker.

Endog paa vore Runestene findes Juleglæden betegnet ved et fyldt Drikkehorn. Derimod kendemærkes St. Knuds Dag d. 7de Januar ved et omvendt, tomt Drikkehorn; thi „Sankte Knud bær' Julen ud".

Om disse gammelnordiske Julefester skriver Oehlenschläger et pragtfuldt Dig i „Helge". „Kong Frode sidder ved Juletid, af Sne var Skoven saa glimrehvid, — glimrehvid. — Han sender Bud til de Jarler snilde, de skulde komme til Julegilde, — Julegilde. — Han lader paa Bænke de Bolstre lægge og stoppe med Mos de Bjælkevægge, — Bjælkevægge. — Paa Gulvet sættes med Øl en Tønde, nu monne den Rus vel snart begynde, — snart begynde!"

Ja, saa gik det løs. Den fede Galt var slagtet, Øl og Mjød flød i Strømme, og naar Rusen gik ind, gik Forstan-

den ud. Bagefter kastede de hinanden Kødben i Hovedet, og Gilderne endte med al Slags Vildskab, Drik og Uterlighed.

Det er jo smukt at holde sine Fædres Traditioner i Ære; men desværre har vi været *for* lærvillige i denne Sag her hos os. Vi mindes altfor levende om den Slags Jul, hvor Æden og Drikken er Hovedsagen. Risengrøden er uskyldig, og Mandelen morsom; men Gaasen eller Flæskestegen vækker Trang til at faa den „skyllet ned", og Juleresultatet er ofte beskæmmende, forspiste og fordrukne Mennesker, som alt for rigeligt har plejet Kødets Lyster. Det er ikke smigrende for dette saakaldte „kristne" Land at se, hvor fast det gamle Hedenskab sidder paa dette Punkt.

— — —

Saa kommer den germanske Jul:

Alle de germanske Folk elsker deres Hjem, — i Modsætning til de romanske Folk, der ikke en Gang har det Ord i deres Sprog, fordi de mangler Begrebet i deres Liv. Men Tyskernes „Heimath", Englændernes „home, sweet home" og vort nordiske „Hjem" er jo det bedste, vi ved.

Nu er det en gammel, germansk Skik at sætte et lille, lysfunklende Grantræ ind i Hjemmets bedste Stue. Dèr stod det som en Protest, Livets evige Protest imod Døden, det grønnes Protest imod det visne. Skikken stammer nede fra Sydtyskland, hvor Vindens Sus gaar milevidt gennem Schwarzwalds og Thüringerwalds uendelige Granskove. Det er fra dem, vi har vort Juletræ, og det er endda ikke ret gammelt her hjemme, kun ca. 100 Aar. Jeg begravede i 1919 en gammel Dame, som var fyldt 102 Aar, født i 1816. Endskønt hun var en Præstedatter fra Fyn, havde hun aldrig i sit Barndomshjem set et Juletræ. Det første saa hun i Orla Lehmanns Hjem, da hun var en sekstenaarig Pige.

Nu er Juletræet jo blevet næsten en Nødvendighed i hvert et Hjem. Eller dog i det mindste et Par Grangrene med Julelys i. Ogsaa i dit og i mit lille Hjem staar vel ved Juletid Grenen fra Livets Træ saa skønt med Lys som Fugle paa Kviste.

Nu maa man snarere frygte for, at det bliver lidt for meget af det gode. Lad gaa med det store Fællesjuletræ, som hver Aften i Adventstiden er tændt paa Raadhuspladsen, og nu efterhaanden ogsaa i andre Byer. Dèr staar det saa kønt med alle sine funklende Lys og holder sin stille Prædiken om det Himlens Lys, som i ham kom til Jord og skinner til ny Oplysning stor.

Men naar snart sagt ethvert Stormagasin eller enhver lille Butik har sit Juletræ pyntet og tændt længe før Jul, — for ikke at tale om Beværtninger og uhumske Knejper, saa er man ude i Overdrivelsen. Det er smukt, naar Byens Pladser og Torve henimod Jul ligner de duftende Granskove; men det er et Misbrug, naar Juletræerne tages i Reklamens Tjeneste.

Og naar blaserede Børn praler af, at nu har de været til syv eller otte Juletræer, saa de til sidst ikke gider se paa Træet, men bare længes efter at „plyndre" det, saa er vi komne langt ud over Meningen og Grænsen.

Men det er vel desværre lige saa haabløst at kæmpe imod Juletræs-Misbruget som imod Gudstjenesterne i Kirkerne Juleaften.

— — —

Saa kommer den hellige Jul.

Det er den bedste og den vigtigste, og derfor har vi gemt den til sidst. Den søger sin Glædes Kilder — ikke i den romerske Gavmildhed, heller ikke i de nordiske Spisegilder, heller ikke i den germanske Hjemmehygge; thi alt det forgaar jo snart igen; men om den hellige Juls

Glæde synger vi: „Det Barn, som sig glæder fromt og kønt, skal aldrig den Glæde miste".

Det er, fordi den søger sine Kilder hos Gud.

Thi hos ham er Livets Kilde, i hans Lys ser vi Lys.

Og det var jo Jesus, der standsede det mægtige Verdenshjul i sit Sving nedad og atter førte det opad til Lysets Kilder.

Og nu vilde jeg af Hjærtet ønske, at vi alle som en maatte faa en glædelig Jul. Det ønsker vi jo for os selv, og det under vi da ogsaa alle de andre.

Lad os kun glæde hinanden ved at være gode og kærlige, — til daglig kan det knibe nok med det! — lad os ogsaa gøre det saa festligt, vi kan, — til daglig er det maaske smaat nok med det, — lad os ogsaa glæde os over vort Hjems Hygge i vore Kæres Kres; men lad os først og fremmest lukke op for Jesus og søge vor Julegædes Kilder hos ham.

Thi saa faar vi i Sandhed en glædelig Jul.

Og denne Skat, som vel I forstaar,
det er Barn Jesus, den lille.
Han fødes endnu hvert eneste Aar
for dem, som elske ham ville,
som trolig sin Bolig
indvie til *den hellige Jul!*

J. L. Heiberg.

Den hellige Jul —, det er den glædelige Jul!

HERREN HJÆLPER.

EN JULEHISTORIE.

Naar man kom op paa den lille Bakke, hvor den trebenede Mølle stod med Spor af rød skaansk Mønjemaling paa sine vejrbidte Brædder, laa Herregaarden lige neden for. Og fra Møllebakken saa man ud over Grænsen af Skaanes Oase, den flade, frugtbare Hvedejord.

Nedenfor Møllebakken laa først Gaarden, saa Kirken med Præstegaarden, og saa et Dalføre med en munter Bæk. Og lige nord for det kom Stenrøserne, hvor Underjords-Graniten her og dèr stak et graat, mosgroet Hoved op, medens en Mængde forviltrede Stenunger, der havde revet sig løs fra den moderlige Urgrund, laa som store Kampesten kaotisk ud over Marken.

Dog gav den skaanske Muldjord ikke tabt endnu. Mellem Stenene trak de fine Birketræer deres lyslette Slør, og længst bagude løftede sig de majestætiske Skove op efter Axelvold og Knutstorp, Tycho Brahes gamle Fødegaard.

Men vi bliver ved Gaarden nedenfor Møllebakken.

God var den med sine 600 Tdr. Land fed Hvedejord; men herskabelig kunde man ikke kalde den. Alle Længer, det lange, lave Stuehus indbefattet, var hvidkalkede, med mønjerødt Bindingsværk og Straatag. Den Slags staar kun til en Tid, og forlængst er Stuehuset blevet Luernes Rov.

Men den Gang, i „Studentens lyckliga dar", laa Gaarden der i sin lune Rede med „Trägården" rundt omkring, og hvad den manglede i Herskabelighed, havde den saa meget mere i Hjemlighed og Hygge. Hvor mange glade Minder gemte den ikke for os, som var unge dèr! Hyggelige Juleferier med Skøjteløb og Slædeføre, ofte med en

barsk Østenvind, direkte importeret fra Ruslands endeløse Stepper, saa kan det nok være, den bed med sine 8—10 Graders Frost! — men ogsaa straalende Sommerminder, hvor hvide Kjoler lyste paa de grønne Plæner, eller hvor Støvet stod som en Sky efter muntre Rytterkavalkader.

Alt dette ligger nu langt over en Menneskealder tilbage.

— — —

Men ogsaa til hint lyse, lykkelige Hjem kom Sorgs og Trængsels Tider. Der stod i en Salme i den gamle Salmebog: „Mon ej Sorg til Lykkens Borg fandt en Vej sig ind at liste? Jo, den Vejen vidste!"

Og saadan var det netop den Jul, her skal fortælles om.

Det begyndte i Grunden halvandet Aar før ved Foraarstid.

Fire Døtre voksede op i det Hjem; men kun en eneste Søn. Behøver det at siges, at han var Moderens Øjesten og Faderens Haab? Men saa fik han i sin Opvækst ondartede Hovedsmerter, og det satte sig til sidst fast og blev til Benedder bag Øret. De bragte ham til København, hvor de opererede og mejslede hele Stykker af det angrebne Benvæv bort. Men intet hjalp, ringere og ringere blev han. Saadan slæbte Vinteren sig hen, og ud paa Foraaret svandt Kræfterne.

Jeg besøgte ham ofte, mens han laa syg. Han var baade min Fætter og min Ven. Jeg holdt i Grunden ikke af at komme derind, for jeg følte mig altid saa fattig paa Ord, der kunde trøste. Jeg vidste, det gik mod Døden med ham, og den var jeg angst for. Og da jeg endnu ikke ejede det evige Livs Sejrsglæde, sad jeg saa tom ved hans Sygeleje, for jeg havde ingenting at sige ham. Og saa snart jeg syntes, jeg kunde være det bekendt, forføjede jeg mig bort, og jeg husker endnu, hvor jeg efter hvert overstaaet Besøg med en ubeskrivelig Følelse af Lettelse sprang ned ad

Trapperne i Firspring og ikke helmede, før jeg stod midt ude i Solskinnet og skuttede mig og rystede al Uhyggen af mig.

— — —

Og saa bukkede han under for Døden.

Den Dag, han blev begravet, var netop hans 20-Aars Fødselsdag d. 20. Maj. Først samledes vi i Havestuen, — ak, denne dejlige, store Stue, hvor vi saa ofte havde tumlet, danset og leget! Nu var alle Møblerne ryddede ud, og midt paa Gulvet stod hans Kiste. Det gøs i mig, det var nemlig første Gang, Døden brød ind i mine Kæres Kres og kom mig nær paa Livet.

Og saa talte hans Fader. Og det var stor Ynk og Smerte, for det var jo den eneste Søn. Aa, hvor vi græd, alle vi Fættere og Kusiner!

Saa bar Gaardens Folk ham den korte Vej ned til Kirken, ned gennem Haven. Og dèr kom det over mig i al sin Rædsel.

Her gik jeg, sund og frisk, alle mine Pulse bankede i Ungdomskraft og Livsmod, rundt om mig sang den gryende Vaar, Solen straalede, Fuglene jublede, Bierne summede, Frugttræerne stod ovenud fulde af Blomstersne, alt var i Vækst og frodig Grøde, og her — i denne Kiste, laa Johan Lig, stiv, kold, — *død!* Han, hvis Øje jeg saa ofte havde set ind i, hvis Haand jeg havde trykket, hvis Stemmes Klang endnu lød i mine Øren, — og nu død! Og det midt i alt dette Væld af Liv!

Var hele Tilværelsen da en Tilfældighed uden Mening? Var Døden den stærkeste Magt, det eneste virkelige?

— — —

Vi naaede Kirken.

Men her blev de ikke bedre. Klokkerne ringede til Lig, „helt sørgeligt monne det klinge", og udenfor stod alle Skolebørnene og sang til en vemodig svensk Melodi:

„Mitt lif är en våg,
som röras en tid,
i svallande tåg,
i storm och i strid," —

en Bølge, som glattes ud af den næste, — og er ikke mere.

Nej, det gav intet Haab!

Men endelig, — i Kirken blev det bedre!

Aldrig glemmer jeg den Stund, da Præsten traadte frem og løftede sin Haand og paa sit malmfulde, upplandske Maal udbrød: „Jag är uppståndelsen och lifvet; den, som tror på mig, fast än han dør, skal dock lefva!"

Det var, som om et Strejf af Lys sejrrigt skar igennem Dødens Mulm og Taage. Mørket veg, og jeg kunde atter aande frit.

Og var det første Gang, jeg havde mærket Dødens isnende Pust over min Sjæl, saa var det ogsaa første Gang, jeg mødte den levende Frelser og fornam Livets Ord i dets dødsovervindende Magt.

Ak, det glemtes vel igen og vejredes hen.

Længe, altfor længe varede det, inden jeg gav ham mit Hjærte, og hans Liv blev mit personlige Eje. Men Gud være lovet, at jeg naaede det! Og hin Stund i Landsbykirken var ogsaa et Led af min himmelske Faders Dragelser. Thi selv om et Træ først falder ved det 100de Hug, skal dog ingen faa mig til at tro, at de 99 foregaaende har været overflødige.

— — —

Men der var flere end jeg, som hin Dag blev rørte af Dødens vældige Magt. I den Stund, da det sidste Glimt af den gule Kiste blev slugt af den graadige Grav, brast hans Moders Livskraft.

Man siger jo, man kan faa Kræft af en stor Sorg. Jeg ved det ikke, man siger jo saa meget, eller *har* vel navnlig

før sagt saa meget, som man nu er forsigtigere med, fordi man risikerer Lægens og det moderne Kulturmenneskes overlegne Smil. Nok er det, hun fik Kræft og sled en pinefuld Tid igennem, indtil saa halvandet Aar efter hin Majdag alt Haab omsider blev dem betaget. Og nu var det henimod Jul.

— — —

Men nu viste ogsaa her Herrens Naade og Kærlighed sin Magt. Han siger jo: „Jeg kender de Tanker, jeg tænker med Hensyn til Eder, Tanker til Fred og ikke til Ulykke, for at give Eder en Fremtid og et Haab."

Og se nu Herrens Traade!

Paa en nærliggende Herregaard var der sket en stor Skandale. Den næstældste Søn var sammen med den ældste Søn bleven sendt til en sydskaansk lille By, Trelleborg, hvor de skulde besøge en Landbrugsskole, da de begge var Landmænd. Saa fandt de paa en Aften at gaa hen i „Frelsens Hær". Jeg har jo sagt, at det er en gammel Historie, og den Gang stod der endnu alle Vegne Røg og Gny om den nu saa populære Frelsens Hær. Den Aften talte en kvindelig „Kaptajn" om Nikodemus, der kom til Jesus om Natten, dreven af sit længselsfulde og dog frygtagtige Hjærte. Og Ordet slog ned i den næstældste Søn, han blev vakt og kom i Syndenød.

Nu blev der stor Staahej. Den ældste Søn skrev hjem, at Broderen var bleven religiøs. Og saa stærkt havde det taget ham, at han maatte gaa til Sengs. Dèr laa han i sin Vaande og tiggede Herren om Naade. Faderen kom derned og hentede ham hjem, og man haabede, at det skulde gaa af i Stilhed; men en skønne Dag snørede han sin Randsel, sagde Herregaardslivet Farvel, gik hen til et Fiskerleje Syd for Helsingborg og lod sig indrullere i Hæren. Og dèr blev han saa omvendt og kom til Hvile.

Og nu ser vi den næste Traad i Herrens Barmhjærtigheds Hænder. Denne unge Mand var det, Gud brugte til at bringe den sorgbetyngede, syge Moder Evangeliets Lægedom. Han var nemlig ogsaa en Fætter til den afdøde unge Mand. Og nu kom han ofte at se til sin syge Tante.

Før den Tid havde hun ikke haft noget med Herren at gøre, nærmest været en Modstander. Og længe holdt det, før hendes stolte Hjærte bøjede sig. Tilmed laa der en haard Skal af Bitterhed om det. Hvorfor havde Gud taget hendes Dreng, den eneste? Hvor kunde han nænne det? Var det Kærlighed? Var *han* Kærlighed!

Ja, hvad har Gud ikke at døje med at faa os arme Syndersjæle frelste! Hvor megen Møje og Besvær har ikke ogsaa vi to, hver paa sin Maade, gjort — og gør — ham! Ak, denne forbandede Vantro, dette rent bagvendte, at det er ham, der maa tigge og nøde os, urene Syndere, i Stedet for at det skulde være os, der faldt ham til Fode med ydmyg Bøn om Naade.

Ja, længe varede det, og mange Hug maatte der føres mod Træet, før det faldt. Men dèr sad han, den unge Kadet i Frelsens Hærs Uniform, ved Sygelejet. Atter og atter pegede han paa Jesus, Guds Lam, der bar alle vore Synder, trofast og stilfærdigt vidnede han om Guds Kærlighed i Kristus Jesus.

Og saa sang han. Med sin dejlige, let slørede Stemme sang han for sin syge Tante. Det var især en lille svensk Sang: „Herren hjälper", — senere oversat i Indre Missions Sangbog Nr. 13. Den elskede den svage Frue at høre, og de lavloftede Rum i det gamle Stuehus genlød ofte af disse Toner. Til sidst lærte ogsaa Husets Herre og Husbond Sangen.

Saa rejste den unge Kadet nordpaa til Stockholm. Hans Gerning var gjort, snart skulde Træet falde for det sidste Hug. Det gjorde Herren selv ved sin Aand og ved den

lille Sang. Tjeneren har at gøre sin Pligt, saa kan han gaa. Gud alene Æren!

— — —

Saa blev det Jul, første Juledag!

Den syge Frue laa i sin Seng. Døren stod aaben ind til Spisestuen, og der inde stod det pyntede Juletræ. Øverst i Toppen straalede den funklende Julestjerne. Dagen var mild med stille Frost og mat Solskin.

Hendes Mand stod inde i den næste Stue ved Klaveret og sang hendes Yndlingssang. Og saa skete det, det store, underfulde Møde mellem Jesus og en Synder. Under Sangen gled den synkende Sols Straaler hen over Juletræet og skinnede paa Stjernen, saa den lyste og vinkede hende ind i Guds Rige. Og da Sangens sidste Vers lød:

Herren hjälper mig omsider
genom dödens skuggadal,
bär mig öfver Jordans vatten
hem til lammets bröllopssal, —

da gled hendes trætte Sjæl til Hvile hos Jesus som et Lam i den gode Hyrdes Favn. Thi han søger, indtil han finder sit Lam.

— — —

Faa Dage efter straalede den gamle Gaard i sit festligste Skrud. Slæde efter Slæde svingede op for Døren, Luften var fuld af Bjældernes Klingren. Fruen ønskede at se alle sine gamle Venner, og endnu en Gang, som saa ofte før, skulde der være Julegilde.

Men hvilket Gilde blev det ikke!

Og dog, ret beset, var der maaske mere ægte Jul i *det* Gilde end i saa mange af de tidligere Kalaser.

Fruen laa i sin hvide Seng, selv hvid og bleg, mærket af Døden, men med Guds Freds milde, usigelige Skønhed

over sig. Døren stod aaben, og hun laa og smilte til den Tale, hendes Husbond med skælvende Røst holdt til Gæsterne, en Julehilsen til Husets gamle Venner.

Vi var alle inde at se til hende, og hun havde et kærligt Ord til en og hver af os. Hun vidste, hun var rejsefærdig. „Dybt maatte Han bøje mig for at faa mig," sagde hun, „og da han tog min Dreng fra mig, vidste jeg slet ikke, hvor han vilde hen med mig; men endnu dybere bøjede han mig i Svaghed, og saa fandt jeg ham, saa fik jeg Fred, og nu gaar jeg hjem til ham, naar jeg er bleven lutret nok, og naar han vil."

Og hun begærede, at Sangen „Herren hjælper" skulde synges for hele Selskabet, og det blev den ogsaa, skønt det kneb. En af Gæsterne kaldte hun ind til sig og bad ham om Forladelse, fordi hun ofte havde været vred og hæftig imod ham. Grædende søgte han at afværge disse Smaating; men stille og fast sagde hun: „Jo! ogsaa dette er Guds Vilje."

En vidunderlig Fred og Mildhed prægede hende. Ingen af Gæsterne, som var med hin Aften, vil nogensinde glemme det Julegilde.

— — —

Og saa var hun klar til Hjemfærden. Det var kun det, Herren havde ventet paa, det, som skete hin første Juledag. Thi naar Sæden er tjenlig, sender han straks Seglen ud; thi Høsten er for Haanden.

Fredag d. 6. Januar gik hun ind til sin Herres Glæde.

Hendes forpinte Legeme fandt Hvile ved Siden af hendes Søn ved den stille Landsbykirkes Mur. Men hendes Sjæl svang sig frelst og salig hjem til Herren, som hjælper.

— — —

Nu er det længe siden. Ogsaa hendes Mand er for-

længst gaaet hjem til Gud, Slægten er splittet og spredt over Sverige og Danmark, Europa og Amerika. Huset er brændt og Minderne blegede. Kun én Ting staar fast, nu og evindelig: Herren hjælper!

ST. STEFANS DAG.

Man kan ikke skrive en Bog om Julen og dens Fred og Glæde, uden at der ogsaa falder Skygger, tilmed blodige Skygger, ind over Billedet. Det kommer sig af, at det er *Syndere*, vi har med at gøre. Fra Guds Side er alt kun Lys og gode Gaver og Engle. Men det gaar med det som med Sneen. Naar den daler ned fra Himmelen, er den lys og hvid og ren; men selve Vejret, Luften her paa Jorden, ødelægger den. Jeg vil slet ikke tale om Byerne, hvor den jo straks trampes ned og bliver til ækelt Søle; men selv ude paa Landet: Fygestøv og Frost og Tø og Luften selv —, alt slaar sig sammen om at smudse og plette den.

Og naar det saa er Mennesker, det drejer sig om, bliver det bare saa meget værre. For deres Synd og Ondskab er jo ofte bevidst. Det er, fordi der gaar en indirekte Dom ud over dem fra det rene, bare *fordi* det er rent. Det dømmer Urenheden.

For at vise os disse Skygger gav vore Fædre os 2. Juledag Stefanus til Tekst, han, som var den første Martyr efter Pinsedag, og som først af alle beseglede sin Tro med sit Blod. Stefanus betyder Krans, og en Krans var han, en frodig Krans, slynget om vor Herres Jesu Kristi Navn,

og en blodig Krans, slynget om den første og største Martyrs Kors paa Golgata.

Det ligger nu udenfor denne Bogs Ramme at fortælle nærmere om ham, — det har jeg ogsaa gjort i min Bog „Guld-Kristne" —, men St. Stefans Dag fortæller os ikke blot om ham og hans Martyrdød, men ogsaa Dagens Evangelier bringer dystre Alvorstoner ind, som synes mange at skurre som en Disharmoni mod første Juledags Idyl. Den gamle Tekstrække fortæller om Jesu Domsord over det Jerusalem, der stener og ihjelslaar Profeterne, og om det genstridige Folk, der ikke vilde søge ind under hans Vingers Skygge, Matt. 23, — og den nye er, om muligt, endnu skarpere: „I skal ikke mene, at jeg er kommen for at bringe Fred paa Jorden, jeg er ikke kommen for at bringe Fred, men Sværd." Og Krigen skal ubarmhjærtigt føres lige midt ind i Hjemmets Kres, med haarde Sværdhug skiller han dem, som igaar nok saa fredeligt gik Haand i Haand omkring Juletræet. „Jeg vil volde Splid mellem en Mand og hans Fader, mellem en Datter og hendes Moder, — den, som elsker Fader eller Moder mere end mig, er mig ikke værd —", Matt. 10.

— — —

Men hvorfor skærer nu disse blodige Hug midt ind i Jule-Idyllen?

Jo, det er vor Herres Jesu Kristi Redeligheds og Mandigheds Skyld. Han vil ikke lulles i Favn som et lille Barn; men han vil vælges og kaares af bevidste Viljer. Han vil ikke sætte Tanker i Bevægelse eller røre dine Følelser, han vil have din Vilje, din Personligheds afgjorte Ja. „*Jeg vilde* samle Eder; men *I vilde ikke,*" siger han. Se her kommer Konflikten. Thi Kristendommen er en Viljes-Sag, som du hverken kan eller maa forholde dig blot udvortes til.

Og han gaar ind i Hjemmets Kres og siger: „„Hvad

mente I saa med Eders Jul?“ For I sang vel ogsaa Julesalmer igaar og gav hinanden Gaver? Men hvad betød saa *Guds* Julegave for dig? Tror du virkelig, at dette lille Barn er Guds Søn? Tror du, det er din personlige Frelser, den eneste, der kan frelse din arme Sjæl fra Helvedes Pine? Eller er allerede dette altfor stærke Ord for din spinkle Julestemning?

Thi det er jo det, Jesus venter af dig — og venter *med Rette,* — at naar du vil holde Jul med Salmer og Sange om ham, saa maa du ogsaa gaa ud i Livet og *bekende* denne din Jesus, være ham bekendt alle Vegne, og vil du ikke det, eller tør du ikke af Familiehensyn eller Menneskefrygt, saa „er du ham ikke værd“, saa har du allerede i Grunden dømt dig selv, og saa kan du ikke undre dig over, at han saa vil fornægte *dig* for sin Fader i Himlene.

— — —

Denne aabne Færd fra vor Frelsers Side er jo saa soleklar og saa ligetil. Den skurrer maaske stærkt imod din Julestemning; men du kan være viss paa, at det er ikke Evangeliet, der er noget i Vejen med; thi det siger os jo egentlig kun, at som det er Alvor med Guds Gave, er det ogsaa Alvor med hans Krav. Det er i Virkeligheden kun det, man har kaldt „den stormende Nordside“ hos Jesus.

Her kommer det saa an paa, hvad Jesus er værd for dig. Eller rettere — som han siger — om du er *ham* værd. Thi det er ikke dig, der skal sætte Vilkaarene for sand Kristendom; men *ham!*

Og her staar han med sit absolute Krav, som ingen og intet maa hindre dig i at følge.

Ja, var det saa end din egen Fader eller Moder, maa de ikke faa Lov at holde dig tilbage, du skal „hade“ dem, siger han, det vil sige, at han, som jo selv har lært os det fjerde Bud, og som selv paa den kærligste Maade fra

sit Kors tog Afsked med sin Moder, han siger, at du maa *kunne* hade dem, nemlig hvis de vil holde dig borte fra at vælge ham og ham alene. *Intet* maa staa mellem Jesus og dig! Sagen er, kort og godt, at der er Stærkstrøm i den Ledning, der hedder Juleevangeliet. Den giver meget; men det er farligt at lege med den.

Men gaar du med ærlig Hu ind under din redelige Frelsers stærke Krav, saa skal du erfare, at du kan ikke blot bevare, men forøge din Julefred. Thi han er jo *alligevel*, trods alt, kommet for at bringe Fred paa Jorden; — men kun til Velbehags-Mennesker, til dem, der vælger *ham* fremfor alt og alle.

— — —

Ja Fred! Det er og bliver jo Julens kosteligste Gave. Der tales og synges jo nok endnu mere om Glæden Mand og Mand imellem, eller ogsaa om begge Dele sammen, Glæden og Freden. Taler f. Eks. en Præst om Julegavens Følgesvende, kan man være temmelig sikker paa, at har han sagt Fred, følger der Glæde efter, eller omvendt.

Og dog er Forholdet jo dette, at Freden, Guds Fred i Hjærtet, er langt, langt kosteligere end Glæden. Og naar Juleglæden for de fleste Mennesker svinder saa hastigt og ubønhørligt bort, er Grunden den, at de søgte Juleglæden uden at søge Julefreden. Vore Julesalmer, som ellers er saa dejlige, synger ogsaa meget mere om Glæden end om Freden. „Glade Jul", — „Glæden er Jordens Gæst i Dag", — „Synger og danser og klapper i Eders Smaahænder", — „det Barn, som sig glæder kønt og fromt, skal aldrig den Glæde miste", selv den dejligste af dem alle, Brorsons: „I denne søde Juletid" taler ogsaa om Glæden, at man tør sig ret fornøje —, om end han snart søger ind til de dybere Toner.

Men selv troende Mennesker klager ofte over, at „det

har været dem saa svært i Aar rigtigt at faa fat paa Julelglæden"; thi som Guds Børn har de jo saa megen aandelig Forstaaelse, at de ved, det gaar ikke an paa Verdens Vis at ville skrue sig selv op i en kunstig Glæde.

Men det er heller ikke Glæden, det kommer an paa. Overhovedet er jo Glæden af langt mindre Værdi end Freden; thi enhver Glæde, selv den største, fordamper jo efterhaanden og svinder bort. Vi glemmer f. Eks. aldrig den jublende Glæde, da vi kunde sætte Studenterhuen med Kokarden paa vort Hoved. Vi havde en gammel Kasket paa, da vi gik til det sidste Fag, og Studenterhuen skjult under Trøjen. Og saa snart Karakteren var falden, — og vel at mærke: vi ikke faldt med den! — fik vi Studenterhuen frem og skænkede Skolen den gamle Kasket, for nu var vi jo for bestandigt fri for den Slaveanstalt, som vi paa min Tid ansaa Skolen for at være. — Eller den lille glatte Ring, som hun satte paa vor Finger! Hvilken Glæde! den skulde da aldrig forsvinde, — og er vel heller ikke forsvunden, selv om den skifter Karakter med Tiden, — og saadan er det med alle Glæder.

Freden derimod kan et Guds Barn simpelthen ikke undvære. Man kan leve uden Glæde; men man kan ikke leve uden Fred.

Der kan være lange Tider, hvor al Glæde er borte, — det kan komme ved Sorger udefra eller indefra, — men midt under det altsammen kan Freden bevares, ja kan slet ikke undværes.

Vil du derfor have den sande Glæde i Eje, saa jag ikke efter den, for den kommer af sig selv, den daler ned til os paa Englevinge gennem Evangeliet; men jag efter Freden, sørg for, at Guds Vej til dig er banet, — det er netop Adventstidens Johannes-Gerning, — sørg for, at der intet er imellem dig og din Frelser, gaa frem for ham med et oprigtigt Hjærte, saa skal du — ligesom Stefanus — have

Fred midt i den susende Stenregn, ja, helt ind i Døden. Og Glæden, som følger med, skal faa dit Ansigt til at straale som en Engels.

— — —

Og dog til sidst: Jag ikke saa meget hverken efter Glæden eller Freden; men søg ind til *Barnet,* Jesusbarnet i Bethlehem. Knæl ned ved den Krybbe og se paa det Barn. Paa dets rene Pande, i dets Øjes Dyb møder Guds evige Kærlighed dig.

Og af den springer Glædens Kilder, i den har Freden sit Væld.

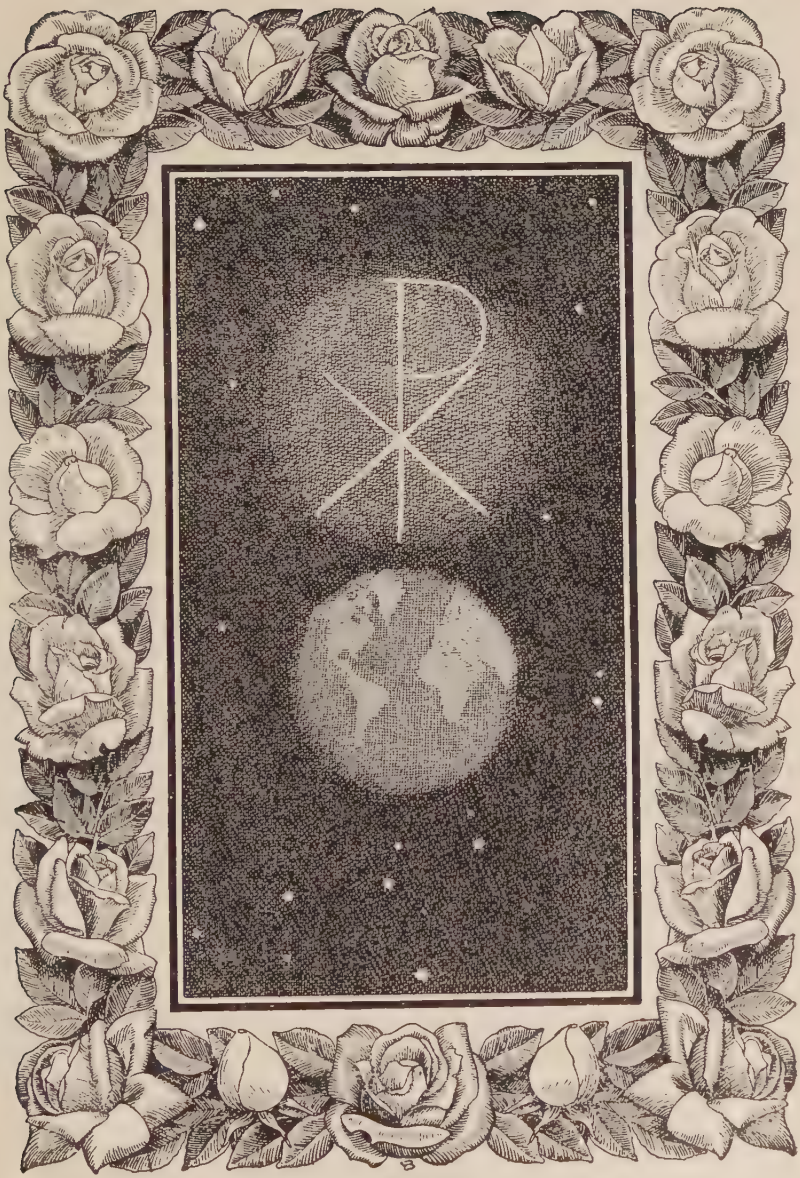

NYTAAR.

JESU DYREBARE NAVN.

Nytaarsdag møder Gud os med denne korte Tekst, den korteste af alle dem, vi har at prædike over: „Og da otte Dage var fuldkommede, saa han skulde omskæres, blev hans Navn kaldet Jesus, som det var kaldet af Engelen, før han blev undfangen i Moders Liv.“ Luk. 1,21.

Kort er Teksten; men hvor indholdsrig!

Det er, som om Gud vil sige til os: Over alle dine Dage i det nye Aar skal *Jesus-Navnet* staa skrevet.

Lad det nye Aar ret blive dig et Jesus-Aar! Bed om, at dit Hjærte maa være en Jesus-Tavle: „Denne Indskrift paa mig sæt: Jesus udaf Nazaret!“ Bed om, at dit Hjem maa blive et Jesus-Hjem, hvor han har sin Gang, hvor I, store og smaa, samles til daglig Andagt i Jesu Navn. Og bed om, at vort Folk maa blive et Jesus-Folk, hvor Synden bliver stemplet som Synd, hvor Satan maa lide Nederlag, og hvor Jesu Navn maa blive æret. Der er nok at sørge og at sukke over, ikke mindst ved Nytaarstid, hvor ilde har vi ikke lønnet Guds Godhed imod vort Folk, hvor frækt breder Vantroen sig ikke iblandt os! Og i vort eget Liv, hvor svagt var ikke vort Ja til Jesus, hvor villigt ikke ofte vort Ja til Synden; men nu møder Gud os paa Nyt-

aarsmorgen med det velsignede Jesus-Navn. Vinter og Vaar, Sommer og Høst vil veksle; men Jesu dyrebare Navn skal følge os fra Dag til Dag.

— — —

Der var ikke nogen Tvivl om, hvad Barnet skulde hedde.

Det var jo bleven sagt af Engelen, før han blev undfangen i Moders Liv, siger Lukas. Og ogsaa Mattæus fortæller, at Engelen sagde til Josef: „Hun skal føde en Søn, og du skal kalde hans Navn Jesus; thi han skal frelse sit Folk fra deres Synder."

Baade Johannes Døberens og Jesu Navn var fastsat i Himlen, længe før de blev fødte. Navnet Jesus var heller ikke ukendt blandt Jøderne; thi det er den græske Form for det hebraiske Navn Josua, der betyder Frelser. Der er mange, der har baaret det Navn før Jesu Tid; vi kender f. Eks. Jesus, Sirachs Søn fra Apokryfernes Bøger, Bar-Jesus, Troldmanden paa Kypern, Ap. G. 13, 6, og en af Paulus' Venner, Jesus, som kaldes Justus, den retfærdige fra Kolossæ, Kol. 4, 11. Ogsaa har der været og skal der komme mange falske Krister, Matt. 24, 24; men kun én har svaret til sit Navn, kun én er:

Jesus, vor Kristus, vor salvede Konge med Ære,
Kristus, vor Jesus, almægtige Frelser du kære.

— — —

Lad os da takke og prise Gud for, hvad han gav os i og med dette dyrebare Navn. Lad alle dine Gaver og Glæder gennemlysnes af det, og lad alle dine Synder og Sorger blive dækkede af det. Bed Gud om, at dette Navn maa kunne kendes klarere i dit Liv i Aar end i Fjor, at det maa komme til at straale renere og stærkere gennem al din Færd, uplettet af Synd og ikke overskygget af dit Selv. Og bed om, at du i det nye Aar maa blive som en

lille Lyskaster, der henter sine Lysstraaler fra dette ene Navn, saa det kan komme til at lyse videre ud og længere bort, baade blandt dine Kære her hjemme, der endnu ikke kender ham, og ud i Hedenskabet blandt dem, der endnu sidder i Mørke og i Dødens Skygge.

Kinamissionær Emil Jensen fortæller, at han paa en Missionsrejse i Korea havde solgt alle sine Testamenter og Traktater til det læselystne Folk. Til sidst havde han kun tilbage en lille Andagtsbog, der var hans egen. Det var en kinesisk Bog, der hed „Jesu dyrebare Navn". En gammel fattig Koreaner kom og bad om at maatte købe en Bog. Ja, han havde ingen. Men saa den dèr da, spurgte den gamle. Nej, det var hans private Bog, som ikke var til Salg. Bedrøvet gik den gamle sin Vej; men næste Morgen, da Emil Jensen skulde rejse videre, og allerede sad bag Sejldugen i Vognen, kom den gamle igen, stak sin Haand, fyldt af Kobbermønter, ind bag Sejldugen og bad: Faar jeg saa ikke Jesu dyrebare Navn? Det kunde Emil Jensen ikke staa for, han sagde: „Behold dine Penge, min gamle Ven, Bogen er din!"

Og hvad skal saa ikke *vi* sige, der ikke blot har en Bog; men har ham selv?

Tænk, om det Navn ikke var bleven sat ind i Verden!

Tænk, om vi skulde have levet i Hedenskabets Mørke, uden Lys, uden Haab, uden alt det, som rummes for os i ham!

Jesu dyrebare Navn,
vor Forløsnings Morgenrøde,
Paradisets Førstegrøde,
bange Sjæles Hvilestavn,
Troens stærke Sejrsfane,
Haabets rette Ankergrund,
vær vort Lys paa Livets Bane,
vær vort Liv i Dødens Stund.

— — —

I dette Navn, i denne Gave er Guds fulde Kærlighed aabenbaret os. „Saa elskede Gud Verden, at han gav sin Søn, den enbaarne, for at hver den, der tror paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv.“ Det var dette Ord, Martin Luther, — ikke Morten, langt mindre Maarten — kaldte „den lille Bibel“ eller „Evangeliet i Evangeliet“, fordi det rummede hele Kristendommen. Det fortæller os nemlig om syv Ting: 1) at der er en Gud og almægtig Skaber i Himlene, — 2) at overfor ham staar Verden, — 3) at Verden for Syndens Skyld trues af en stor Fare, nemlig Fortabelsen, — 4) at det Forhold, hvori Gud staar til Verden, er et Forhold af Kærlighed, — 5) at denne Kærlighed gav sig Udslag deri, at han ikke sparede sin Søn, den enbaarne, til Frelse for os, — 6) at denne Frelse vindes igennem Troen, — 7) og at Troen krones af Gud med hans Naadegave, som er et evigt Liv i Kristus Jesus, vor Herre. Ikke sandt: det er hele Kristendommen i en Nøddeskal.

Da vi byggede Eliaskirken, anbragte vi her og dèr mange Elias-Ord, som jo ret og rimeligt var. Men da vi skulde have et Ord anbragt paa Alteret, sagde Martin Nyrop: Ja, her kan der da ikke være noget Valg, her kan kun staa ét Ord: Saa elskede Gud Verden o. s. v. —, og saaledes blev det.

En Gang fandt jeg i et af „de otte Sogne“, syd for Kolding, en Plade af en gammel Bilæggerovn. Jeg fik den forærende af Ejeren, og den staar nu i min Stue paa en Jærnfod som Kakkelovnsskærm. Den fremstiller Stalden i Bethlehem og Barnet i Krybben, og nedenunder staar: „Gloria von der Geburt Jesu Christi“, og saa følger paa plattysk: „Also heft Gott de Welt geliebet“ o. s. v.

Og der fortælles om den gamle, fromme Biskop Jens Dinesen Jersin († 1634) i Ribe, at han en Gang paa en af sine Visitatser kørte ud over de øde Hedeegne. Vejret

var trist, og han var trist i Hu over Tidens og Præsternes Vantro. Som han nu sad i sine triste Tanker, sagde han til sin Køresvend, som hed Hans: „Jeg er i Dag i saadan et tungt Lune, sig mig dog et Ord, som kan gøre mig glad.“ Da vendte Hans sig om paa Bukken og smilede til sin gamle Herre og sagde det samme Ord: Saa elskede Gud Verden! — Og Biskoppen nikkede til ham: „Du har Ret, Hans, med et saadant Evangelium bør man aldrig fortvivle.“

Luther siger videre om dette Sted, at det burde staa med Guldskrift i ethvert Hjærte; men han føjer med et Suk til: „Her har vi to Undere, det ene af Gud, at han gav os sin Søn, det andet af Satan, at Verden forsmaaede Guds Søns Offer.“ Thi Jesus maatte tidlig lære, at det var et Smerte-Navn!

— — —

Men til os staar det, om vi vil tro det.

Derfor siger Augustin herom: „Gud, som har frelst os uden vor Medvirkning, kan ikke gøre os salige uden vor Medvirkning.“

O, lad da ikke dette store Offer være spildt paa dig!

Lad Jesu dyrebare Navn blive skrevet ind i dit Hjærte og over alle dine Dage i det nye Aar. Som Brorson videre synger:

Nu, det Navn, o Jesus, som
du for mig har villet bære,
lad det mig i Tanker være,
mens jeg gaar i Verden om.
Og i Dødens dybe Dale
lad det kvæge Sjæl og Sind,
at jeg maa om Jesus tale,
naar jeg gaar i Himlen ind!

*

NYTAAR.

g da otte Dage var fuldkommede," saadan begyndte vor Tekst paa Nytaarsdag.

Nu var der altsaa gaaet otte Dage af det lille Jesusbarns Liv, og saa skulde da ogsaa han omskæres, fordi han jo var „født under Loven". Ved Omskærelsen skulde han optages i Guds-Folket og have sit Navn. Det skete, da otte Dage var „fuldkommede", staar der, og ikke „gaaede", som jeg uvilkaarligt skrev lige ovenfor. Der ligger meget mere i den hellige Skrifts Udtryk, nemlig den Tanke, at hver enkelt af de Dage havde bragt og givet netop det, den var bestemt til af Gud; thi hver en Dag, vi faar tildelt af Gud, har *sin* bestemte Hensigt og *sit* bestemte Maal, sat af Gud.

Det gælder altsaa ogsaa de 365 Dage, der nu er „fuldkommede", siden vi sidst ønskede hinanden glædeligt Nytaar. Ogsaa de Dage har ikke været en Række Led i en tilfældig Skæbnes Haand, et planløst Spil af Held eller Uheld; men hvad de har bragt dig af Medgang eller Modgang, af Glæde eller Sorg, har altsammen været fastsat i Guds Raad og bestemt af *hans* Kærlighed, der er „underfuld i Raad og stor i Visdom".

Nu bliver saa Spørgsmaalet, om Gud fik naaet sin Hensigt med dig i Aaret, som svandt, og om du fik det Udbytte af disse Dage, som Gud havde tiltænkt dig, — saa disse Dage ikke blot har bragt dig et Skridt nærmere til Graven, men ogsaa et Skridt „nærmere, Gud, til dig"?

Det vilde være godt for dig, om du ved Aarsskiftet gik ind for Guds Ansigt med stille Overvejelse af denne Tanke, — langt bedre og mere frugtbart, end om du paa Verdens Vis vil døve og drukne Overgangen med Skaalen og Skraalen; thi et Aar er en kostbar Del af den dig tilmaalte Tid, en Kapital, du har fortæret, et Stykke

Tid, som har bragt mange Mennesker ikke blot til Graven, men til Helvedes Gru eller Himmeriges Salighed.

Nu staar vi igen ved Aarsskiftet, og foran os ligger den nye Almanak med 365 hvide, ubeskrevne Blade, og maaske — hvem ved — staar Dødens sorte Kors for *dit* Vedkommende et eller andet Sted i Rækken. Se da efter, om der ikke er noget, du skal have skilt dig af med af det gamle, — eller noget nyt, du fremfor alt skulde se at faa i Eje i det nye Aar.

— — —

Jeg fandt en Gang en lille Trakat, der hed „Auktionen". Jeg ved ikke, hvem der har forfattet den, maaske Thackeray: Vanity fair? men mest synes den mig at minde om John Bunyans billedrige Stil, og han har i hvert Fald et lignende Kapitel om Forfængelighedens Marked, — her er den nu.

Paa Forfængelighedens Marked var der stor Larm i den brogede Menneskemasse. Man trængte paa fra alle Sider for at komme til at byde. Og jeg var med i Skaren.

Auktionarius raabte op: „Her har vi Skønhed, maa vi faa et Bud?" Og man formelig sloges om Varen. Unge Narre og gamle Pjanker bød hverandre over og drev Prisen saa højt op, at jeg for min Part maatte give ganske tabt.

Saa raabte han: „Rigdom! Hvem byder?" Og nu blev der en Larm. „Jeg byder min Ære," raabte en. „Jeg et Liv i haardt Arbejde," skreg hans Nabo. „Jeg mit Helbred," — „min Søvn," — „min Samvittighed," — „mit gode Navn og Rygte," — ja, en raabte endogsaa: „Jeg byder min Sjæl!" Saadan gik det, og jeg blev aldeles ør i Hovedet af Larmen og fik heller ikke — nu siger jeg Gud Tak derfor! — tilslaaet Rigdom, skønt jeg til min Skam maa bekende, at ogsaa jeg bød, endda temmelig

meget. Auktionarius havde faaet mig paa Glatis, og det var nær gaaet galt.

Derefter blev der opraabt en Mængde andre Sager: Kundskab, Ære, Fornøjelser, Nydelser, Titler, Ordener, Embeder, gode Stillinger, Menneskegunst, de stores Beskyttelse og meget andet, og jeg bød højt paa adskilligt; men det gik altsammen til uhørt høje Priser.

Da Auktionen var forbi, traadte en Mand hen paa Auktionarius' Plads og falbød en hel Mængde Naadegaver til Arv og Eje, uden en Øres Betaling, blot man alvorligt vilde tilkendegive, at man satte Pris derpaa. Han tilbød Tilgivelse, Fred, Renhed, Afholdenhed, nye Hjærter, Frelse hos Gud, Taalmodighed i Lidelser, Broderkærlighed, Troskab i det ringe, Kundskab om Sandheden, fast Overbevisning og meget andet. Men næppe var han færdig, før Mængden haanlo ad ham og raabte i Munden paa hverandre, om han vilde forsvinde med sit Juks.

Saadan lyder den gamle Fortælling.

Men *hvor* mon den Auktion blev holdt? Du skulde ikke vide noget om det, min Læser?

Og hvad mon det var for nogle Daarer, der stod og bød paa disse forfængelige Ting og ringeagtede Guds Naadegaver?

Tænk lidt over det, naar du nu ved Nytaarstid skal gøre dit Aarsregnskab op!

— — —

Maaske har Aaret, der svandt, bragt dig Underskud?

Maaske led du Tab paa Formue, eller, hvad værre var, du mistede en, du elskede, eller, hvad værst er, du tabte din Sjæls Renhed, dit Hjærtes Fred?

Husk da paa, at der staar et Sted: „Gud er rig nok for alle dem, som paakalder ham."

Rig nok, — hvem er det? Hvem klager ikke i denne Dyrtid? Man kan lede hele Verden rundt, men finder kun

overalt den Blodigle, som Salomon omtaler i sine Ordsprog, 30, 15, som har fire umættelige Døtre, som aldrig siger: nok! men som bestandig siger: Giv hid! Giv hid! Og et andet Sted siger Salomon, at Menneskets Øjne aldrig faar nok, — nej, tilføjer et arabisk Ordsprog, „ikke før Gravens Støv fylder de tomme Øjenhuler." Drankeren faar aldrig nok i sin Flaske, den vellystige aldrig nok i sine Lyster, den rige aldrig nok i sin Pung, den forfængelige aldrig nok af sin Pynt; men hos Gud er der nok. Han sagde til Paulus: „Min Naade er dig nok", han er rig nok for alle dem, der paakalder ham.

Rig nok paa Naade til at udslette al vor Synd, Kærlighed nok til at ofre sin egen Søn, Trøst nok i al vor Sorg, Magt nok til at gøre os til Guds Børn, Fylde nok til at fylde hele vor Tilværelse.

Hvad savner du? Er det Fred for dit Hjærte? Stilhed i dit Sind, Kraft til at modstaa din Fristelse, Tillid til at kunne leve uden Bekymringer, — Gud har det altsammen, han er rig nok for alle dem, der paakalder ham, — for alle, ogsaa for dig!

Saa gør da, hvad han siger, nu da du staar foran det nye Aars ubekendte Fremtid. Paakald ham! Kald paa ham paa Nødens Dag, han skal udfri dig, og du skal ære ham. Men kald ikke blot paa ham, naar du er i Nød. Kald paa ham midt i din Glædes Solskin. Kald paa ham i Dag. Kald paa ham, i Tro uden at tvivle, — i Ydmyghed uden at knurre, og du skal erfare, at han er rig nok.

Rige blev vi til evig Tid,
o Gud ske Lov!

NAVNET OVER ALLE NAVNE.

Skaber-Ordet, det mægtige Guds „Bliv!“ rullede og rungede ud over Jorden, og langsomt hævede Jordens Runding sig. Strømmene mødtes, bruste op imod hinanden, sydede og gled skummende ned til begge Sider af den Vold, den Kam, den Ryg af Jord, som hævede sig op af Havets Skød og blev til det tørre Land. Det var i Tidernes Morgen, i længst hensvundne Dage.

Langsomt dukkede Danmark op, langsomt rundede de bløde Kyster sig med Fjorde og Vige, og langsomt krummede Jylland sin sejge Ryg og satte Bom mod Vesterhavets graadige Vande.

I fordums Tid, da end begravet,
i dunkle Taager Sjælland laa,
sig Jylland løfted op af Havet,
en Vugge grøn med Gænger blaa.

Mægtige Blokke, kælvede af Norges skinnende Isbræer, kom sejlende herned og skurede ind over det flade Land med Kæmpesten i Skødet. Mageligt kom de store Isbjerge duvende nordfra, langsomt smeltende for Bølgernes grønlige Sprøjt, der blev varmere og varmere, jo længere de kom sydpaa. Snart flød de ind paa Jyllands flade Sandkyst, snart skylledes de højt op paa Land, snart blev de fangne i en Fjord som i en Fiskeruse, hvor Løbet blev snævrere og snævrere, og snart strandede de paa Øernes taageomhyllede Holme. Saa begyndte de smaa, lunkne Bølger deres Ødelæggelseskrig mod Isbjærgene. Klukkende og spillende Dag og Nat pillede de af og slikkede de bort, indtil først de store Sten sank til Bunds gennem store, runde Huller, og til sidst den sidste Frostkærne smeltede hen i det sommerligt lune Vand.

Alt laa endnu hen i jomfruelig Uberørthed.

Skovene stod med ranke Søjlestammer helt ned til Strandbredden, Ulv og Bjørn var deres uindskrænkede Herskere, og kun hist og her steg Røgen til Vejrs fra en Vikingelejr, der laa gemt i det inderste af en Fjord.

— — —

Og Aarhundreder gik.

Taagerne lettede over de danske Øer, det lysnede i Skovene, Menneskene havde faaet Jærn, og bragende faldt de stolte Stammer for hvasse Øksehug. Ulv og Bjørn fik uforsonlige Fjender og trak sig knurrende tilbage til de tætte Skoves Dyb; flere og flere Vikingelejre lagde Ring langs Landets Kyster, Skuder byggedes af de mægtige Egestammer, Skibe stævnede ud til Hærtogt og Plyndringer, Jarlen højest i Skibets Løfting og vilde Mænd bevæbnede til Tænderne, Høvdinger stod frem og herskede i de smaa Samlag, hvor Magt var Ret, og Konger kom og bød over Høvdingerne.

Men endnu herskede Odin og Thor over Folkets Tro, og Navnet over alle Navne, det højlovede, det evige, det Navn, som ingen Engel og intet Menneske bærer, endnu var dette Navn aldrig nævnet over de danske Strande.

— — —

Saa kom det omsider. Det kom just i Aar for 1100 Aar siden; men da var allerede de første otte Hundredaar rundne, siden hin første Julenat, da Jesus blev født i Bethlehems Krybberum.

Der kom to Vandringsmænd sydfra, to kutteklædte Munke, Ansgar og Autbert. De kom fra Færgestedet over Ejderen og naaede nu over Bakkekammen til det Punkt, hvor Slien dannede sin inderste Vig, og hvor en lille By allerede var groet op. Strid havde der aabenbart raset her, og Forsvarsværker var byggede, — allerede trak en Voldlinie som et truende Bryn sin Streg fra Fjordens

Vande ind imod Vest, det var Danernes gamle Grænse, som de med Vaaben i Haand sejrrigt havde værget mod de mægtige Kejsere fra Syd. Og her, Nord for Voldens Linie, boede Danernes vilde, krigeriske Folk. Mod dem brændte Ansgars Hjærte, dem vilde han besejre ved at tjene dem med Evangeliet om den hvide Krist.

Det var en stille, dansk Sommeraften. En straalende Sol havde Dagen lang øst hele Knippebundter af Lysstraaler over det skønne, smilende Land, over den sivbevoksede Vig, og over Sliens glitrende Flade, hvori Røgen fra Vikingernes Baal spejlede sig som en blød Søjle i det blanke Vand.

Langvejs havde de faret. Ak, saa længe det var, siden de forlod de kristne Lande for at gaa nordpaa med Evangeliet! Her luede ingen Kirkespir med gyldne Kors højt op i Aftensolen, ingen Kirkeklokkes Bedeslag fulgte den synkende Sol til Hvile og manede Sindene til Ro i Faderens, Sønnens og Helligaandens Navn, ingen Munke sang deres Ave, saa det klang ud over Vandet, saadan som det senere mødte Knud den Store fra Englands Strande:

Sødt sang de Munke i Ely,
dèr Knud Konge kom roende.
Ror, mine Mænd, ror nærmere Land,
at vi kan høre Munkenes Sang!

Nej, intet af alt dette.
Men hvad der ikke var, det kunde komme!
Og *nu* skal det komme, tænkte Ansgar.
Og saa kom det da omsider — Navnet over alle Navne!

— — —

Ansgar og hans Ledsager havde længe staaet tavse, betagne af Stedets Skønhed og Aftenens Stilhed.

Da sagde Ansgar, fast og stille: Her, Herre, vil vi begynde! Her skal med din Hjælp og til din Ære den

første, danske Kirke rejses! Og han strøg Kutten af sit Hoved, hævede sit Blik mod Himlen, løftede sin højre Haand signende med Korstegnet og sagde:

I dit velsignede Navn, Herre Jesus! Amen!

Navnet blev nævnt, Navnet over alle Navne!

Og der gik en Skælven gennem Alskabningen.

Den rørte Mændenes Hjærter, — de standsede i deres Arbejde og saa forundrede op, som om en himmelsk Luftning havde rørt dem. Kvinderne studsede og førte uvilkaarligt Haanden op mod Hjærtet, hvad var det for en sælsom Magt, der betog dem? Men de smaa Børn saa op og smilede, de blev med ét saa glade, de vidste ej selv hvorfor.

Og det skjalv i Sliens blanke Spejl, det sukkede under Skovens Hvælv, en Susen gik gennem Rør og Siv, det bruste i Rørtoppens Fjerduske, — et helligt Skabelsens Minde bævede gennem den hele Natur, og den bøjede sig for Navnet, det evige, det højlovede.

Saa sang de to Munke deres ensomme Aftensang og gik ned blandt Menneskene. Og se, ingen rørte en Haand imod dem.

Evangeliet var kommet til Landet.

Danmark var viet og signet med Jesu Navn!

— — —

Aarhundreder kom og svandt.

Og endnu nævnes Navnet med Tak og Pris af Tusinder af danske Mænd og Kvinder. Endnu lyder dets Pris fra Barnets stammende Læber og fra Oldingens mimrende Mund. Endnu vajer Korset højt i Folkets Banner. Endnu er der en Gud foroven, der raader for Danmarks Sag. Det priser og takker vi Gud for i Ellevehundredaaret for Evangeliets Komme til vort Land.

Og Navnet skal blive ved at nævnes, saa længe Danmark staar. Tiderne veksler, Tjenerne skifter; men Guds

Ord bliver evindelig. Og Navnet bliver til sidst, naar alt andet svinder og forgaar.

— — Verdens sidste Dag, — en tordnende Undergang, et skingrende Jammerskrig, Folkene ængstes i Fortvivlelse, Havets Bølger bruser, et buldrende Drøn, Himmel og Jord et hvislende Flammehav, Elementerne i Brand, en flammende Ildsøjle, vaklende Taarne, ravende Mure, segnende Mennesker, en rygende Grushob, — falden, falden er den store Stad!

En Jord, som bæver i Fødselsveer, lutres i Skærsildsluer, — og saa, til sidst, ét eneste, som stiger i Jubel, tonende frem over alt og alle, baaret af Tusinder af Englestemmer, hilst af Millioner af frelste Sjæle:

JESUS!

Navnet over alle Navne, det evige, det højlovede.

FREMSTILLINGEN I TEMPLET.

DE GAMLE.

Det var det forrige Aarhundrede, man kaldte „Barnets“, og vist saa temmeligt med Rette; thi hvor bliver der nu gjort meget for Børnene.

Jeg siger ikke, at der er gjort for *meget* for dem, ikke en Gang, at der er gjort *nok;* men store Fremskridt er der alligevel sket fra den Gang, f. Eks. jeg som et lille 10 Aars Pus blev sendt hjemmefra til Latinskolen, hvor vi blev optugtede med Hasselkæppe, Spanskrør, Slag af Linealens skarpe Kant i aabne Hænder, Knips paa Næsetippen, Rykken i Haaret ved Ørene, Kniben og Nappen under Armene etc. — det var — selvfølgelig — en Lærer i Matematik, der var disse Øvelsers raa og barbariske Opfinder og Bøddel.

Nu staar der i Skolerne bløde Skiftesko til Rede, for at de smaa ikke skal fryse om Pusselankerne, hvis de har været ude i Regnvejr under det overdækkede Tag i Skolegaarden, — kommunalt ansatte Damer efterser deres Tænder, kæmmer deres Haar og klipper deres Negle, Kommuneskolerne er Paladser med Marmortrapper, Kummer med varmt og koldt Vand efter Behag, et Maaltid varm

Mad serveres, under syv Juletræer kan man ikke være bekendt, Sommerudflugter og Feriekolonier med fri Rejse til gratis Disposition, og ingen Dreng med Agtelse for sig selv kan forlade Skolen uden i det mindste at have „gjort“ Neapel og Vesuv, for ikke at tale om Norges Fjælde, — ja, vi har endogsaa oplevet, at baade Regering og Rigsdag blev mobiliseret, fordi en Mand havde givet sin haabefulde Pode en rimeligvis højst fornøden Omgang, — hvis det skulde have fundet Sted, den Gang vi var Drenge, naar vi havde været ude for Fars Ridepisk eller Skolemesters Spanskrør, saa havde de høje Herrer i Rigsdagen faaet nok at bestille!

Det Aarhundrede, vi nu har fortæret den første Fjerdedel af, kunde man med lige saa stor Ret kalde „De Gamles Aarhundrede“, for har de Gamle ikke været „opdagede“ før, saa er de i Sandhed blevne det nu, — sikke Alderdomshjem, der nu rundt om har afløst de gamle uhyggelige „Fattiggaarde“. Og det er godt; thi jeg mindes saa grant fra min Kapellantid i Jylland, hvor de var afskrækkende, og man forstod, at de Gamle med Hænder og Fødder strittede imod at komme der, og hellere foretrak at sidde paa Aftægt i Fædrenehjemmet, endskønt dette Forhold saa vist heller ikke altid var hyggeligt. Jeg har i hvert Fald ofte maattet baade undres og harmes, naar man saa de Kaar, Børnene bød „den Gamle“ i et usselt Hummer, og den Karrighed, hvormed de betalte dem deres Aftægt. Og jeg mindes det lille beske Træk om Drengen, der stod inde hos sin Far i Værkstedet og var travlt optaget. „Hvad laver du?“ spurgte Faderen mildt og strøg sin lille ivrige Dreng over Haaret med al den Kærlighed, hvormed nu en Gang Forældre ser paa deres Børn. „Et Trug,“ svarede Drengen lakonisk. „Hvad skal det da bruges til?“ spurgte Faderen.“ „Det skal du og Mor have Jeres Æde i, naar I kommer paa Aftægt hos mig, ligesom

Bedstefar er hos Jer." De smaa Øjne og Øren havde opfattet et skarpt Billede af Aftægtsforholdet.

Og det Svar gav Faderen meget at tænke paa.

Det er jo rimeligt, at Forældre elsker deres Børn og værner dem, saa længe de trænger til det; men jeg indser ikke, hvorfor den Slags Ordsprog skal være gængse, som f. Eks. siger: „Der gaar mere Kærlighed fra Forældre til Børn end omvendt", men det passer da heldigvis heller ikke i alle Hjem, jeg ved i det mindste ét, hvor det *ikke* passer! — eller: „En Moder kan underholde syv Sønner; men syv Sønner kan ikke underholde en Mor", — jeg ved da ogsaa Tilfælde, hvor det heller ikke passer. Men heller ingen af disse Ordsprog staar i Bibelen.

Nej, men nu er de Gamle i Sandhed blevne opdagede, og nu bliver de jo næsten mere forkælede end Børnene. Børnene f. Eks. faar da ikke noget, naar de kommer til Søndagsskole i vor Kirkes Krypt; men de Gamle samles aldrig, uden at de faar baade Kaffe og Basser og Boller! Og faar Børnene i det højeste en Pose Pebernødder og en Appelsin ved Julefesten, saa nøjes de Gamle da ikke med mindre end Steg og Lagkage med Kaffe til *deres* Julefest.

— — —

Derfor burde de Gamle i vore Dage være rigtig taknemmelige nu, da de kan faa Invaliderente og Aldershjælp og Brændselspenge og Gamlehjem og alt det andet. Ja, bare de var det! Men hvor hurtigt blev ikke Taknemmeligheden for disse gode Love afløste af Krav. Man glemte forbavsende hurtigt, at det ikke altid havde været saaledes. Nej, de Gamle er heller ikke Engle, og det er ikke let at faa et gammelt Menneske omvendt, eller at faa mange Aars Surhed og Bitterhed forvandlet til Ydmyghed og Glæde. De Gamle holder ikke af at flytte, og

det er vanskeligt at faa en gammel til at flytte om fra Knurrestræde til Takkegade.

Men selv om de Gamle ikke er saa gode, som de burde være, saa staar der dog i Guds Ord, at man ikke maa skænde paa en gammel, men skal formane ham som en Fader.

Og hvor trænger de Gamle ikke til megen Kærlighed. De har jo været gode imod os, før vi kunde være det imod dem. Disse gamle, rynkede Hænder har arbejdet for os, dette Hjærte har utrætteligt banket for os, og disse Øjne har smilet til os med usigelig Ømhed.

Hvad skylder vi dem ikke derfor! Hvor mangen Slægts-Velsignelse kan ikke føres tilbage til en from Herrens Mand eller en ydmygt-troende Bedstemoder. Saadan er det da i *min* Slægt.

Derfor skal vi være gode imod dem og bære over med dem, selv om de af og til er lidt vanskelige. Det er jo bare, fordi alting er saa vanskeligt for dem selv. Det er ikke let at blive gammel, at mærke, at man ikke mere *kan*. Det kunde man før. Man kunde, hvis man *vilde*. Men nu maa man se Tiden og de Unge springe forbi én, og selv maa man ind under den Beskrivelse, Prædikeren saa mesterligt giver i sin Bogs sidste Kapitel, idet han paaminder os om at tænke paa vor Skaber i vore unge Dage, inden de Dage kommer og de Aar nærmer sig, om hvilke man siger: „Jeg har ikke Lyst til dem!“ — de Dage, da Husets Vogtere ryster (Armene), da de stærke Mænd krummer sig (Benene), da de, som betjener Møllen, holder op, fordi de er blevne faa (Tænderne), og de, som ser ud igennem Ruderne, er blevne dunkle (Øjnene), da begge Døre til Gaden lukkes (Ørene), naar Møllens Røst bliver svag (Arbejdets lystige Dur), man staar op ved Fuglens Røst (Søvnløshed), og Mandeltræet blomstrer (Haaret er blevet hvidt), — indtil saa Sølvsnoren en Dag brister, og Guldlampen falder ned og bliver knust.

Nej, det er sikkert ikke let at føle sig affældig.

Og hvis man tror, at det at blive gammel er en Garanti mod alle Fristelser, saa tager man fejl. „Det troede jeg en Gang," sagde Kammerherre Barner, „at saa skulde jeg leve et dejligt, fredeligt Liv uden Kamp; men nu har jeg erfaret, at hver Alder har sine Fristelser, — og de for den Gamle er de værste," føjede han endda til.

Men derfor skal vi være dobbelt gode imod de Gamle, og jeg glæder mig over hvert et Gamlehjem, hvor de Gamle har deres eget Værelse og kan møblere det selv. For der er dog ingen Seng, man ligger saa godt i som i ens egen, og intet er saa hjemligt som de gamle, trofaste Møbler, den gamle Sofa med det røde Reps-Betræk, og de filerede Stykker, og den gamle Kommode med Porcellæns-Hundene, Nipstingene og de afblegede Fotografier i Konkylierammer. Den kunde fortælle noget, den gamle Kommode, selv om den nu rokker lidt, fordi den kun har tre Ben, og den ene Skuffe gaber, og Nøglen hænger bedrøveligt og stirrer efter det forlængst forsvundne Messingbeslag. Hvis den vilde aabne for sit Indhold, hvad vilde vi da ikke faa at se og høre, — foruden de gamle, slidte, men pænt sammenlagte Klædningsstykker, rummer den ogsaa nok en Æske eller to, den ene med en presset Rose fra den Gang, den anden med et Bundt gulnede Breve, ombundne med et lyserødt Krydsbaand.

Ja, lad os gøre det godt for dem og være gode imod dem, saa længe vi har dem. Lad dem faa Lov af og til at være ene, for det trænger de Gamle til. De Unge skyer at være ene, saa keder de sig! Men de Gamle synes, at den Stund, de kan trække sig tilbage og faa Lov at være ene, egentlig næsten er den bedste. For de bliver let trætte og trænger til at hvile lidt, og der er saa meget at mindes og tænke over. Lad dem saa ogsaa faa Lov at fyre bravt i Kakkelovnen, fra sidst i August til Midten af

Maj, — det gamle Blod ruller langsomt og kan ikke rigtigt naa ud i de yderste Lemmer, og det er ikke godt at tage imod deres blaafrosne Hænder og mærke, at de fryser; men det er godt en Vinternat at krybe i Seng, naar der er 18 Graders Varme i Værelset, — ah!

— — —

Og lad os vise dem Ærbødighed.

Guds Ord er fuldt af Formaninger derom.

„Rejs dig op for den graahærdede og hædre den Gamle," staar der i 3 Mos. 19, 32. Og det kendte allerede Grækerne, som dog var Hedninger.

Sparta sendte en Gang et Gesandtskab til Athen. Athenienserne, som allerede var inde i Forfaldsperioden, hædrede Gesandterne ved at give en Festforestilling for dem paa Teatret. Gesandtskabet blev ført til de øverste og bedste Pladser. Saa kom der to gamle Atheniensere og gik søgende langs Gangene; men alle Pladser var besatte. Men da de nærmede sig Spartanerne, sprang disse op, saa ranke som Lys, og bød de Gamle deres egne Hædersplads. Da udbrød Athenienserne i høje Bifaldsraab. Men en af Spartanerne sagde: Eders Bifald gør Eder dobbelt at laste. Thi ikke blot har I ikke selv villet afstaa Eders Pladser til de Gamle; men idet I giver os Bifald, viser I, at I selv godt vidste, hvad der var Eders Pligt!

Dog er den Slags Glimt i Hedningeverdenen sjældne, og iøvrigt var der intet godt at vente for de Gamle. I Roms højtpriste, klassiske Blomstringstid skaffede man sig simpelthen af med dem ved f. Eks. at føre dem om Bord i gamle Pramme, som man slæbte ud paa Havet og lod kæntre dèr, hvis man ikke — som i Neros Dage — foretrak at „sige det med Blomster", idet man anrettede et overdaadigt Maaltid for dem paa et Skib under det blomstersmykkede Solsejl og saa midt under det hele borede

Huller i Skibssiden og overlod de Gamle til deres Skæbne. Saa var man af med dem!

Og den Skæbne, der venter de Gamle i vore Dages Hedningelande, f. Eks. i Afrika, er ikke bedre. De slæbes ud i Skoven og gives til Pris for de vilde Dyr eller begraves simpelthen levende.

Ganske anderledes i Guds Folk, Israel. Dèr var Oldingen højt æret og agtet. „Graa Haar er en dejlig Krone paa Retfærdighedens Vej", — „en Pryd for de unge er deres Kraft, og et Smykke for de gamle er deres graa Haar", hedder det i Ordspr. 16, 29 og 31, og Israels Undertrykkere, Romerne, skildres som „et Folk med haarde Ansigter, der ikke tager Hensyn til de Gamle."

Derfor er der heller ikke noget underligt i, at vi midt i Kresen af de Skikkelser, Juleevangeliet fører frem for os, ogsaa møder en gammel Mand og Kvinde. Det vilde ikke ligne Israels Gud, hvis de manglede.

— — —

Det er en mærkelig Verdenserobrer, denne Jesus! Den Slags store Herrer plejer ellers kun at regne med dem i den kraftigste Alder. De smaa og de gamle har de ingen Brug for. Hvor mange smaa er ikke traadt ned med jærnskoet Hæl i de store Verdenserobreres Krige, — ak, en utallig Mængde af uskyldige smaa, lige fra Barnemordet i Bethlehem! Og hvad de gamle angaar, ja, saa fik vi et Eksempel paa det nylig i Verdenskrigen. Da en Skare forsultne og frysende gamle henvendte sig til Forvaltningen i Berlin med Klager og sagde, at de kunde ikke leve af det, de fik, svaredes der brutalt: „Kan I ikke leve, saa kan I dø, det er ogsaa det eneste, vi venter af Jer!"

Men se nu denne mærkelige Verdenserobrer Jesus. Hvor han elskede de smaa! Han Storm og Hav betvang, da han vandred paa Jord; men Børnene leged ham ved Barmen!

Og se nu her den gamle Simeon og Anna, om de ikke ogsaa er med lige fra Begyndelsen. Jo, Jesus er de Gamles Ven. Og med Rette synger derfor Brorson i en af sine Julesalmer:

I Gamle, lister hen
til Eders Sjæleven!

SIMEON OG ANNA

Der stod i Moselov, at efter et Drengebarns Fødsel skulde Moderens Renselsesdage vare 40 Dage, — vi er altsaa herved naaede frem til den saakaldte „Mødets Fest", indstiftet Aar 542 af Kejser Justinian. Vi har endnu et Minde om den, idet d. 2. Februar i vore Almanaker kaldes „Kyndelmisse", egentlig *„candelarum missa"*, Lysenes Messe.

Da nu Marias Renselsesdage var „fuldkommede", staar der igen, ikke blot „gaaede", — og efter de underfulde Begivenheder har der sikkert været meget, de skulde lære, og som skulde klare sig saavel for Josef som for Maria, — gik de op til Jerusalem for at fremstille ham i Templet.

Det var nemlig ogsaa foreskrevet i Loven, at alle førstefødte Drenge var Herrens Ejendom, skulde helliges ham, og i Følge 4 Mos. 18, 16 skulde der betales en vis Sum, 5 Sekel Sølv, ca. 12 Kr., hvis man ønskede at løskøbe dem fra Tjenesten i Templet. Denne Sum har de sikkert betalt. Men ved Siden heraf skulde der bringes et Renselsesoffer, et Syndoffer. Dette var dog sat saa lavt, som det overhovedet kunde sættes, da der, ved et Barns Fødsel i Ægte-

skab, ikke var Tale om nogen Overtrædelse, men kun om den almindelige Syndighed, i Følge hvilken der altid skulde bringes Ofre af den, der kom til Herrens Tempel. Velhavende Folk ofrede et Lam; men fattige Folk kunde nøjes med et Par Turtelduer eller unge Duer, og da Josef og Maria var fattige, blev det dette Offer, de bragte. Duerne kunde de faa paa Stedet, der var Duekræmmere nok, som havde opslaaet deres Boder i Forgaarden.

Saa holdt da Jesus sin første Tempelgang. Paa sin Moders Arm blev han baaret ind i Helligdommen, — akkurat som vi nu gør med vore smaa, naar de døbes. Desværre er den sidste Rest af Tanken om et Renselsesoffer ved Moderens saakaldte „Indledning" vistnok forsvundet overalt i vort Land. Vor Salmebog har dog endnu en Salme for den saakaldte „Kirkegangskone", Nr. 444: „Til dit Hus med Takkesang". Og som ung Præst i Jylland indledte jeg da ogsaa bl. a. min Hustru efter vore Børns Fødsel.

Hvor ofte senere skulde Jesus ikke færdes i dette Tempel!

Her var det, han som tolvaarig kom til Klarhed over sit guddommelige Kald, her færdedes han senere tidligt og silde og „lærte Folket i Helligdommen", her greb han to Gange i sit Liv Svøben og rensede Templet, som snarere lignede en Købsmandsbod, for ikke at sige en Røverkule, end et Bedehus; fra Oliebjærgets Skrænt forudsagde han Templets Ødelæggelse, saa der ikke skulde blive Sten paa Sten tilbage af det, — og her, endelig, splittedes Forhænget i to, da hans Hjærte brast paa Golgata.

— — —

Og se, her kommer de Gamle ind i Billedet!

Simeon hed han, den gamle Mand, og *Anna* hed den gamle Kvinde.

Simeon betyder en Tilhører, én, der gik og længtes og

lyttede, og Anna betyder den naaderige, hun, der strømmer over med Tilbedelse og Lovsang.

Og læg Mærke til, hvor Helligaanden har arbejdet og virket i alle disse Adventskikkelsers Hjærter. Den første Gang, vi hører om Aanden, er i Luk. 1, 15. Det er Gabriel, der varsler om Johannes, at han skal blive fyldt af Helligaanden fra Moders Liv; saa i 1, 41 staar, at da Elisabeth hørte Marias Hilsen, blev hun fyldt af Helligaanden og hilste sin Herres Moder; i 1, 67 staar der, at Zakarias, da hans Tungebaand løstes, blev fyldt af Helligaanden, saa han brød ud i Lovsang; og nu hører vi her om Simeon, 2, 25—27, at „Helligaanden var over ham", — at „det var varslet ham af Helligaanden, at han ikke skulde dø, før han havde set Herrens Salvede", og at han hin Dag kom hen i Helligdommen „af Aandens Drift".

Hvor trøsterigt er alt dette om Helligaanden ikke for *os!* Ham kan altsaa ogsaa vi regne med, drives og fyldes af, saa sandt ogsaa *vi* er af Herrens Folk. Han vil ogsaa fra Moders Liv være over vore Smaa, han vil løse vore Tunger til Lovsang og drive os derhen, hvor Jesus har sin Gang.

Se her, hvor smukt de Gamle med Tillid og Kærlighed tager imod de Unge, — ret et Billede paa de Helliges Samfund! Og det er det lille Jesusbarn, der knytter Baandet imellem dem.

— — —

Der staar tre Ting i vor Tekst om Simeon.

„Der var en Mand." Det er det første.

Han var, han er ikke mere. Simeons og Annas Dag er den sidste Søndag i det gamle Aar. Aaret er bleven gammelt, og de var gamle, og snart skal det lyde om Aaret, om dig og om mig: Det var, det er ikke mere! Alt Kød er Hø, Blomsten falder af og visner, en Storm farer hen

over det, og dets Sted kender det ikke mere, og vi kender heller ikke de gamle Steder, naar vi kommer der igen.

Ak, det blev den triste Gravskrift over mangt et Menneskeliv: Han var —, han er ikke mere! Han stod en lille Tid og passede sit Hjul i Livets store Maskineri, passede det maaske godt og nøjagtigt, maaske daarligt og sløsevornt, saa blev han gammel, den før saa kraftige Haand begyndte at ryste, Øjet at svigte, saa blev han skudt til Side, Verden har ikke Brug for de Gamle, og saa en Dag kommer Døden og kryster med sin Istap-Haand det bange, hamrende Hjærte, saa er det forbi, — han var, — han er ikke mere!

Hvilken fattig Ligtale, hvor der ikke er mere at sige! Hvilket Liv og hvilken Død! Og hvilken Opstandelse at gaa i Møde for den, der kun har levet i og for denne Verden, og som har spist sin Kapital op, — som Jesus siger om den rige Mand, der vaagnede i Helvedes Pine.

— — —

Men saa staar der, Gud ske Lov, noget mere om Simeon. „Han var retfærdig og gudfrygtig."

Se, nu kommer der straks mere Indhold i Billedet! Og kan du følge med i dette, saa til Lykke med det! For du kan tro, at naar det har faaet Lov at staa i Guds Ord for alle Tider og Slægter, saa har det betydet noget. Han har i Sandhed været en god Søn af sit Folk, retskaffen og from, ingen Snyderier af nogen Art, ingen halve Sandheder.

„Retfærdig og gudfrygtig" —, somme Tider synes det en, at disse Ord passede nok saa godt paa vore Bedsteforældres Tid som paa vor. Den Pligtfølelse, den Nøjsomhed og Fromhed, som prægede dem, maa vi i vor Slægt ofte bittert savne.

Men hvis nogen saa tror, at hermed er alt godt, saa tager han alligevel fejl. Thi et Menneskes egen Retfær-

dighed frelser ikke, og Gudsfrygt i al Almindelighed slaar ikke til. Det er ganske vist meget almindeligt, at Folk tror det; men det er alligevel ikke nok. Det kan den gamle Simeon sige dig.

— — —

Thi nu kommer det tredje og det bedste.

Endskønt han nu var saadan en from gammel Mand og havde det bedste Vidnesbyrd af alle, saa fortrøstede han sig dog ingenlunde til det. Nej, han var selv klar over, at han manglede noget, før han kunde fare i Fred. Han længtes efter noget, der skulde komme fra Gud, og derfor søgte han af Aandens Drift hen i Helligdommen. „Han ventede Israels Trøst", staar der. Salig er du, om du ligner ham i dette og har set din egen Fallit og din Trang til Naade.

Og saa kom det da omsider!

Han kom hen i Helligdommen, som saa ofte før. Han nikkede til sin gamle Søster Anna. Hun var der, som sædvanligt, thi hun veg bogstavelig talt aldrig fra Helligdommen. Vi bliver gamle, sagde Anna til ham. Ja, svarede Simeon; men jeg dør alligevel ikke, — før jeg har set Herrens Salvede! — Hvor han vidste det fra? spurgte Anna. Herinde fra, svarede Simeon og pegede paa sit Hjærte, for det har Gud varslet mig ved Helligaanden! Da nikkede den gamle Anna igen, for den Røst kendte hun ogsaa.

Unge Mødre med straalende Øjne og med deres lille Skat i Favnen traadte ind, smilende og glade. Saa dejligt et Barn var da sikkert aldrig før bleven baaret over Templets Tærskel, det syntes de da hver og en. Men det havde de to Gamle set saa tit.

Men saa kom Jomfru Maria med Jesusbarnet.

En sælsom Bevægelse rørte sig i den Gamles Bryst. Det var, som om der blev hvisket til ham: Dèr! Dèr er

han, du ventede! Og dreven af Helligaanden kom han og tog det lille Barn ud af den forbavsede Moders Arme, og saa brød han ud i Pris til Gud og sagde: „Herre, nu lader du din Tjener fare i Fred, efter dit Ord. Thi mine Øjne har set din Frelse, som du beredte for alle Folkeslagenes Aasyn, et Lys til at oplyse Hedningerne og en Herlighed for dit Folk, Israel."

— — —

Hvilket yndigt Billede!

Sligt giver Helligaanden Guds Børn. Hvilken Fred! Hvilken Klarhed over, hvad han trængte til: „Mine Øjne har set din Frelse!" Hvilket Lys over Guds Gave og over Frelserens Gerning, et Lys for Hedningerne, en Herlighed for Israel.

Saa staar han da, den gamle Guds Mand, med Jesus i sin Favn. Men, ret beset, var det nok Jesus, der bar ham. Bar ham ind i Herrens Frelse, saa han kunde fare hjem i Fred!

Saa kom ogsaa den gamle Anna til. Hun var Fanuels Datter, af Asers Stamme, staar der, og var nu 84 Aar gl. Kun i syv Aar havde hun haft sin Mand, saa blev hun ene, og saa søgte hun — som saa mange gamle Kvinder lykkeligvis gør — Trøst i sin Sorg hos Gud, og derved fandt ogsaa hun Vej til Helligdommen. Den fik hun snart saa kær, at hun var der tidligt og silde, og hun tjente Gud med Bønner og Faste Nat og Dag. Ja, hun blev en Profetinde, staar der, en af dem, som kom ind i Herrens fortrolige Omgang.

I den gamle Pagts Tid omtales tre Profetinder: Maria eller Mirjam, Moses' Søster, *2* Mos. 15, 20; Debora, Dom. 4, 4—5, og Hulda, *2* Kong. *22*, 14. I ny Testamente omtales Anna her, og Evangelisten Filips Døtre, Ap. G. *21*, 9. Desuden advares i Ez. 13, 17 flg. mod de falske Profetinder.

I sine „Opbyggelige Taler“ skildrer S. Kierkegaard Anna som den ærværdige Kvinde, hvis Sind er imellem Gravene, og som nu, skønt meget bedaget, dog staar som det eviges unge Trolovede, — — „afblomstret, dog endnu frodig, forladt, dog ikke henvisnet, barnløs, dog ikke ufrugtbar, bøjet af Aarene, dog ikke nedbøjet, Enke og dog trolovet“.

Nu kom ogsaa hun til og priste Gud.

Og det ligner saadan en from gammel Kvinde saa godt, at hun kunde da ikke tie med det, men gik hen og „talte om ham til alle, der ventede Jerusalems Forløsning“.

— — —

Og hvad siger disse to kære Gamle saa til os?

De siger: Søg din Fred hos Jesus! Tag ham i Favn, saa kan du fare i Fred.

Brorson slutter sin Salme om Simeon med dette Vers:

O, Jesus er endnu at faa;
men han vil favnetages,
har du ej skønnet ret derpaa,
da skal det dybt beklages.
Thi Hjærtet finder ingen Ro,
før det udi den sande Tro
sin Jesus ser og favner.

MODSIGELSENS TEGN.

Det var nok ikke saa sært, at „hans Fader og hans Moder undrede sig over de Ting, som blev sagte om ham“.

Men større endnu blev deres Forundring, da den gamle Simeon nu velsignende vendte sig imod dem og gav sig til at profetere. En guddommelig Henrykkelse kom over ham, Aandens Glød luede i hans Øjne, og han sagde: „Se, denne er sat mange i Israel til Fald og Oprejsning og til et Modsigelsens Tegn, for at mange Hjærters Tanker skal aabenbares, — ja, ogsaa din egen Sjæl skal et Sværd gennemtrænge.“

Se, siger den gamle Simeon, som om det stod skrevet paa den hvide Barnepande, — se, siger han og skuer profetisk ud over Barnets Liv og Fremtidsskæbne, se, denne er sat af Gud — —.

„Sat af Gud“, saadan staar Jesus den Dag i Dag som som det urokkelige Midtpunkt midt i Slægtens Malstrøm, sat af Gud som en Frelsesklippe for den, der tror, og som en Anstødssten for de vantro, — sat af Gud staar han som det evige, store Guds Skel: „Se, jeg sætter i Zion en Hovedhjørnesten, udvalgt og dyrebar, og den, som tror paa ham, skal ingenlunde blive til Skamme.“

Og til ham maa vi alle tage Stilling.

Nogle bliver gamle og graa som Simeon og Anna, andre faar kun et kort Liv. Alder og Stand, Tid og Køn kan veksle; men alle maa vi tage Stilling til Jesus, og af vor Stilling til ham afhænger vor evige Lod: Himmel eller Helvede, Frelse eller Fortabelse.

— — —

Skal nu din Stilling til ham blive den rette, saa maa du igennem det, Simeon siger: Fald og Oprejsning.

Det maa begynde med Fald. Ikke med Fald i Synd

og Vantro, for i den Forstand har vi alle mere end nok af Fald; men et Fald i dit Hjærte, et Fald fra dine hovmodige Tanker om dig selv, et Fald fra den Piedestal af Selvgodhed, som du og jeg af Naturen er saa tilbøjelige til at klatre op paa og prale af.

Menneskehjærtet er en underlig Ting, ustadigt og uroligt. I vore bedste Øjeblikke erkender vi jo saa klart, at vi ligner Adam Homo, at vi har sveget vore Idealer, at vi i Grunden er nogle ynkelige Pjalte, der har leflet med vor egen Synd, nedværdiget os ved Menneskefrygt, Usandhed og Fejghed og plettet os med ækelt Syndesmuds; men saa til andre Tider synes vi egentlig helt godt om os selv, der er da *noget* godt hos os, og vi er da ikke værre end saa mange andre. Kort sagt: saa er vi selvsikre og rethaveriske.

Se, det er her, Jesus maa bringe os til Fald. Thi de hoffærdige staar han imod; men de ydmyge giver han Naade. Ak, søger de ydmyge Steder! Ned maa du, ned paa Tolderens Plads, ned, hvor du bliver fattig nok til at lade dig frelse af Naade.

Thi da, og først da, vil Jesus oprejse dig. Saa bøjer han sig ned over dig og drager dig ind til sit Hjærte. Frygt ikke, siger han, saadan som han kan sige det: Dine Synder er dig forladte!

Saaledes er Jesus den Dag i Dag det store Modsigelsens Tegn. Overfor ham staar man blottet, alle Hjærtets Tanker aabenbares, — dine Tanker, og mine Tanker, vore lønligste Tanker, alle Menneskers Tanker.

Hvor er denne Profeti fra den gamle Simeon ikke gaaet i Opfyldelse! Hvor gik den bitterligt i Opfyldelse for Maria den Dag, hun stod ved hans Kors som stungen gennem Sjæl og Liv med Mordersværd og Dræbekniv! Og hvor gaar den i Opfyldelse den Dag i Dag, — ogsaa for *os* to moderne Mennesker, som lever saa mange Aar efter.

Han er i Sandhed det store Modsigelsens Tegn i de skiftende Slægter.

Maatte han saa blive dig til Fald og til Oprejsning, ja til evig Frelse for din Sjæl!

— — —

Og hermed glider saa ogsaa disse to yndige gamle Skikkelser ud af Sagaen for os. Vi ser dem kun som i et Glimt, som naar vi ser Lysbilleder, — først er der ingenting, saa kommer Lyskeglen og spiller paa det hvide Lærred, saa ser vi Billedet, ak, saa kort, og saa bliver alt mørkt.

Men saadan er jo hele Menneskelivet, og særlig for de gamle, — for de unge *kan* dø; men de gamle *skal* dø.

Kunde da blot vore kære gamle som disse to „fare i Fred", fordi de har faaet Jesus i Favnen!

Intet er mere trist end at se Livet ebbe ud og Aandsevnerne sløves hos et gammelt Menneske, uden at Livets Lys skinner for dem fra Jesus. Uden Liv og uden Haab luder de mod Graven.

Men intet er skønnere end at se de hellige gamle Mennesker, lutrede i Livets Skole, prøvede i mange Slags Trængsler og derfor milde og fredfyldte, med Guds Naade i Hjærtet og Jesus i Favnen. Saadan har jeg set en forunderlig skøn, velsignet Guds Mand, min gamle, faderlige Ven, Kammerherre *Barner,* som bar sine Trængsler saa ydmygt og kønt, indtil han fredfyldt bøjede sit smukke, hvide Hoved i Døden og gik salig hjem til sin Herres Glæde.

En saadan velsignet gammel Bedstefar eller Bedstemor har en stor Mission at øve. Tro blot ikke, at du er glemt eller overflødig. Dit Eksempel vil virke ned igennem Slægterne til Velsignelse, og ved din Bøn og dit Vidnesbyrd kan du gøre store Ting endnu.

Thi naar vore Børn en Gang staar ved vore Grave, da

er det ikke alle de ydre Ting, de vil tænke mest paa, — ikke hvor mange Strømper, vi stoppede for dem, eller Rundtenomer, vi smurte til dem, — men det, de vil mindes, er det Spor, vi har traadt, den aandelige Arv, de fik efter os, det Sind, der var Bærekraften i vort Liv. Og her kan I Gamle virke med den allerstørste Vægt til den største Velsignelse.

— — —

Indtil vi saa snart, — o, hvor snart — alle skal mødes paa den anden Side Floden i det store Faderhus, hvor evigt de skal sammen bo, som did fandt Vej i Jesu Tro, de unge med de gamle.

Vi er jo alle paa Vej til den store Flod, der skiller os fra Evigheden. Endnu en lille Stund dvæler vi her, saa gaar vi gennem Dødens iskolde Vand over til Paradisets Strand.

Men som Josua, — det betyder Frelser, — i den gamle Pagts Tid førte Guds Folk over Jordans Flod ind i det forjættede Land, saaledes fører Jesus, vor Frelser, ogsaa *sine* hjem til Paradis.

Derfor kan Guds Børn vel nok sørge og græde i Skilsmissens Stund, ellers maatte vi jo være Stok og Sten, og vor Frelser græd jo ogsaa selv ved Lazarus' Grav; men vi sørger dog som dem, der har Haab.

— — — Ovre i Ribe gik en ung Tømrersvend og passede sit Arbejde; men ovre paa den anden Side Aaen laa en stor, smuk Have, og mange Gange saa den unge Knøs med Længsel derover; thi derovre boede den unge, rige Pige, Elisabeth, i hvem han var — tilsyneladende haabløst — forelsket.

Her skal nu ikke fortælles, hvordan han fandt og vandt hende, — nok er det: hun blev hans, og ovre i Amerika svang han sig op og vandt sig baade en smuk Stilling og et anset Navn. Enhver dansk Amerikaner nævner med

Stolthed Præsident Roosevelts Ven *Jacob A. Riis,* som døde i 1914. Han havde den Sorg, at hans Hustru døde i 1904. Det var et haardt Slag for ham; men han siger selv derom:

„Mange af mine Venner spørger, hvad jeg vil gøre, nu da hun, som var Inspirationen i det altsammen, er gaaet bort. Ja, gaaet bort er hun; men hun er ikke borte. Hvis jeg troede det med min inderste Sjæl, vilde jeg være utrøstelig. Men det er kun Aaen, der skiller os, som da vi var Børn. Og jeg ved nu lige saa sikkert, som jeg vidste det den Gang: Hun er i Haven histovre, hvor alle hendes Somre er skønne, og hun venter mig dèr. Saa vil jeg nu søge Vejen til den Have, indtil jeg finder den. Jeg frygter ikke for at tage fejl af Vejen; thi vor Herre Jesus har selv kortlagt den saadan, at jeg ikke kan tage fejl. „Jeg er Vejen," sagde Jesus. Og hun gik trøstig over Aaen med ham og var ikke bange."

Se, det er at sørge som den, der har Haab!

— — —

Simeon og Anna veg ikke fra Helligdommen, de tjente Gud med Bønner og Faste Nat og Dag og talte til alle, som ventede Israels Trøst, om ham, der var bleven deres Hjærtes Skat. Og saadan er de til Velsignelse den Dag i Dag.

Og er der end paa Gravens Rand
en Timestid tilbage,
og gør vi saa det lidt, vi kan
som gamle Folk og svage.
Saa faar vi det, *Han* kalder Ret,
som gavmild sig forregner let,
vil heller gi' end tage.

Grundtvig.

FLUGTEN TIL ÆGYPTEN.

STJERNEN I ØSTEN.

Vor trofaste Ven og Fører, Lukas, slutter sit Jule-Evangelium her med Jesu Fremstilling i Templet. Han siger: „Og da de havde fuldbyrdet alle Ting efter Herrens Lov, vendte de tilbage til Galilæa til deres egen By, Nazaret."

Vejen fra Bethlehem til Nazaret gik imidlertid ikke slet saa glat for det hellige Jule-Trekløver. De maatte først en lille Omvej om ad Ægypten; men herom fortæller Lukas intetsomhelst. Det gør derimod — heldigvis — Mattæus i sit andet Kapitel.

— — —

Kapitlet begynder med et andet Jule-Trekløver, med Hellig-tre-Konger.

Hellige var de sikkert nok; men der staar ellers intet, hverken om at de var tre, eller at de var Konger; men saadan fortæller den ældgamle, kirkelige Tradition, — tre skulde de være, fordi der var tre Menneskeracer, den hvide, den gule og den sorte, og fordi der nævnes tre Gaver, og Konger skulde de være, fordi de skulde repræsentere Menneskenes øverste Magt, der kom for at hylde Himlens Kongesøn, og *Caspar, Melchior* og *Baltasar* hed de, — hvor man nu ved *det* fra?

Caspar, fortæller den gamle Tradition, var Konge af Persialand, han bragte Myrrha, — Melchior var de Nubiers Drot, han bragte Røgelse, — Baltasar var Konge af de Morianers Land, han bragte Guld.

De blev snart gjort til Helgener i den katolske Kirke, og i 1164 bragte Kejser Frederik Barbarossa deres Ben til Kølln, hvor de endnu findes!!

De var gode at paakalde for dem, der skulde paa lange Rejser, mod Uvejr og brat Død. De havde jo selv foretaget en lang og farefuld Rejse! Endnu i vor Kirkesalmebog af 1855, som mange af os har brugt i vor Ungdom, stod der i Bønnerne bag i ogsaa en: „Naar man vil rejse", og deri hed det: „Du, som førte de vise fra Østerland til Bethlehem og hjem igen uden al Skade og Forhindring, dig beder jeg ydmygelig, at du paa denne min Rejse ogsaa vil bevare mig" o. s. v.

Endvidere var de gode at paakalde mod den faldende Syge (Epilepsi), fordi der staar, at de „faldt ned for Barnet" (sic!).

Og endelig kunde de vise Varsler og tyde Drømme; — mangen ung Pige har i gamle Dage, angst og skælvende med det trearmede Lys i sin Haand foran Spejlet, sagt det gamle Vers: „Jeg beder Jer, hellige Konger tre, I mig i Nat vil lade se, hvis Dug jeg skal brede, hvis Seng jeg skal rede, hvis Navn jeg skal bære, hvis Brud jeg skal være", — denne Evne tillagde man dem, fordi de var Stjernetydere og Vismænd, der forstod baade Stjernernes Blink og Englenes Vink.

— — —

Guds Ord siger kun, at det var „vise Mænd fra Østerland", d. v. s. fra Kaldæerne. Blandt disse stod Videnskabeligheden højt. Der var „Universiteter" baade i Babylon og to andre Byer. Og det var især Astrologi, man dyrkede, d. v. s. man studerede Stjernehimlen og tog Vars-

ler af de forskellige Konstellationer. Hvert Menneske havde *sin* Stjerne, og det gjaldt om at have en Lykkestjerne over sin Fødsel.

En Mand som Bileam, denne mærkelige (og sørgelige) Profetskikkelse, er en saadan „Mager" eller Stjernetyder allerede fra den gamle Pagts Tid, — i 4 Mos. 24, 17 siger han: „Jeg ser ham — dog ikke nu; jeg skuer ham — dog ikke nær; der opgaar en Stjerne af Jakob; der hæver sig et Spir af Israel!" Og Daniel, der jo opholdt sig ved Babylonerkongens Hof, taler ogsaa om de Syner, *han* saa om Natten, om den gamle af Dage og en Menneskesøn, der kom i Himmelens Skyer.

Med Flammeskrift havde Gud skrevet sit Navn og sine Hemmeligheder i de funklende Stjerner, og denne Stjerne, som Bileam varslede om, kunde Menneskene aldrig glemme. Glimt i Glimt lyste den igennem Profeternes Skrifter for Israel, og selv i Hedenskabets mørke Nat spejdede vagtsomme Øjne efter den.

Og nu fortæller vore Dages Astronomer, at der i Jesu Fødselsaar fandt en Stjerne-Sammenstilling Sted, en Konstellation af Jupiter og Saturn d. 20. Maj, d. 27. Oktober og d. 12. November, — saaledes glimtede de frem, forsvandt og viste sig atter. Og der er for os jo intetsomhelst unaturligt i, at ligesom underfulde Tegn i Naturen fulgte vor Frelsers Død, saaledes har det ogsaa været ved hans Fødsel. (Med Hensyn til Aarstallet skete dette Aar 747, ikke som efter *vor* Tidsberegning 754, idet Abbed Dionysios den lille, som oprindelig udregnede det, har ansat det hele mindst 5 Aar for sent, saa vi er 5 Aar bagefter, — Aar 1925 skulde egentlig være 1930 o. s. v. Kong Herodes den Store døde nemlig Aar 750, og Jesus blev jo født, medens *han* var Konge.)

Det var maaske netop denne Stjernesammenstilling, de vise Mænd saa, og som drog dem ud paa den lange

Rejse for at finde den Stjerne af Jakob, det Herskerspir af Israel, som Stjernen varslede om. Thi nu var det bleven Julenat, „og just som Midnatshanen gol, blev Jakobs Stjerne til en Sol". Englene sang for Hyrderne, og med ét der blev at skue én Stjerne saa klar paa Himlens Bue „som en lille Stjernesol". Og se, „Stjernen, som de havde set i Østen, gik foran dem, indtil den kom og stod ovenover, dèr hvor Barnet var. Og da de saa Stjernen, blev de saare meget glade."

Den Stjerne er aldrig bleven slukket; men har straalet siden for alle dem, der spejdede efter den i Aarvaagenhed og Bøn.

— — —

Og saa gik de vise Mænd alligevel fejl af Vejen!

De gik nemlig om ad Kongeborgen.

Dèr, mente de da, den lille Kongeprins absolut maatte være. Men de fandt kun en magtsyg og blodgrisk gammel Herodes, som blev „forfærdet", da han hørte om denne nye Medbejler til Tronen, — „og hele Jerusalem med ham", staar der, — ja, hele Byen, undtagen de faa, der ogsaa spejdede efter Stjernen og „ventede Israels Trøst", som der staar om Simeon og Anna. Men hele det verdslige Jerusalem med Kongen i Spidsen lagde straks Planer om at faa den Stjerne slukket og det Barn ryddet af Vejen. Dens hellige Lys generede det verdslige Sind.

Og saadan er det altid gaaet senere i Kirkens Historie.

Da Kirken blev verdslig og rykkede ind paa Kongeborgen og gik i Statens Tjeneste, da svandt Stjernen bort, og da sad under Kejserdom og Pavevælde de søgende Sjæle ene tilbage, forknytte og raadvilde i Middelalderens Mørke. Kun for enkelte fromme Sjæle viste Forjættelsens Stjerne sig i et lysende Glimt, saa de kunde holde Haabet oppe baade for sig selv og andre; men ellers var det mørkt, og Dunkelhed skjulte Folkene.

I Universitetets smukke Reformationskantate, der nu ligesom selve Reformationsfesten — formodentlig paa Grund af sin kristelige Karakter — er afskaffet, sang vi, efter J. L. Heibergs Tekst til Weyses Musik, saaledes om Stjernen:

Stjernen stod paa Nattens Himmel
og fordunkled alle dem,
som i Krans om Bethlehem
slynged' sig i talløs Vrimmel.
Vise Mænd fra Østerland
droges did ad fjærne Veje,
knælte ved det ringe Leje,
hvorpaa Frelseren var lagt.

Sekler svandt, — paany den glimter
efter femten hundred Aar,
men paa Himlen ej den staar,
Mennesket i sig den skimter.
Og den leder vise Mænd
did, hvor over alle Troner
end den himmelske Forsoner
ses i Lysningen af den.

Det var for Martin Luther, Stjernen glimtede frem igen „efter femten hundred Aar" i sin fulde Glans, og atter ledede den fromme Mænd i enfoldig Tro hen til Kongebarnet i Bethlehem.

Saa sluktes den igen i Rationalismens Nat; men for godt hundred Aar siden gik en ung dansk Teolog hjem ad Strandvejen en Vinteraften under en funklende Stjernehimmel, og for denne unge Mands Øje glimtede atter Stjernen frem. Det var N. F. S. Grundtvig. Og Stjernen fødte en Sang i hans Sind, den danske Kirkes uopslidelige

Hellig-tre-Kongers Sang: „Dejlig er den Himmel blaa", hvor han synger om, at vi har og en Ledestjerne, som kan føre os til Jesus Krist:

Denne Stjerne, lys og mild,
som kan aldrig lede vild,
er hans Guddomsord det klare,
som han os lod aabenbare
til at lyse for vor Fod.

— — —

Glimte frem og slukkes — ret som alle de andre Stjerner, — det har altid været Julestjernens Lod.

Men altid staar den ovenover dèr, hvor Barnet er.

Og endnu ligger Mørket tæt over store Dele af Jorden. Aarvaagne og søgende Sjæle spejder efter Stjernen den Dag i Dag. Men det er *vor* Pligt og *vor* Livsopgave at kaste lidt af Evangeliets Stjernelys ind i Hedenskabets Mørke til Trøst for dem, der længes.

Vi kan række dem Guds Ord, det er en sikker Vejviser, — vi kan bede for dem, og vi kan gennem vore Missionærer vise Jesus frem for dem, saadan som Josef og Maria gjorde, saa de kan se lidt af hans Herlighed, og se paa os, at selv om vi maaske ikke *er* bedre, saa *har* vi det bedre, fordi vi har fundet ham, der er den forjættede Stjerne af Jakob.

Hellig tre Kongers Dag burde snart igen blive en Helligdag. Den er jo vor Kirkes Fest- og Offerdag for Hedningemissionen. Kongerne var jo nemlig de første Hedninger, der søgte Jesus som paa hele den hedenske Verdens Vegne.

Mange gribende Træk fortælles os derude fra om længselsfulde Sjæle. Thi de findes, trods al vor Angst og Afsky for en altfor rosenfarvet Missionsromantik.

Saaledes fortæller f. Eks. Mr. Passmore, Sekretær ved

„The christian litterature society" i Madras, følgende Træk:

Narayanan, en Hindu, er født i en Landsby i Sydindien. Da han var 30 Aar gammel, kom han paa en Forretningsrejse til Ceylon, og her hørte han for første Gang om Jesus, idet han traf en Missionær, som bl. a. gav ham et lille Hæfte: „Hjærte-Bogen". Narayanan tog det med hjem, læste det og blev i sit Hjærte overbevist om Afguderiets Tomhed; men Fred i Troen havde han dog ikke endnu.

Saa gik der ti Aar, i hvilke han hverken hørte eller saa yderligere til Kristendommen, — ti lange Aar, i hvilke den lille Bog var hans eneste Trøst. Og saa brændte en Dag hans Hus. Han styrtede ind i Flammerne for at redde sin kæreste Ejendom, sin lille Bog;han løb hen og gemte den under en Sten og vendte saa tilbage for at bekæmpe Ilden. Men da han vilde hente sin dyrebare Bog, var den stjaalen. En eller anden havde beluret ham og formodentlig tænkt, at det, han gemte dèr, maatte være en særlig kostbar Skat! Stor var hans Sorg; men Bogen var og blev borte.

Saa gik der atter ti lange Aar; men Længselen i hans Hjærte blev ved at leve. Da kom der endelig en Missionær til hans Egn. Og som en anden Nikodemus gik han en Aftenstund ud til ham, og da, efter tyve Aars ihærdige Søgen, ledte Stjernen ham omsider hen til Jesus, og i en Alder af 50 Aar blev han ved Daaben et Guds Barn.

— — —

Velsignede Stjerne! Du leder os til Jesus. Ja, du er Jesus selv!

Paa vor Bibels sidste Blad siger Jesus: „Jeg er Davids Rodskud. Jeg er den straalende Morgenstjerne!" Og Aanden og Bruden svarer: „Ja, kom, Herre Jesus."

*

HELLIG TRE KONGER.

ingo synger en dejlig Hellig-tre-Konger-Salme, fuld af Marv og Kraft. Den begynder: „Det runde Himlens Stjernetelt skal og sit Vidne bære om den nyfødte Barnehelt." Deri siger han bl. a. om Vismændene fra Østerland, at deres Flid var „ufortrøden". Det var den ogsaa, de var i Sandhed ærlige Søgere, og det kan de lære os meget om. Hvor har de „taget sig for en Rejse saa lang at finde Barn Jesus i Krybben trang", som der staar i en anden Hellig-tre-Konger-Salme, som gaar paa en snurrig gammel Folkevisetone.

Var blot alle *vore* Kirkegængere indstillede paa en saadan ufortrøden Søgen! Men paa hvor mange passer det? Man gaar hen at høre Pastor X eller Y, — man søger Guds Hus; men søger man ogsaa Gud? Hvor mangen Kirkegænger vilde ikke blive højst forbavset, maaske forfærdet, hvis de virkelig tænkte, der skulde *ske noget* med *dem* den Dag! — Du er født i et Land med tusindaarig Kristendom, du er ved Daaben indlemmet i den kristne Kirke, du er kendt med de hellige Sandheder om Jesus Kristus, der blev født i Bethlehem, du har gaaet til Præst og er bleven bekræftet i din Daabs Naade, du lever i et Land, hvor der udgives en Vrimmel af Traktater, kristelige Bøger og Blade, altsammen udmærket; men er du *en Søger?*

Hvad vilde *du* paatage dig af Rejse og Besvær for at søge Jesus? Hvad gør du for det? Søger du ham, dagligt, i dit Lønkammer? *Gaar* du efter den Stjerne, som fører dig til Jesus? Hvornaar var du sidst til Alters? Hvordan stiller du dig overfor den Herre, som med sit Blod købte dig paa Golgatas Kors? Søger du ham i Samfundet, hvor hans Hellige samles? Er du virkelig en Søger,

eller hvad mener du selv om din Kristendom i Sammenligning med de vise Mænds ufortrødne Søgen?

— — —

For det andet kan vi lære af dem at blive ved at søge, indtil man finder. Det gjorde de. Og det er jo da det, der er Meningen med at søge. Man søger jo da ikke blot for at blive ved at søge, men for at finde.

Vel er det dejligt at faa Besøg af en søgende Sjæl, og vel ligger der et forjættende Skær over den, der virkelig søger; men det er dog ikke Meningen, at nogen i Aarevis skal blive ved at gaa og være „et søgende Menneske". Den Slags ender med at blive aandeligt forkludrede, de bliver et let Bytte for Sværmerier, de bliver „omvendte" en halv Snes Gange og hænger altid efter de sidste Modeprofeter.

Søg; men søg for at finde.

Se nu, hvorledes de vise Mænd bar sig ad. De kom til Jerusalem og spurgte sig for overalt, baade hos Herodes og hos de Skriftkloge, de brugte alle Midler; og siden lod de sig hverken hæmme eller skræmme fra at søge *den direkte Forbindelse med Jesus*.

Lær af dem! Slaa dig ikke til Ro med at være „i Jerusalem", i en vis Gudfrygtigheds Luft, mellem de Skriftkloges aandeligt døde Kundskab eller den udvortes Rettroenhed.

Søg Jesus selv! Søg ham i hans Naademidler, søg ham i Guds Ord.

Den norske Pastor Storjohann fortalte, at han en Gang besøgte den berømte amerikanske Evangelist Moody. Til sidst spurgte han Moody's Søn, der havde vist ham rundt: „Hvor finder Deres Fader nu egentlig sin Krafts Kilde?" Da pegede Sønnen paa et Hjørne af Stuen, hvor der laa en hel Stabel Bibler, gamle, slidte, læst fuldstændigt i Filler og Laser. „Dèr!" svarede han. — Vi har og den

Ledestjerne, og naar vi den følger gerne, kommer vi til Jesus Krist.

Saaledes skal ogsaa du bryde igennem alle Hindringer, indtil du har naaet dit Maal: et personligt Møde med Jesus.

„Prøv," siger Spurgeon, „og prøv igen. Thi ingen ved, hvad han kan udrette, før han har prøvet. Mine Børn synger en lille Sang med det Omkvæd:

Lykkes det ej straks, min Ven,
prøv, prøv, prøv igen!

Og det samme anbefaler jeg voksne Folk, naar Verden er gaaet dem imod, og de mener, det er bedst at opgive det hele. Det er ikke til at holde ud at blive siddende i Mudderet; men „prøv" bringer Vognen op paa fast Grund. Ræven sagde: „prøv" og slap bort fra Hundene, der næsten havde fat i den. „Prøv," sagde Vintergækken og blomstrede op under Sneen. „Prøv," sagde Lærken og steg op paa sine Vinger. Vent ikke paa andres Hjælp. Vil du vente, til alle Veje er brolagte, kommer du til at vente længe. Dine egne Ben er bedre end Stylter; fortrøst dig til Gud og giv dig paa Vej. Man kan koge i smaa Gryder saa vel som i store, og der kan ogsaa vokse godt Korn paa smaa Marker. Gør, hvad du kan, bed hjærteligt dertil, og overlad Udfaldet til Gud."

Har disse friske Ord ikke ogsaa noget at sige til dig?

Tab ikke Modet; thi derved bliver Vanskelighederne ikke mindre; men du berøver dig selv Frimodighedens uvurderlige Hjælp. Søg, og du skal finde, saa har de sanddrue Læber jo sagt.

— — —

For det tredje lærer de hellige tre Konger dig, at har du fundet Jesus, saa skal du tjene ham.

Der staar, at „de gik ind i Huset", — nu var der altsaa gaaet en Tid, siden de søgte Herberge i Stalden, og

at de fandt „Barnet med dets Moder Maria", altsaa ikke paa katolsk: Moderen med Barnet, og saa „faldt de ned og tilbad det og oplod deres Gemmer og ofrede det Gaver: Guld, Røgelse og Myrra". Det skal vi ogsaa ligne dem i.

Først var der Guld.

Og hvad betyder det? Det betyder ganske simpelt: Guld, d. v. s. dine Penge! Sølvet og Guldet hører jo Herren til, som der staar, og lad os endelig ikke blive saa aandelige, at vi glemmer, at Herren ogsaa behøver vore Penge. Vilh. Beck plejede som bekendt at sige, at Pengepungen var det sidste og det vanskeligste at faa omvendt hos et Menneske.

Og her ser du, hvor „prosaisk" den hellige Skrift er. Tænk, selv i den hellige Julehistorie tales der om Penge. Thi Gud, som er praktisk, ved, at der nu en Gang hører Penge til, ogsaa naar Talen er om Guds Rige, i indre og i ydre Mission. Og ogsaa det lille Jesusbarn behøvede Penge. Hans jordiske Forældre var jo Smaakaarsfolk; men snart stod de foran en dyr og besværlig Rejse til Ægypten. Da er det trøsterigt at se, at ogsaa for dette vidste Gud Raad, — han sendte dem Penge gennem de vise Mænd. Penge er vel det mest uaandelige af alt; men naar de ofres under Bøn, kan de blive til den største aandelige Velsignelse.

Vel er Pengene nødvendige; men det største er de dog ikke. Kingo synger i sin Salme herom:

Kom, arme Sjæl, som intet har
af Verdens Guld i Hænde,
tro ej, fordi din Haand er bar,
din Gud dig ej vil kende.
Lad Jesus kun dit Hjærte faa,
hvad end de rige mene,
kun Hjærter hæger Jesus paa,
ej Guld og Ædelstene.

Nej, bestikke ham kan du ikke, og han lader sig ej heller blænde af jordisk Glans og Ære, han, som selv var den fattigste af alle i Bethlehems fattige Krybberum; men du maa være rede til at tjene ham med alt, hvad dit er, med Legeme, Sjæl og Aand, og med dine Penge!

— — —

Dernæst ofrede de Røgelse.

Og om Røgelsen staar der, at det er de Helliges Bønner. Den udvortes Røgelse, som de bruger i Papisternes Kirker, gør det vistnok ikke. Men der staar i Aab. 8, 4: „Og en anden Engel kom og stillede sig ved Alteret med et Guldrøgelsekar, og der blev givet ham megen Røgelse, for at han skulde føje den til alle de Helliges Bønner paa Guldalteret foran Tronen. Og Røgen af Røgelsen steg op med de Helliges Bønner fra Engelens Haand for Guds Aasyn."

Saaledes er det i Himlen, og allerede David siger i Sl. 141, 2: „Lad min Bøn staa som et Røgelse-Offer for dit Ansigt, Herre." Ofre ogsaa du Gud din Bøn! Ikke blot Begærings-Bønnen; men Bøn som den, der er i Guldskaalerne, den hellige, dvælende Bøn, den tilbedende Bøn, som er den mest ophøjede og mest uselviske Form for Bøn.

I det sidste Kapitel af „Sejren", om Jesu Kristi Opstandelse, har jeg nærmere udviklet dette om Tilbedelsens Tjeneste. Derfor maa det være nok her blot at pege paa det. Lær af de vise Mænd! Gaa ind og tilbed Gud! Dvæl hos ham i stille Andagt. Lad ogsaa din Bøn „staa" for hans Ansigt som et Røgelsesoffer!

— — —

Det tredje, de ofrede, var Myrra.

Det var en vellugtende Harpiks, der flød af Myrratræet, og som brugtes til vellugtende Salver.

Guld var en Kongegave, Røgelse og Myrra en Præstegave, det var altsaa til Konge-Præsten efter Melkisedeks

Vis, de vise Mænd ofrede; thi lige fra sin Fødsel var han vor evige Konge og Præst.

Men medens Røgelsen er et Billede paa Bønnen, der ofres til den bestemte Tid, er Myrraen et Billede paa det vedvarende, paa Salven, der fylder Huset med sin Duft, d. v. s. paa *vort Liv.*

Vort Liv skal, som Paulus siger, være „en Kristi Vellugt for Gud", og det forklarer han saaledes i *2* Kor. *2*, 15, at vi for dem, der frelses, bliver en Duft af Liv til Liv og for dem, der fortabes, en Duft af Død til Død.

Det skal vi nu ikke spekulere paa, hvordan det skal falde ud i det enkelte Tilfælde. Vi har blot at sørge for at holde Myrraen *ren,* saa det virkelig kan være *Kristi* Vellugt, vi spreder om os, og ikke vor egen, langtfra behagelige Duft; thi du ved, hvad Ordsproget siger, at „Selvros stinker". Og lad os vogte os for at ligne hin troende Mand, om hvem det blev sagt: „Ja, ude er han et brændende Lys; men hjemme oser han."

Medens Os stemmer for Brystet og fylder én med Ubehag, faar Vellugt os derimod til uvilkaarlig at udvide Næseborene og suge til sig. Sørg da for at holde din Myrra ren ved hellig Agtpaagivenhed og Aarvaagenhed, saa skal ogsaa *dit* Hus blive fyldt af Salvens Vellugt, og ogsaa du skal være en Kristi Vellugt, en Livsens Lugt til Liv.

— — —

Endnu ét kan de hellige tre Konger lære os.

„Da de var blevne advarede af Gud i en Drøm, at de ikke skulde vende tilbage til Herodes, drog de ad en anden Vej tilbage til deres Land." Her har vi et skønt Vidnesbyrd om deres Lydighed og om hele deres aandelige Forstaaelse af, hvad det drejede sig om med det lille Barn, hvis Stjerne de havde set i Østen.

For dem var det ikke Kongegunst om at gøre. De havde set Barnets Stjerne, nu havde de set Barnet selv og havde

tilbedt det, saa adlød de Gud og drog bort ad en anden Vej til deres Land.

„Ad en anden Vej — til vort Fædreland", — det er Overskriften over deres Liv, som har set Herrens Herlighed i Jesusbarnets Øjne, der er klarere end alle Himlens Stjerner. Ad en anden Vej — men en ny og saligere Vej, i Tro og Lydighed, — til vort rette, himmelske Fædreland.

Dèr skal vi saa mødes fra alle Guds Veje, — ogsaa med Caspar, Melchior og Baltasar.

HERODES' BARNEMORD.

Onde Kaar og strenge Dage beredtes straks vor kære Frelser. Naar Gud afslørede *sin* Hemmelighed til Menneskenes Frelse, og Himmelens Kræfter rørtes, saa maa vi da ikke undre os over, at Djævelen ogsaa mobiliserede al *sin* Magt for at krydse og tilintetgøre Guds Frelses-Planer.

Og desværre har han jo aldrig manglet Redskaber, og denne Gang var det en Konge selv, der blev hans villige Haandlanger.

Den store, ligegyldige Hob havde allerede halvvejs glemt det hele. Man havde med en vis Interesse hørt om det forunderlige Barn, om de overnaturlige Tegn ved dets Fødsel, om Hyrdernes Syn og Englenes Sang; men Tiden gik, og hver Dag bragte *sin* Sensation, og saa blev Jesus skudt i Baggrunden.

Akkurat som det gaar den Dag i Dag.

Vist er de „grebne", alle de Mennesker, som Juleaften hører Evangeliet og synger Salmerne; men saa kommer

Nytaar med Status-Opgør og Prisnedsættelser og Reklameudsalg, — man lægger Julepynten i Æsken og trækker Arbejdstøjet paa, og hvad bliver der da til Rest af Julen? Hvor kendes dens Indsats af Glæde eller dens Krav om personlig Helliggørelse?

Man har holdt Jul, fordi Almanaken nu en Gang siger, at nu *er* det Jul, og det gør jo „alle Mennesker". „Skik og Brug" er de træge, selvregulerende Lodder, som holder Værket i en slidsom Gang, indtil til sidst en lille Tap brister et Sted, og det hele gaar i Staa. Saa glider man ud i den graa Død, og selv dèr følger man Skik og Brug, for dø, det skal vi jo alle!

Det er Ligegyldigheden i Forening med Verdsligheden, der dræber Julen, ja maaske Jesusbarnet selv i Hjærterne. Julen gav dem ikke „Stødet til den evige Bevægelse". Jesus blev ikke Midtpunktet i deres Liv.

Men der var to, som ikke glemte, og som derfor ikke faldt til Ro, og det var *ham,* der hadede, og *hende,* der elskede, — Herodes og Maria, Morderen og Moderen. Had og Kærlighed —, det er to stærke Motorer, som nok skal holde Liv i Tingene.

— — —

De hellige tre Konger er gaaede ud af Sagaen. Da de havde tilbedt Konge-Barnet og ofret, drog de deres Vej med Glæde. Men en femte Konge, som ikke var hellig, glemte ikke den lille Medbejler til Tronen, han havde hørt om af de vise Mænd.

Og her havde Djævelen i Sandhed fundet en Mand, der ikke veg tilbage for noget Middel, selv det blodigste.

I min Bog *„Kongespejlet"* har jeg udførligt skildret de fire Konger af Herodes-Slægten, som optræder i Ny Testamente: Herodes den store, Matt. 2; — hans Søn, Herodes Antipas, Johannes Døberens Morder og Pilatus' „Ven". Mark. 6 og Luk. 23; — hans Brodersøn Herodes Agrippa

den første, som lod Apostlen Jakob halshugge og fængslede Peter i den samme Hensigt, Ap. G. 12; — og dennes Søn, Herodes Agrippa den anden, for hvem Paulus vidnede i Kæsarea, Ap. G. 26.

Det var baade fristende og interessant her at gaa nærmere ind paa disse mærkelige, men uhyggelige Skikkelser; men her har vi kun med Stamfaderen at gøre.

Herodes den store.

Han var den første af Idumæer-Slægten, som blev Konge, og som samlede hele Jødeland under sit Scepter, dog kun som Lydkonge under den romerske Kejser.

Han var fortrinlig udrustet baade til Sjæl og Legeme, energisk, ivrig og dygtig, dertil udholdende, smidig og vaabenfør som faa. Men en ubændig Ærgerrighed gjorde ham hensynsløs, og en umættelig Herskesyge gjorde ham grusom.

Han endte som en kronet Massemorder i en Taage af Bloddamp af alle dem, han skilte ved Livet, deriblandt hans egen Hustru, den stolte og skønne Mariamne, som kun 26 Aar gammel maatte bestige Skafottet, og mange af hans Slægtninge, ja af hans egne Sønner efter hende. Samtidig havde han ialt 10 Hustruer!

Her er en lille Oversigt over Herodes' Mordlysts Ofre:

1. Aristobulos, hans Hustrus Broder.
2. Josef, hans Søsters, Salomes, Mand.
3. Hyrkanos den anden af Makkabæer-Slægten.
4. Soemus, hans Ven og Frænde.
5. Mariamne, hans Dronning.
6. Alexandra, hans Svigermoder, Mariamnes Moder.
7. Kostobar, hans Søsters, Salomes, anden Mand.
8. Alexander,
9. Aristobulos, } hans egne Sønner med Mariamne.
10. Antipatros, hans Søn med Doris.

Hertil kom utallige andre, Medlemmer af Synedriet, agtede Borgere, for ikke at tale om aabenlyse Fjender og Oprørere, — samt de uskyldige smaa i Bethlehem!

— — —

Herodes var henved 70 Aar gammel, da de vise Mænd kom til ham. Intet Under, at han, som der staar, blev „forfærdet", og hele Jerusalem med ham. Thi enhver vidste, at dette Budskab vilde komme til at koste Blod, mere Blod.

Nylig havde han afværget et Attentat mod den dyrebare Kongekrone, og hans Søn Antipatros sad i Fængslet, ventende paa sin Dødsdom, som Augustus skulde stadfæste. Kejseren underskrev den for at føje Herodes, men udbrød: „Det er bedre at være Herodes' Svin end hans Søn!"

Og nu kommer disse sælsomme Østerlændere, for hvis Stjernetyderi den overtroiske Konge havde den største Respekt, og spørger ganske ligefremt efter én, som allerede kaldes „Jødernes Konge"!

Herodes, hvi frygter du saare,
at Kristus, den Herre, fødet var?
Han søger ej dødeligt Kongerig!
han giver os sit Himmerig.

Kingo.

Dog Selvopholdelsesdriften gav den lammede Konge Kraft igen. Forfærdelsen veg, og nu maatte Situationen nøje efterforskes. Mange Aars Erfaring i Rænkespil havde gjort ham snu. Foreløbig drager han en Faarepels over Ulvehammen, og med rolig Værdighed lader han først de Skriftkloge undersøge, *hvor* denne Konge efter Skrifterne skulde fødes. „Ransaget blev da hvert et Blad, som Skrifterne betegned", og Bethlehem blev fundet. Fra Bethlehem, en af Judas „Fyrster" eller Tusinder, saaledes kaldtes

nemlig enhver By, hvori der var over tusind Familier, „fra dig skal udgaa en Fyrste, som skal vogte mit Folk, Israel."

Det var godt. Stedet var jo altsaa ganske nær ved. Byttet var sikkert nok, det gjaldt kun om ikke at skræmme Lammet ved utidig Voldsomhed, desto sikrere skulde det blive Ulvens Rov.

Nu gjaldt det videre om at faa *Tiden* at vide. „Da kaldte Herodes hemmeligt de vise og fik af dem nøje Besked om Tiden, da Stjernen havde ladet sig til Syne." Derved blev han klar over, at den frygtede Medbejler ikke kunde være ret gammel. Han maatte endnu være et Barn, — som der staar: „Gaar hen og forhør Eder nøje om Barnet." Og saa føjede han til: „Og naar I har fundet det, da forkynd mig det, for at ogsaa jeg kan komme og tilbede det."

Det er Forstillelsens og Hykleriets Højdepunkt. Det er Ulven, der „smilede saa honningsødt med sine hvide Tænder".

Saa drog da de vise Mænd til Bethlehem. Hvilken Forskel paa dem, der blev „saare meget glade", og den gamle Blodkonge, der blev „saare forfærdet". Og saa den lille Kongesøn, uden Spir og Kongekrone, der i hellig Barneglæde smilede til de hellige tre Konger fra Marias Moderskød.

— — —

Herodes var gaaet meget diplomatisk til Værks. Ikke en Sjæl i hele Landet kunde have Mistanke om, hvilke skumle Planer han nærede, og tilsyneladende trak Nettet sig tæt sammen om det lille Kongebarn i Bethlehem.

Men her — ikke for tidligt, men heller ikke for sent — krydsedes Herodes' Planer af en Magt, han ikke havde regnet med; men som han var aldeles afmægtig overfor.

De vise Mænd blev „advarede af Gud i en Drøm" og

kom ikke tilbage til Jerusalem, og i en ny Drøm viser Herrens Engel sig for Josef og befaler: „Staa op og tag Barnet og dets Moder og fly til Ægypten og bliv dèr, indtil jeg siger dig til; thi Herodes vil søge efter Barnet for at dræbe det."

Se, hvor nøje Gud ser alt og kender os ved Navn og griber ind i *sin* Time. Vej har han alle Steder, ham Midler fattes ej.

Og da Herodes omsider, træt af at vente, anede Uraad og lod forhøre om de vise Mænd, viste det sig, at Buret var tomt og Fuglen fløjet, — baaret bort paa Englevinger.

Om Herodes Rasen fortæller Skriften: „Men da Herodes nu saa, at han var bleven skuffet af de Vise, blev han saare vred og sendte Folk hen og lod ihjelslaa alle Drengebørn, som var i Bethlehem og i hele dens Omegn fra to Aar og derunder, efter den Tid, som han havde faaet Besked om af de Vise."

Her ser vi Rovdyret rase! Ulven kastede Faarepelsen, og dèr staar Rovdyret med fraadende Gab og blodskudte Øjne. „Lammet", Guds eget Lam, var bleven borte i Flokken; men der var jo Lam nok, mente Herodes, og ramte man dem alle, ramte man ogsaa nok den lille, forhadte Medbejler, hvad da, om der gik et halvthundrede Smaabørn med i Løbet, — saa mange var der vel omtrent i en By af Bethlehems Størrelse.

Saa sang da Sværdet sin blodige Vuggevise over de smaa i Bethlehem, disse smaa, som blev de første Martyrer, fordi de var de første her paa Jord, som mistede Livet for Jesu Skyld, og fortvivlede Mødres Taarer og Raab steg op mod Himlen: „En Røst blev hørt i Rama, Graad og megen Jamren, Rakel græd over sine Børn og vilde ikke lade sig trøste; thi de er ikke mere."

Rama — det senere Arimatæa, nu en ubetydelig By: Er-Ram, — laa i Benjamins Stamme, lidt nord for Je-

rusalem, og nævnes derfor her med i „Bethlehems Omegn". Om Rakels Død se 1 Mos. 35, 18.

Men fjærnt fra Ramaskriget og Rakels Graad hvilede det lille Jesusbarn trygt i den Højestes Skjul og i den Almægtiges Skygge. Som Gud fordum bjærgede Moses fra den ugudelige Kong Faraos Dødsbefaling, 2 Mos. 1, 22, saaledes reddede han nu Jesus fra Herodes' Bøddelsværd.

Og kvaltes i Barnemund Guds Ord,
da toges Guds Søn af Dage;
men de, som gaar i Herodes' Spor,
dem møder da og hans Plage.

— — —

Ja, fra den Stund begyndte i Sandhed „Herodes' Plage". En Hær af Sygdomme anfaldt den hidtil saa jærnstærke Mand. Hidtil ukuet og ukuelig har han sikkert mærket, at her havde han fundet sin Overmand, og midt i det rygende Offerblod fra Bethlehem stod han knust i sit Indre, mærket til Døden. En umættelig Sult og Tørst (Sukkersyge?) sved og brændte i hans Legeme, — ligesom han tidligere havde hungret efter Lig og Blod, — hans Ben svulmede op, og paa Kroppen fik han Bylder, der vrimlede af Orme, ligesom der staar om hans Barnebarn, Herodes Agrippa den første, at han „blev fortæret af Orme", Ap. G. 12, 23.

Men han blev sig selv lig til det sidste. For at sikre sig, at der ved hans Død kunde blive virkelig Sorg og Klage, paalagde han sin rænkefulde Søster Salome, at naar Folkets ypperste Mænd samledes ved hans Jordefærd, skulde hun lade dem nedsable til sidste Mand. Men denne djævelske Plan vovede hun dog ikke at iværksætte efter hans Død.

Efter 34 Aars Regering døde han 70 Aar gammel, og „blev begravet", som Jesus siger om den rige Mand.

Liget blev iført en Purpurkaabe og lagt paa en Guldbaare, der var smykket med kostelige Ædelstene, Hovedet var prydet med en Guldkrone, og Scepteret laa i Ligets højre Haand. Omkring Baaren gik hans Nærmeste, — en Skare, som den Afdøde selv havde tyndet betydeligt ud! men efter hans ti Hustruer var der dog endnu en Flok tilbage. Derefter fulgte forskellige Afdelinger af Hæren, bl. a. Thrakere fra Grækenland, Galler fra Frankrig, ja endog Germaner fra Tyskland, alle i fuld Rustning. Toget sluttedes af 500 kongelige Tjenere, der bar Røgelse og Myrra. Et Stykke fra Jeriko, i Fæstningen Herodeion, som der endnu findes Rester af paa det saakaldte „Frankerbjerg", dèr, hvor Herodes ved en Sejr i sin Ungdom havde lagt Grunden til sit Herrevælde, blev Liget bisat.

— — —

Det Eftermæle, Guds Ord giver Herodes, er dette: „*Han efterstræbte Barnets Liv.*" Men det bliver til *Død* for hver den, som vover at krydse Herrens Vej. Og derfor er det en forfærdelig Gravskrift, Guds Ord sætter over Herodes den store.

Lad os dog ikke gaa i Herodes' Spor!

Lad os ikke efterstræbe, men stræbe efter Barnets Liv!

HJEM TIL NAZARET.

tter her viste det sig, at Kærligheden sejrer. Herodes' Had bukkede under i Kampen mod Guds Kærlighed, som værnede og skærmede det lille Jesusbarn gennem Josef og Maria. Kærligheden er dog den stærkeste Magt af alle.

Store Ofre maatte de bringe, bryde op fra Hus og Fædreland, drage ud paa en farlig Rejse til et ukendt Land, ad Ørkenvejen sydpaa over Hebron og Beersaba, over Arabiens Tange, til Ægypten, mindst 5—6 Dagsrejser. Vi ved intetsomhelst ellers om deres Rejse, kun dette, som Mattæus siger, at derved opfyldtes Ordet: „Fra Ægypten kaldte jeg min Søn." Men villigt bragte de disse Ofre. Hellere vilde de forlade alt, end at Jesus skulde komme noget til. Og saa drog de til det fremmede Land med deres Skat, lydige og tro.

Og saa en Dag lød den kendte Englerøst igen i en Drøm til Josef: „Staa op, tag Barnet og dets Moder med dig og drag til Israels Land; thi de er døde, som efterstræbte Barnets Liv. Og han stod op og tog Barnet og dets Moder med sig og kom til Israels Land." — Saaledes begyndte og endte denne vor Frelsers første og sidste Udenlandsrejse. Saa langt drev Satans Had ham bort, og saa trygt førte Guds Kærlighed ham tilbage, til det Land og det Folk, hvis bedste Søn han var.

„Men da Josef hørte, at Arkelaos var Konge over Judæa i sin Fader, Herodes' Sted, frygtede han for at komme derhen, og han blev advaret af Gud i en Drøm og drog bort til Galilæas Egne."

Ja, ikke en Gang derhjemme kunde Jesusbarnet rigtig finde Ro. En Pilgrim og en Vandringsmand blev han alle Dage. Det synes, som om Josef og Maria har haft i Tan-

ker at slaa sig ned i Judæa. Maaske havde de allerede vundet sig nogle Venner i Bethlehem, og de hørte jo desuden begge til Juda Stamme. Men der var ikke trygt at bo i Judæa, Borgerkrig og Broderstrid rasede uophørligt, og derfor ledede Gud dem — igen gennem en Advarsel i en Drøm — op til Galilæas mere fredelige Egne.

Arkelaos.

Det stolte Værk, Herodes havde grundlagt ved sit Jærn- og Blod-Herredømme, faldt hurtigt sammen. Næppe var han bleven kold i sin Kiste, før de tre Brødre, Arkelaos, Herodes Antipas og Filip, laa i bitter Strid om Magten, — for dette gyldne Smykke maatte selv Broderbaandet briste! De rejste alle tre til Rom for at anbefale deres Sag for Kejseren. Arkelaos var den ældste, men havde allerede gjort sig saa ilde lidt, at alle i Rom sluttede sig til Antipas, ikke saa meget af Kærlighed til *ham,* siger Josefus, som fordi de endelig, naar galt skulde være, hellere vilde regeres af ham end af Arkelaos. Jøderne sendte ogsaa selv en Deputation, hvori de meget frabad sig alle tre Brødre. Det er utvivlsomt hertil, Jesus senere sigter, naar han siger i Lignelsen om de betroede Pund, Luk. 19, 12: „En højbaaren Mand (Arkelaos) drog til et fjærnt Land (Rom) for at faa Kongemagt og vende tilbage igen. Men hans Undersaatter hadede ham og skikkede Sendebud efter ham og lod sige: Vi vil ikke, at denne skal være Konge over os!"

Kongenavn fik han heller ikke; men iøvrigt lykkedes det ham at faa Kejser Augustus' Stadfæstelse som Etnark, d. e. Landsherre i Judæa, medens Herodes Antipas blev Tetrark, Fjerdingsfyrste i Galilæa.

Arkelaos' Regering varede dog kun kort. Han krænkede ideligt Jøderne, bl. a. ved at ind- og afsætte Ypperstepræster efter sit Behag og ved imod Moselov at gifte sig med Enken efter sin Broder Alexander, som var bleven

dræbt af deres fælles Fader. Til sidst blev han anklaget for Kejseren for Tyranni, og denne Gang slap han ikke, men blev afsat efter knap 10 Aars Regering, i Aaret 6 e. Kr., og forvist til Vienne i Frankrig, hvor han døde i Landflygtighed. Derhen blev ogsaa i Aaret 36 Pontius Pilatus forvist, medens Herodes Antipas Aar 39 blev forvist til det nærliggende Lugdunum, Lyon.

Saa kort den hellige Skrifts Vidnesbyrd er om Arkelaos, er det dog langt nok til, at vi kan se, at han var af Herodes' Sind som af hans Skind. Ikke af en selvopfunden Frygt, men „advaret af Gud" drog Josef med sin kostbare Skat bort fra hans Scepters Rækkevidde. Og det blev altsaa under Herodes Antipas' Scepter, Jesus voksede op i Galilæa.

Til Jomfru Marias By Nazaret vendte den hellige Familie da tilbage. Det var en lille, venlig By, der laa paa en Bjærgskrænt med en vid Udsigt. Mange kendte den, da de store Karavanveje, Joppe-Damaskus, Hajfa-Hauran, krydsedes tæt derved; men den var ikke agtet for noget, — „Kan noget godt komme fra Nazaret?" spurgte Nathanael, Johs. 1, 47, og selve Navnet kommer af Nezer, et Rodskud, noget ringe og foragtet. Men det var dog denne lune Rede, der skulde skærme Guds Søn i Opvæksten. Her traadte hans spæde Fod sine første Trin, — o Gud ske Lov for Jesu Spor, hvori de smaa kan træde! — her gik han med Smil sin stille Gang, og kun hvor Synd gik frækt i Svang, han sukked dybt og bæved.

— — —

Men af hele denne Trængselshistorie, vor Herre Jesus maatte igennem i sin Barndomstid, kan ogsaa *vi* lære.

Skal det lykkes os fra alle Julefestlighederne at faa bjerget Jesus med os hjem, saa ogsaa vort Hjem kan blive et lille Jesus-Hjem,

Und mig et ringe Nazaret,
en liden, rolig Rede,
hvor jeg af Gud kan blive mæt,
og Jesus ret oplede, —

saa maa hele Herodes-Yngelen dø, den, som „efterstræber Barnets Liv".

Det kan være et Forhold udadtil, du skal bryde med, — en kristusfjendsk Avis, som skal siges af, visse Bøger, der maaske er kvikt og aandfuldt skrevne, men som alligevel staar Jesus efter Livet, eller Mennesker, du maa fly, Venskaber, du maa bryde med.

Eller et Forhold indadtil: en Synd, du maa fornægte og i Kristi Kraft korsfæste, noget i dit eget Sind, du maa overgive til Døden, eller dit Selv, som maa stødes fra Tronen.

Og som Arkelaos kom efter Herodes, saaledes maa du give Agt paa, at enhver Synd, der har sin Rod i din Natur, gerne har et Afbillede, der vil dukke op og melde sig, ogsaa efter din Omvendelse. Den er maaske knap saa slem, men dog ondartet nok til at ville jage Jesus bort. Arkelaos *kan* blive lige saa farlig som Herodes. Din Omvendelse maa være sand og grundig og din Selvfornægtelse gennemgribende.

Thi faar du ikke Jesus med dig hjem i dit daglige Liv, saa faar du intet ud af alle dine Julestemninger og Nytaarsforsætter. Sig Tjenesten op hos Herodes-Slægten, den, der staar Gud imod, og tag Jesus med dig hjem til dit, saa bliver dit Hjem lykkeligt, et Nazaret for Jesus, hvor han vokser sin hellige Vækst „til Mands Modenhed og Kristi Fyldes Maal af Vækst".

— — —

Den egentlige Julehistorie slutter her.

Mattæus siger: „Og han drog bort til Galilæas Egne

og kom og tog Bolig i en By, som kaldes Nazaret, for at det skulde opfyldes, som er talt ved Profeterne, at han skulde kaldes Nazaræer."

Og Lukas, der, som sagt, slet intet har om de hellige tre Konger, Flugten til Ægypten, Barnemordet i Bethlehem og Hjemkomsten, siger: „Og da de havde fuldbyrdet alle Ting efter Herrens Lov, vendte de tilbage til Galilæa, til deres egen By, Nazaret."

Nu maa vi altsaa tage Afsked med alle disse velsignede Advents- og Juleskikkelser. Zakarias og Elisabeth, Englene og Hyrderne paa Marken, Simeon og Anna, de vise Mænd fra Østerland, — alle gaar de ud af Sagaen, Fødselsevangelierne slutter af, og Dagliglivet indtræder.

Men gemt er ikke glemt.

Den hellige Sæd spirede tyst, og Lukas siger herom endnu et eneste Vers: „Men Barnet voksede og blev stærkt og blev fuldt af Visdom, og Guds Naade var over det."

Fysisk stærk, sund paa Legeme, og aandelig stærk, fuld af Visdom, voksede han sin velsignede Vækst. Alle de andre Skikkelser blegner og svinder hen i Vintertaagen; men Barnet voksede og blev stærkt. Og lige fra Begyndelsen var Guds Naade over det.

Og saa gaar det den rigtige Vej altsammen!

JESUS SOM TOLVAARIG I JERUSALEM.

GUDS PLAN MED VORT LIV.

Det egentlige Jule-Evangelium er forbi. Dagliglivets Stilhed sænker sig over den hellige Familie i Nazaret, og ogsaa denne Bog kunde slutte her.

Dog er der endnu fortalt ét eneste lille Træk om Jesu Barndom og Opvækst, Jesus som tolvaarig Dreng i Jerusalem, og da det er det eneste, vi hører om Jesus, fra han var spæd, og til han som trediveaarig Mand traadte frem for Israel, og da han i den hellige Beretning ogsaa her kaldes „Barnet Jesus", er det vel ret og rimeligt, at vi ogsaa tager *det* med.

Det er vor trofaste Jule-Evangelist Lukas, som fortæller det i Slutningen af sit andet Kapitel.

— — —

Det var Skik, at alle voksne Israeliter fejrede Paaskefesten i Jerusalem. Den varede hvert Aar 8 Dage i Maaneden Abib eller Nisan, som den kaldtes efter den babyloniske Landflygtighed, og som svarer til vor April. Fromme Kvinder fulgte ofte deres Mænd paa denne Rejse, saaledes

f. Eks. Samuels Moder Hanna, 1 Sam. 1. Og saaledes fulgtes ogsaa Josef og Maria: „Og hans Forældre drog hvert Aar op til Jerusalem paa Højtiden."

Naar en Dreng var fyldt tolv Aar, kaldtes han en „Lovens Søn", saa havde han Lov at følge med og betragtedes som voksen, saa han maatte overvære de Skriftkloges Bibeltimer, som holdtes rundt om i Templets Søjlegange, hvor Rabbinerne samlede deres Disciple, og maatte baade høre til og spørge. Børn er jo tidligere udviklede i Østerland end her, og Tolvaarsalderen svarer til vor Konfirmationsalder. Saa fik Jesus da ogsaa Lov at følge med „efter Højtidens Sædvane", da han var tolv Aar. Og da aabenbaredes det, hvorledes han var vokset sin aandelige Vækst efter Profetens Ord: „Der skal opgaa et Skud af Isaj Stub, og en Kvist af hans Rødder skal bære Frugt, og Herrens Aand skal hvile over ham, Raads og Styrkes Aand, Visdoms og Forstands Aand, Kundskabs og Herrens Frygts Aand."

Hvor har han frydet sig ved at sidde her ved Israels Læreres Fødder, — o, man kan se ham for sig, denne hellige Yngling med de klare Øjne, den rene Pande og det tænksomme Udtryk. „Han sad midt iblandt Lærerne og baade hørte paa dem og adspurgte dem." Han hørte dem tale, og der kastedes Lys for ham over de hellige Sandheder, og han spurgte dem: Hvordan skal *det* forstaas? Og hvad mener Profeten med det? Hvem er det, der tales om, naar der staar om én, der blev knust for vore Misgerninger og saaret for vore Overtrædelser?

Og alt som han fik Svar, nikkede han eftertænksomt hen for sig, nye Tanker fødtes, nye Spørgsmaal dukkede op, og han hørte og spurgte dem igen, og hans Øjne straalede, — „og alle, som hørte ham, undrede sig saare over hans Forstand og Svar".

— — —

Drenge *kan* jo være saa henrivende i den Alder. Af og til oplever vi det med vore Konfirmander. Pigerne er naturligvis ogsaa søde, de er jo de bedste, naar de er gode; men det forekommer mig, at de i de senere Aar mere og mere er bleven smittede af Tidens Forfængelighed. Der er allerede ved at gaa Façade i dem, og det tager en Tid for dem at komme i Tøjet. Det eneste, de savner i Eliaskirken, er et Spejl; men saa er der heldigvis Butiksruder lige i Nærheden, og dèr tager de Revanche, — ikke allesammen, ikke de bedste, men dog en hel Del. Drengene derimod er ligeglade med det, — bare Kasketten paa, sommetider allerede inde i Kirken! og saa af Sted!

Ganske vist er der paa den anden Side ingen, der kan blive saadan rakkede til som Drengene. Hvor kan Satan dog skamfere dem i Løbet af kort Tid, naar de falder i Syndens og Lysternes Snarer! Man kan ligefrem se det paa dem. „Kain, hvorfor er dit Ansigt falmet?“ spurgte Herren, og det samme kan man se den Dag i Dag. Det dyriske i Ansigtet træder saa stærkt frem: Munden bliver stor og tyklæbet, Kæberne brutale og stærke, — og den ædlere Del af Ansigtet falmer. Panden bliver lav, og Øjnene synker dybt ind i Hovedet. Fanger man endelig saadan én, naar han ikke faar Held til at smutte om Hjørnet eller ind ad Porten: „Av! dèr er Præsten!“ saa kan de ikke se lige paa én. Øjnene skuler og smutter, og de mumler nogle uhørlige Undskyldninger for, at de ikke mere viser sig i K. F. U. M. eller i Kirken.

Men en Dreng, der endnu er uberørt, hvor kan han være dejlig at tale til og at se paa, forstandig, eftertænksom og dyb.

Og Gud ske Lov, at Jesus ogsaa *her* er gaaet foran! Ogsaa gennem den vanskelige Ungdomsalder har han traadt sine hellige Spor, som i Barndomstiden og i Manddommens Dage, al Tid og alle Vegne lyser hans hellige

Skikkelse for os, og al Tid og alle Vegne er han vor Frelser.

O, at vore Sønner og Døtre maatte finde de Spor, komme til at elske dem og vandre i dem.

Her ligger Forældrenes største Opgave — og største Herlighed.

At lære de smaa at vandre i det Spor, vor Frelsers spæde Fod har traadt, — at hjælpe de unge i fortrolige Samtaler, hvor de baade hører og adspørger, at bevare deres Fortrolighed, — og i deres Kampe og Fristelser altid at vise dem hen til ham, der selv har lidt, og selv er bleven fristet i Lighed med os — dog uden Synd.

— — —

Alt som Jesus nu saaledes sad og talte med Israels Lærere, hørte og spurgte dem, var det, som om et helt nyt Livssyn dæmrede for ham. Han saa en lang Række Døre, der lukkede sig op, en Vej, som tegnede sig for hans aandelige Blik, og gennem alt dette klarede sig for ham hans guddommelige Selvbevidsthed.

Hans Moder kaldte ham et Barn, da hun fandt ham: „Barn! hvorfor gjorde du saaledes imod os?"; men han var ikke noget Barn længere i den Forstand. I det første Ord fra Jesu Læber, der er optegnet for os: „Vidste I ikke, at jeg bør være i min Faders Gerning?" giver denne hans Selvbevidsthed sig tydeligt til Kende. Det er et helt Livsprogram, der ligger i denne tolvaarige Drengs Svar. Han nævner her i sit første Ord sin Faders Navn, — han siger ikke: vor Fader, men *min* Fader, — ligesom dette Fadernavn ogsaa var det sidste Ord, han talte fra Golgatas Kors: „Fader! i dine Hænder befaler jeg min Aand!"

Han har fundet sin Plads og set den Gerning, der venter paa ham, og det er hans Faders Gerning. Han ridser i disse Ord Linien op for hele sit Liv, — den Linie, som allerede den Gang skilte ham fra hans jordiske Forældre

og siden fra saa mange andre. Med Forundring og som med Besvær henter han sin Sjæl tilbage fra de høje Syners Flugt og siger til dem: „Hvorfor ledte I efter mig?“ — Far og Mor, er I da de eneste, som ikke forstaar, at for mig er der kun ét Sted at være, og det er dèr, hvor min Fader i Himlene venter at finde mig, og kun én Gerning at gøre, og det er hans!

Og i samme Nu følte hans Moder, at netop som hun havde fundet sin Dreng igen, havde hun mistet ham som aldrig før. Hun mente, han var i deres Rejseselskab; men nu hørte hun, at han havde fundet et andet Rejseselskab: sin himmelske Faders. Der staar, at „de forstod ikke det Ord, som han talte til dem.“ Men lidt efter staar der, at „hans Moder gemte alle disse Ord i sit Hjærte“. Og da han atten Aar efter en Dag kom ind og kyssede sin Moder til Farvel, og hun spurgte: „Gaar du nu?“ og han svarede: „Ja, min Time er kommen“, da saa hun igen det samme Blink i hans Øje som i Templet, og hun gjorde ikke noget Forsøg paa at holde ham tilbage; thi hun vidste, at han gik ud, fordi „hans Faders Gerning“ kaldte ham.

Den Gerning, som kaldte ham hin Dag, den fulgte han tro og uden Afvigelse til sin Død. Den isolerede ham, løsnede alle jordiske Baand for ham, skilte ham fra Fader og Moder, gjorde ham usigelig ene og uforstaaet hele Livet igennem, tvang ham til sidst ind i Gethsemane Haves Sjælekamp og ud til Golgatas Pinselstræ, ja helt ind i Gudforladthedens Mørke; men han veg ikke fra den trods Angst og Blod og Taarer.

Dèr, i Helligdommen, blev han første Gang klar over Guds Plan med hans Liv, og siden fulgte han den, ubetinget, og blev lydig til Døden, ja Korsets Død!

— — —

Det vigtigste af alt, for dig som for mig, er at ogsaa vi bliver klar over Guds Plan med *vort* Liv. Du maa vide,

at Jesus er i sin Faders Gerning den Dag i Dag, ogsaa igennem dette Ord, du læser her om denne store Sag.

Der ligger en Række gode Gerninger, som Gud forud har lagt til Rette for dig og for mig, for at vi skal vandre i dem. Dèr venter han at finde dig, og ikke alle mulige andre Steder. Thi dèr og kun dèr vil hans Velsignelse dale over dig som Regn og Dugg over Ager.

Bryd dig ikke om, at det maaske vil isolere dig, skille dig fra en og anden og gøre dig ene og misforstaaet. Thi ogsaa i dette vil du finde Jesu Spor foran dig. Han har været der før dig og for dig!

Men dig bør at være i din Faders Gerning!

REJSESELSKABET.

Det er en knusende Dom over Selvbedraget, der møder os i disse fire Ord: „*Og da de mente* —".

Og da Selvbedraget er det værste af alt Bedrag, er det vel værd for os at tage os denne Advarsel til Hjærte.

Hvor mange, mange Mennesker har dette Bedrag ikke kostet deres Sjæls evige Frelse! Saa lad det dog i det mindste ikke koste dig *din!*

Det ved enhver Præst og Missionær, at den værste Hindring for mangfoldige Mennesker er ikke i og for sig Synden, den direkte Synd, skønt Gud skal vide, at der er mer end nok af den. Hvor er Verden ikke fuld af Synd! Slægt efter Slægt styrter de unge sig ud i Fædrenes Synder, Sønnerne i Svir og Sværm, Døtrene i Letfærdighed og Pjank. Som Møllet sværmer om Lyset, skal ogsaa

de ud at brænde deres Vinger trods alle Advarsler. Vold og Undertrykkelse er Verden fuld af, ja af Had, ubegribelige Menneskers ubegribelige Had til Jesus, og mellem hinanden indbyrdes. Der sad en Mand i min Stue og skulde skilles fra sin Hustru. Han knyttede sin Haand imod hende: „Du! du har gjort mit Hjem til et Helvede," sagde han, og hans Øjne lynede af Had, saa man skulde have forsvoret, at de en Gang havde hvilet med Kærlighed paa hende. „Helvede," gentog jeg, „ved De, hvad det er?" Nej, det vidste han da ikke. „Har De nogensinde bøjet Knæ i Deres Hjem med Deres Hustru i Jesu Navn? Var det det første, De gjorde, da De var bleven viede, at De bad Jesus om at værdiges at gaa ind under Deres Tag?" Nej, det var det da ikke. „Ja, saa maa De ikke undre Dem over, at Deres Hjem er bleven en Forgaard til Helvede; thi Helvede, skal jeg sige Dem, det er netop det Sted, hvor Jesus *ikke* er. Og det er netop derfor, det er Helvede!" —

Jo, i Sandhed Synd, direkte Synd, er der mer end nok af, Gud bedre det! Og jeg skal være den sidste til at tale let om din Synd. Thi det er en frygtelig Ting, som kan bringe dig selv i Helvede.

Men dog vover jeg at paastaa, at endnu flere kommer i Helvede, ikke for deres direkte Synders Skyld, men — fordi „de mente". Alle disse rare, hæderlige, flittige og agtværdige Folk, som *ikke* er onde, som lever et smukt Familieliv, som følges pænt ad i Rejseselskabet igennem Verden, som vogter sig selv og hinanden for alle saakaldte „grove" Synder, men som til Gengæld sidder fast i en grænseløs Uvidenhed, i det tykkeste Ukendskab til, hvad levende Kristendom er, og som har indrettet sig selv, alle andre og det hele efter deres „Meninger". Guds Ord hører de ikke. Deres Bibel læser de ikke. De ved ingenting, saa lidt som de andre i Rejseselskabet. „Det med

Religionen" danner de sig deres egen uforgribelige Mening om, — akkurat som da vi i min Skoletid holdt op med at læse Religion i fjerde Klasse. „Læser I ikke mere Religion?" spurgte maaske ens Moder, og vi svarede: „Nej, Religion det er noget, vi *kan,*" — akkurat som vi „kunde" vores Zoologi og Botanik! Man danner sig sine for sig selv meget tiltalende og „fornuftige" Meninger, og til dem holder man sig saa Livet igennem, spigret fast som med Tretommers Søm, saa de hverken er, som man siger, til at hugge eller stikke i!

Jeg siger igen: O, hvor mange, mange Sjæle har ikke dette: „Og da de mente —" kostet deres Sjæls evige Forlis!

— — —

Det var Josef og Maria, der „mente" den Gang.

De mente, Jesus var i Rejseselskabet.

Han *havde* da været der, det vidste de. Saa var han der vel forhaabentlig ogsaa endnu, det haabede de da. Og saa drog de videre, en Dags Rejse frem. De mente, han var der, — men han var der bare ikke!

— — —

Han var jo ogsaa med, da *din* Rejse begyndte, fra din Daabsstund. Hvor frydefuldt er ikke dette at tænke paa. Og hvor vidunderligt, at vi maa lægge vore Smaa i hans Favn og saa vide, at fra nu af er han med paa Rejsen, ligesom han i Daaben helliger Hjærnens og Hjærtets Værksteder med sit Ejendomsmærke, Korset.

Derfor bør du baade selv kende din Daabsdag og prise Gud paa den, og lære dine Børn at kende og elske deres. Maaske det er din Daabsdag i Dag, og Gud undres over, at du ikke kommer og takker ham for, at han den Dag tog dig ind i sit Følge.

Saa snart jeg var bleven et troende Menneske, skaffede jeg mig straks at vide, hvornaar det var min Daabsdag.

Det var den 10de April. Og jeg besøgte min Daabskirke, og jeg bøjede mine Knæ ved Døbefonten og prisede Gud, som havde været trofast, skønt jeg var utro. Men da jeg den Dag, jeg fyldte 50 Aar, fik at vide af min gamle Gudmoder, at det netop var en Langfredag hin 10de April, da jeg blev døbt, og min fromme, gamle Bedstemoder bar mig til Jesus, da syntes jeg, det var som et stort Guds Smil paa min Vej; thi disse to Ting: Daabens Kilde, der springer ud fra Golgatas Klippe, passer jo saa godt sammen. Det er de to Ting, *han* har gjort, og dem kan ingen Djævel rokke, hverken Daabens Naade eller Korsets Kraft.

Og i Fjor var det netop igen Langfredag paa min Daabsdag. Og jeg besøgte en ung Præstefamilie, og de Smaa derude var vældig spændte paa, hvad jeg vel vilde sige til saa fint, som de havde gjort det, akkurat som naar en af dem selv havde Daabsdag. Og da vi kom ind til Kaffebordet, stod der et tændt Julelys paa hver Side af min Kuvert, Blomsterkranse omslyngede den, og der stod et Billede af Jesus, der velsigner de smaa Børn. Altsammen saa kønt, og til Overflod laa der en Kæmpe-Appelsin paa min Tallerken. Den skulde jeg have i Daabsgave fra de smaa. Og saa sang de en lille Sang med klare Stemmer og troskyldige Hjærter, og det var saa fint og kønt altsammen.

Saadan skulde du ogsaa gøre baade for dig selv og for dine Børn. De har i hvert Fald ikke noget imod at holde „Fødselsdag" to Gange om Aaret, kan du tro. Og var det ikke rigtigt at lære dem at fejre den Dag?

— — —

Og saa da du blev „en Lovens Søn", — da du blev konfirmeret, var han da ikke ogsaa med i dit Rejseføl ge? Det kan være, du ikke fik ret meget ud af den Tid, og

at selve Dagen druknede i Gaver og Middagsgildet, — maaske var det dit Hjems Skyld, maaske din Præsts, maaske din egen; men det gør da ikke Sagen i sig selv ringere, thi Jesus var dig nær den Dag, og han vilde have dig med i sit Rejsefølge op igennem de vanskelige og farlige Ungdomsaar.

Jeg for min Part fik ikke noget ud af min Præstetid; men jeg husker min Konfirmationsdag, hvorledes Hjærtet svulmede i mig, da Orgelet bruste, og jeg lovede ved mig selv, at jeg vilde være en god Dreng og gøre Far og Mor Glæde. Og hvor levende mindes jeg ikke min Sidekammerat. Først viste han mig sin nye Salmebog, hvori hans Far havde skrevet: „Vær tro og staa fast!", og jeg syntes, det var saa kønt og ønskede, at *min* Far ogsaa havde skrevet saadan noget i min. Og da Velsignelsen lød over ham, sank han ned paa sin Stol og gemte Ansigtet i sine Hænder, og en Hulken gennemrystede ham, — hvilket jeg med Drenges uforskammede Nysgerrighed ivrigt studerede.

Men saa kom det med Rejseselskabet! — Verden lokkede og satte først den gode Vin frem, — og hvad betyder nu i det praktiske Kristendommen for saa mange af dem, som hin Dag følte alle de fromme Forsætter og stærke Følelser bølge igennem deres Sjæle?

Med mig gik det ikke godt, og min Sidekammerat? Ja, han blev gift med en Skuespillerinde og skilt igen, og nu ses vi aldrig!

Bliv tro og staa fast!

Ak ja, det var saa mangen Faders Ønske og saa mangen ungs Bøn; men det Rejseselskab, — det Rejseselskab!

Og „det med Religionen", — ja, det danner man sig sin „Mening" om. Han havde da været der, han var der vel forhaabentlig ogsaa endnu, og saa rejser vi bare videre.

Indtil saa efterhaanden Rejseselskabet lister bort, en efter en, og man til sidst med Rædsel staar ene, — over-

for Dødens og Helvedes gabende Afgrund, — *og Jesus er der ikke!*

Og alt dette, ikke fordi de var særlig onde eller slette, men fordi „de mente —".

En af vore første Indremissionærer har meddelt følgende Træk. Da han en Gang holdt Møde i en jysk Købstad i en lille Sal, hvis Vinduer, som vendte ud til Gaden, stod aabne, skete det, at et Selskab paa syv Skuespillere just kom forbi. Taleren havde netop brugt Billedet om, at man til enhver Rejse maatte have en Billet. Skuespillerne standsede, og en af dem, en Kvinde, raabte spottende ind ad Vinduet: „Maa jeg bede om syv Billetter til Helvede!" Alvorligt svarede Taleren: „Dem behøver De ikke at faa, dem har De!"

Natten efter blev hun hæftig syg, og snart efter sagde Lægen, at der var intet Haab for hende. Da randt hendes Ord hende i Hu, og en gruelig Angst overfaldt hende. Ingen af hendes Rejseselskab formaaede at trøste hende; men af en gammel Kone fik hun at vide, hvem Taleren hin Aften havde været, og saa bad hun ham om at komme snarest.

Det blev et underfuldt Møde mellem de to ved hendes Dødsleje; men i Indremissionærens Skikkelse kom den trofaste Frelser hende til Hjælp, og hun fik sin Billet til Helvede byttet med Troens Adgangskort til Paradiset.

Det naaedes altsaa for hende.

Men hvor frygteligt, om du skulde gaa din Død og din Dom i Møde, uden at Jesus var hos dig.

„Farer ikke vild! Gud lader sig ikke spotte! Hvad et Menneske saar, skal han ogsaa høste."

— — —

Der staar i Matt. 20, 10: „Men da de første (af Arbejderne i Vingaarden) kom, *mente de,* at de skulde faa mere; men de fik hver en Denar som de andre." — Og

i Ap. G. 21, 29: „— De havde nemlig i Forvejen set Efesieren Trofimus i Staden sammen med Paulus, og ham *mente de,* han havde ført ind i Helligdommen." Og for denne Menings Skyld blev Paulus fængslet i mange Aar. Og i Ap. G. 27, 10 fortælles det, hvorledes Høvedsmanden mente, det var bedre at stole paa Skipperen end paa Paulus. „Men da der blæste en Søndenvind op, *mente de* at have naaet deres Hensigt og lettede Anker." Og saa var de nær alle omkomne!

Ja, det er farligt med de „Meninger"!

Jeg siger for tredje Gang: Det Ord har kostet mange deres evige Salighed. Lad det dog i det mindste ikke koste dig *din!*

— — —

Hvilket Gensyn, da Josef og Maria saa endelig fandt ham igen i Helligdommen? „Da de saa ham, blev de forfærdede, og hans Moder sagde til ham: Barn! hvorfor gjorde du saaledes imod os? Se, din Fader og jeg har ledt efter dig med Smerte!"

Nej, Maria var *ikke* syndfri, som Papisterne lærer!

Hun har sikkert været i Angst nok; hvor mange Bebrejdelser og Selvbebrejdelser har de to ikke vekslet i de angstfulde Dage, da de ledte efter Jesus! Men hun var alligevel ikke bleven bøjet dybt nok til at se, at hun havde Skylden. Hun har ikke villet ydmyge sig til at forstaa, at det var dem, der skulde have passet paa Jesus, og ikke ham, der skulde have Bebrejdelser, fordi han „havde gjort saaledes imod dem". At se sin egen Bjælke har alle Dage været sværere end at se Skæven i den andens Øje!

Men alligevel siger jeg: Hatten af for den Moder, som først af alt vil tugte det hos sit Barn, som hun mener, han har forsyndet sig i! I Sandhed: man forstaar, at Gud har valgt netop hende til det høje, hellige Moderkald for sin enbaarne Søn.

Jeg vilde nok se den Far eller Mor, som vilde begynde med *det,* naar man i tre angstfulde Dage forgæves havde søgt efter sit eneste Barn. Sæt, et Par Haandværksfolk fra Jylland mistede deres Barn paa en Børnehjælpsdag i Mylderet paa Raadhuspladsen! Hvilken Angst, hvilken Søgen, — og hvilken Jubel, naar de saa fandt ham. Hvad vilde ikke dette Moderhjærte sige: „Aa, har jeg dig igen, du min egen, velsignede Skat!", og Far vilde i al Stilhed viske en Taare af sit Øje og rømme sig flere Gange.

Men saadan var det ikke med Maria og Josef. Kærtegn og Favntag fik han nok; men det gemte de til bagefter. Men først skulde han have Skænd, og det fik han, —skønt Fejlen, som sagt, ikke var hans.

Det kunde mange, altfor blødagtige og svage Forældre i vore Dage lære meget af overfor deres altfor forkælede Børn.

SLUTNING.

MIN ROSE JEG ALDRIG VIL MISTE.

Saa var de tre da ét igen, lykkeligvis, og der har ikke været noget imellem dem bagefter. De har ikke gnavet og mulet over hinanden i Dagevis, som det ellers kan ske selv „i de bedste Familier", som man siger. Men de drog hjem, — „og han drog ned med dem og kom til Nazaret og var dem lydig". Saadan staar der. Hans Oplevelse i Templet betød ikke noget i Retning af Opsætsighed eller Selvraadighed fra hans Side, og over de mange Aar i Nazaret staar kun denne ene Indskrift, den samme som over hele hans Liv, ja, over hans Død: *Lydig!*

Og da Lukas, ivrig efter nøje at efterforske alt om Jesus, har spurgt, om der saa ellers ikke var noget at fortælle om ham i hans Opvækst, har han faaet det Svar, at det var der egentlig ikke, kun at han altid var saa forunderlig lydig.

Det er egentlig ogsaa det eneste, man kan forlange — og *skal* forlange — af Børn. Et Barn kan være kønt eller grimt, klogt eller dumt, rigt eller fattigt, sygt eller sundt, det kan det altsammen ikke gøre ved; men det skal være *lydigt,* og de Forældre, der ikke kan lære deres Børn

det, skriver derved deres egen Uformuenheds Attest og binder sig selv et Ris.

Luther siger om denne Jesu Lydighed: „Vi ser her, hvorledes Jesus smukt paatager sig det fjerde Buds Gerninger."

— — —

Til sidst er der kun et eneste Vers tilbage. Det er om Jesus. Der staar: „Og han forfremmedes i Alder, Visdom og Yndest hos Gud og Mennesker."

Lydig var han, og derfor lykkedes hans Vækst.

Den kendetegnes ved tre Ting:

Først *Alder,* det gaar nu lettest. For det gaar af sig selv, naar bare man lever, og det gaar endda forbavsende hurtigt, og hurtigere, jo ældre man bliver. Saa *Visdom,* det er straks betydeligt sværere og koster ofte Smerte, baade legemligt (— „de første Prygl, jeg i Skolen fik", sang vi i gamle Dage; men det passer maaske ikke mere nu om Dage?), og aandeligt; thi hvor brænder man sig ikke ofte, før man lærer at sky Ilden! Og endelig *Yndest* eller, som det ogsaa kan oversættes: *Naade* hos Gud og Mennesker, det er den sværeste, men den saligste Lektie at lære i Livets Skole.

Jesus lærte dem alle tre. Det staar her, og det viser hans Liv.

Men vi? Du og jeg? Hvordan gaar det os med vor Vækst i Alder, Visdom og Yndest hos Gud og Mennesker? Den Vej skulde vi vokse i Jesu Spor!

— — —

Og nu, kære Læser, har vi gennemgaaet de hellige Beretninger fra Jesu Fødsels-og Barndomstid.

Nu slutter vor Tekst, og vi maa skilles.

Kun én Skikkelse hæver sig til sidst, lysende klar, guddommelig skøn over alle de andre, — Jesus, vor velsig-

nede Frelser. Og ham behøver vi aldrig at miste eller at skilles fra.

Maria og Josef var lige ved det.

Pas paa!

Har du mistet ham, saa søg ham. Han var i Helligdommen, dèr er han endnu, i sit Ord og sine Sakramenter!

Og har du fundet ham, saa lad hverken gamle Vaner eller gamle Venner i Rejseselskabet skille dig fra ham. Lad os bede denne gamle Bøn:

Lad Verden mig alting betage,
lad Tornene rive og nage,
lad Hjærtet kun daane og briste,
— min Rose jeg aldrig vil miste!